

Blagoslovitev prenovljene kočice sv. Jožefa v Žabnicah

Foto DP

Uvodnik

Andrej Bratuž

Slovenija za Evropo

Konec junija bo Slovenija zaključila svoje šestmesečno predsedovanje Evropski uniji. To je bil gotovo čas izrednega pomena in odgovornosti za mlado državo, ki je leta 2004 šele vstopila v EU. Republika Slovenija je tudi prva iz večje skupine držav, ki je zadnja vstopila v to veliko evropsko povezavo. S tem je prvi semester letošnjega leta prevzela vodstvo nad skoraj polmilijardno skupnostjo evropskih držav. Prvi odmevi ob koncu še iztekajočega predsedovanja Slovenije so v glavnem izredno pozitivni. Med prvimi se je o tem oglašil predsednik Evropske komisije (vlade) Josep Manuel Barroso in se zelo pohvalno izrazil o delovanju slovenskega predsedstva EU. Kaj je še posebno označevalo slovensko predsedstvo EU? Gotovo tu izstopajo nekatera zelo pomembna zunanjepolitična vprašanja. Mednje sodi gotovo vrh EU-ZDA, ki se je odvijal v Sloveniji na Brdu pri Kranju. Tu je predsednik ZDA G. W. Bush skupno s predsedujočimi slovenskimi predstavniki (zlasti s predsednikom vlade Janezom Janšo) in drugimi vodilnimi predstavniki evropskih institucij podal očrt sedanjega stanja evropske politike in seveda odnosov z ZDA. Sam Bush je iz Slovenije odnesel lepe in pozitivne vtise in dejal, da se bo vanjo gotovo še vrnil kot turist. Poglejmo tu nekaj misli iz izjav dveh slovenskih evropskih poslancev. To sta Lojze Peterle in Mojca Drčar Murko. Evropski poslanec Evropske ljudske stranke in demok-

ratov meni, da je Slovenija v bistvu dobro opravila svoje predsedovanje. Še zlasti omenja tu vprašanja na področju energije, podnebja in zdravstva pa še druge. Peterle poudarja še pridružitveni sporazum s Srbijo ali pa močno podporo Lizbonski pogodbi. To je še zlasti važno po irski zavrnitvi iste na nedavnem referendumu. Seveda bi se dalo še kaj napraviti. Od strani večine drugih evropskih poslancev je omenil zelo pohvalne izjave in čestitke za slovensko predsedovanje. Evropska poslanka liberalnih demokratov Mojca Drčar Murko je tudi iznesla podobne vtise in odmeve. Kot članica zakonodajnega organa EU je še močno pod vtisom irske zavrnitve evropske ustavne pogodbe. Sprašuje se, ali se s tem sploh konča nadaljnja širitev EU in to za koliko časa. Slovenski model vodenja Unije pa je označila kot upravljanje tekočih evropskih zadev in se še vprašala, ali bo to tudi model za druge države pri njihovem vodenju Evrope. Dejala je še, da so drugi evropski poslanci zelo pozitivno označili kakovost slovenskega predsedovanja. Vse to in še kaj drugega torej kaže, da Slovenija ob koncu svojega šestmesečnega predsedovanja Evropski uniji lahko potegne res pozitiven obračun opravljenega dela. Lahko bi zatrčili, da je naša matična država zelo uspešno opravila svoj zrelostni izpit. Na vse to smo lahko Slovenci res ponosni. Kot pripadniki slovenske manjšine v Italiji še posebno pozdravljamo to šestmesečno etapo Slovenije kot izredno dobro prehojeno politično in diplomatsko pot. Slovenija, ki je bila včeraj še malo znana in pomembna (ter so jo večkrat zamenjali s Slovaško!), danes ni več politično neznan. Svoje mesto bo na evropski politični šahovnici imela odslej vedno bolj razpoznavno. In za vse to bomo tudi Slovenci v Italiji dali svoj delež. Takemu "evroslovenstvu" (kot pravi filozof Tine Hribar) bomo še v bodoče ostali zvesti.

Junij, mesec duhovništva

Duhovnik in duhovnost

Mesec junij je v katoliški Cerkvi na Slovenskem že desetletja v znamenju duhovništva. Škofje posvečujejo nove duhovnike in nove maše so še vedno pomembna slavlja, ki jih je mogoče komaj primerjati s kakimi drugimi. Včasih se zato kdo sprašuje, zakaj toliko pozornosti mlademu človeku, ki je zaključil svoj študij in se zdaj odpravlja na duhovniško pot. Odgovor je preprost in je bil do nedavna tudi nesporno sprejet tudi med katoliškimi Slovenci. Mlad fant se posvečuje duhovni službi krščanskemu ljudstvu. Od tu tudi ime: duhovnik - človek, ki bo živel predvsem duhovno. To ne pomeni, da mu bodo posvetne stvari tuje, vendar ne bo glavne pozornosti posvečal njim, pač pa duhovnemu življenju. Zato je duhovnik imel tako pomembno vlogo v narodovem življenju in po besedah znanega psihoanalitika Carla Gustava Junga ima vsak narod duhovnike in tudi nikoli noben narod ne bo brez njih. Dobro si je osvežiti spomin, kako pomembno vlogo je igral duhovnik v zgodovini našega naroda. Dolgo časa je bil edini izobraženec, ki je delil ne le duhovno hrano, pač pa tudi vse drugo: izobrazbo, kulturo, socialo, politiko itd. Skratka, imel je zelo pomembno vlogo v narodovem življenju. Morda je bila ta včasih kar preveč vsestranska, da je nastal pregovor: "fajmoštra nučaj samo za sol". Kdo ve zakaj so se obrnile temne sile zoper duhovništvo in cerkev in se zarotile zoper usedline krščanstva in skušale pomesti z vso njeno dediščino. To sicer ni samo slovenska posebnost, saj je po Evropi divjal kulturni boj, ki se še danes ni polegel. Pri nas pa so te sile izkoristile težko narodovo usodo vojne in prva tarča so bili duhovniki, cerkve in verni laiki, ki so utelešali krščanske duhovne temelje. Ne bi smeli pozabiti, kako zverinsko so komunisti že med vojno morili duhovnike in kako sistematično so jih zapirali, ovirali pri delu, oddaljevali od vernikov in vpregali v svoje policijske mreže, da bi se polastili tudi duhovne oblasti nad narodom. Vedno bolj prihajajo na dan zamolčane, skrite in zatrete zgodbe o ječah, prisilnem delu in tudi usmrtilvah po koncu vojne. Duhovniki so bili brez stanovalj, brez sredstev in brez ugleda, a so v moči svoje- ga poslanstva kljubovali, čeprav so tudi podlegali

pod prisilami in mukami samotnih celic in lažnih pričevanj ali včasih tudi pritiskom na njihove slabosti - kako zahrbtno je izkoriščal režim človeka -, a še danes nočemo priznati njegove zločinske oblastne sle. Takrat so tisti duhovniki, ki niso bili v zaporu, prezebali v zvonikih, nad zakristijami ali v skromnih sobah svojih župnišč, kamor so jim naselili stranke za kontrolo in oviranje njihove dejavnosti. Duhovniku je ostalo takrat res samo duhovno, čeprav si je tudi to skušala oblast podrediti, da bi imela totalni nadzor nad vsem. In kljub temu da je bilo veliko duhovnikov pobitih, drugi so šli v begunstvo, je po začetnem šoku število duhovnikov naraščalo. Deloma tudi zato, ker je bil duhovniški poklic kljub nadzoru in prisilam v nekem smislu le svobodni poklic, čeprav je bila takratna svoboda povsod zelo omejena in posledice čutimo še danes.

/ stran 4
Janez Juhant

SLOVIK!
SLOVENSKI IZBRAŽEVALNI KONZORCIJ

Multidisciplinarni program

Naložba za tvojo prihodnost!

www.slovik.org

SSO Deželni svet

Skrb za jezik, šolo, teritorij in odnos z domovino

Skrb za jezik, šolo, teritorij, odnos s sosednjo matično domovino. Tako je predsednik izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka strnil prizadevanja, ki jih bo krovna organizacija zasledovala v prihodnje. "Upam, da bodo tudi naše članice sledile tem problematikam, izvršni odbor SSO pa bo uprli vse svoje moči, da bomo prihodnjim izzivom znali biti kos", je dejal predsednik Štoka na zadnji seji tokratne mandatne dobe deželnega sveta SSO, ki je bila v četrtek, 19. junija, na sedežu devinskih zborov. Sejo je vodila predsednica sveta SSO prof. Lojzka Bratuž, Julijan Čavdek pa je opravljal vlogo zapisničarja.

V svojem poročilu je predsednik spregovoril o pozitivnih in negativnih trenutkih, ki jih doživlja SSO. Med pozitivnimi novicami je

je bilo dobro - oz. "zelo dobro" - do volitev: po političnem preobratu na deželni ravni pa je SKGZ začela toplo podpirati t. i. Zvezo Slovencev. Štoka se s takim predlogom, ki je bil sad razmisleka le ene komponente manjšinske skupnosti, ne strinja; predlog za Narodni svet Slovencev pa se mu zdi veliko bolj prikladen predvsem zato, ker "bi si manjšinci - z razliko od predloga SKGZ - lahko sami, iz svoje srede izvolili vodstvo. Baza mora namreč odločiti o skupnem predstavnem telesu".

Krovne organizacije pa se bodo morale skupno lotiti problema, ki zadeva jezikovno politiko v zvezi s kulturo, šolstvom, športom: "Skrbi me predvsem dejstvo, da tudi v naših bančnih ustanovah pologoma izginjajo slovenski napisi. Hudo se nam bo pisalo, če v naši samostojnosti in samobitnosti ne

gar preveč 'previdna politika' ne bo privedla daleč. Zaskrbljeno je poudaril, kako novi deželni predsednik slabo pozna manjšinsko problematiko. Čim prej pa bo treba od njega zahtevati podpis odloka, ki omogoča dejansko uredništev desetega člena zaščitnega zakona (o vidni dvojezičnosti); takoj se bo treba aktivirati tudi za sestavo nove deželne komisije za kulturo, brez katere tvega večina slovenskih društev polom. Paulin je mnenja, da novih organov (Zvezo Slovencev in podobno) manjnci ne potrebujemo, dovolj je, da suvereno izkoristimo organizacije, ki jih že imamo. Predsednika Zadruga Goriška Mohorjeva pa še posebno skrbi položaj slovenskega jezika v šolah. Kaže vendar, "da, če kdo sproži tako vprašanje, ga takoj izenačijo za nacionalista, za izdajalca slovenske šole", je dejal Paulin

Foto IG

Štoka najavil dvojezični napis, ki bo v kratkem nameščen ob vhodu v poslopje v ul. Donizzetti, nedeljsko stran na Primorskem dnevniku, ki poroča o delovanju članic SSO in posodobitev goriškega sedeža SSO.

Odnos s sorodno organizacijo SKGZ je Štoka označil za pozitiven, čeprav še vedno obstajata dve različni viziji glede splošne manjšinske organiziranosti: različnost pogledov je prišla še zlasti do izraza po zadnjih deželnih volitvah. Odprava t. i. dvojnikov se po programski konferenci ni udeležila, kot tudi predlog o zlitju obeh krovnih organizacij v eno samo je "res težko izvedljiv, kajti v naši skupnosti so prisotni različni pogledi in duše: krovni organizaciji morata zato najprej docela izpolniti svoje poslanstvo". Sodelovanje z SKGZ

bomo znali ohraniti slovenskega jezika". Posebno pozornost bo SSO v prihodnje namenjal socialni in gospodarstvu. Glede gospodarskega sektorja je Štoka dejal, da je že v pripravi posebno posvetovalno telo, ki bo stalo ob strani SSO in ki ga bo vodil nekdanji ravnatelj ZKB Klavdij Brajnik. Štoka je svoj poseg sklenil s poudarkom na suverenem koriščenju evropskih sredstev in omenil načrta Cristianita' in Jezik: slednji bo omogočil izgradnjo večnamenskega kulturnega centra v Benečiji.

Med debato se je prvi oglašil Damjan Paulin, predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva. Izpostavil je problematičen zastoj, v katerem je delovanje paritetnega odbora, katerega je sam član: predlagal je zamenjavo predsednika odbora, či-

in omenil kot problematični primer šolo v Romjanu. "O takih problemih se sploh ne sme pisati", je pristavil odgovorni urednik našega tednika Julij Paljk, ki je hkrati opozoril, kako so naši šolniki večkrat v težavah zaradi pomanjkanja ustreznega orodja, s katerim bi se soočili s takimi vprašanji. Svojo podporo je zato ponudila predsednica Študijskega centra Melanie Klein Francesca Simoni, ki je z novo imenovano ravnateljico Slorija Majo Mezgec že navezala stik za nadaljnje proučevanje jezikovno-šolskega področja. Mezgečeva je obenem zagotovila, da ima Slorija Majo izkušnjo na tem področju, ki je hkrati podkrepljena z ekspertizami v drugih evropskih državah. Novi predsednik Kmečke zveze Franc Fabec pa je pozval krovni organizaciji, naj z večjo vnemo sledi ta problematikam, ki so vezane na teritorij: "Tako kot slovenske šole potrebujejo poučevanje v slovenskem jeziku, tako potrebuje naš kmet zemljo, od katere se bo lahko preživel", je dejal Fabec in omenil uspeh, ki ga je KZ pred nedavnim žela na deželnem sodišču glede zloglasnih deželnih vinkulacij v tržaški pokrajini. Marij Maver je predlagal podporo tistim društvom, ki se dosledno držijo slovenskega jezika, Peter Černic pa je pozval manjšinska društva, naj se v odnosu do uprav poslužujejo slovenskega jezika, kajti drugače bodo vsi 'naši' zakoni prazna škatla. Benjamin Černic je opozoril na problem izgube slovenske identitete športnega društva, ki se je na Goriškem združilo z italijanskim, Giorgio Banchig pa je prisotne opozoril na pomen evro načrta Jezik. V debati se je oglašil tudi Janez Povše, ki je pozitivno ocenil sodelovanje manjšinskih Slovencev na Goriškem z rojaki onkraj meje.

IG

Ob razpisu za upravljanje lesnega terminala v Trstu

Kdo se boji luke Koper?

Po daljšem zatišju se povrača staro politično nasprotovanje tržaških lokalistično in nacionalistično usmerjenih krogov proti povezovalju in sodelovanju z Luko Koper v luči sodobnih zahtev po integraciji severnojadranskih pristanišč. Prvi resen poskus sodelovanja je bilo, kot dobro vemo, upravljanje kontejnerskega prometa na sedmem delniški družbi, ki pa je po nekaj letih moralo prenehati na politični pritisk tržaških nacionalističnih krogov. Medtem je bila Slovenija sprejeta v Evropsko unijo, uvedla je evro in odpravljene so bile meje. Trst se je kot poslovno in prometno križišče znašel v novem ugodnem položaju, da obnovi nekdanje poslovne zveze s svojim ožjim in širšim zaledjem, od katerega je bil po razpadu Avstro-Ogrske odrezan. Od takrat dalje je nezadržno propadal. Iz težav so ga deloma reševale državne finančne podpore. Vodilni krajevni politični krogi so se navadili na prejemanje podpor, ne da bi si zavzeto prizadevali za ekonomsko donosnost zlasti pristaniških dejavnosti.

V zadnjem desetletju so se po zaslugi bolj odprtih politikov in gospodarskih operaterjev zastavili nekateri dolgoročni načrti za posodobitev predvsem prometnih povezav z bližnjim in daljnjim zaledjem. V ta okvir sodi načrt o zgraditvi t. i. petega koridorja iz severne Italije prek naše dežele proti zahodni Evropi. Istočasno so se začeli postavljati temelji severnojadranskemu pomorskemu koridorju, po katerem naj bi se usmerjal ladijski tovorni promet iz Sredozemlja proti lukam severnega Jadrana. Še pred kratkim so predstavniki največjih upravnih ustanov pri nas soglasno potrjevali potrebo po sodelovanju med severnojadranskimi pristanišči, od Ancone do Tržiča, Trsta, Kopra in Reke, ker bi se na ta način v največji možni meri pritegnil pomorski promet, ki bi se drugače preusmeril proti Geno-

vi, Marseillu in Amsterdamu. Za dejansko uresničitev tega načrta si zelo prizadeva sedanji predsednik Pristaniške ustanove v Trstu Claudio Bonicioli. Skladno z omenjenimi razvojnimi smernicami je pred kratkim objavil javni razpis za prihodnje upravljanje področja lesnega pristanišča (Scalo Legnami) pod Škednjem. Slednje je namreč nastalo v začetku 20. stoletja (še v času Avstrije) v sklopu Novega pristanišča. Ker je promet z lesom v zadnjem času skoro izumrl, Pristaniška oblast načrtuje preureditev tega prostora za

omenjenega postajališča, a tržaška Občina in Trgovinska zbornica omenjeni

načrt zavirata. Govori se, da je v ozadju tega nasprotovanja nova desnosredinska deželna uprava, katera baje pripravlja "novo strategijo" glede razvoja tržaškega pristanišča, po kateri se mora Trst povezati z drugimi deželnimi pristanišči in s tem pogojevati Koper. Vračamo se torej za več kot kako desetletje nazaj, ne meneč se za neizogiben potek globalizacijskega procesa in geopolitične danosti našega območja za prodor v širše zaledje. Obujati stare strahove pred "obkoljevanjem", meji že na paranoično nezaupanje pred zdra-

poživitev tradicionalnega prometa z mešanim blagom. K omenjenemu razpisu se je prijavila tudi Luka Koper. Ko so za to izvedeli tisti krogi, ki se sicer ob raznih priložnostih širokoustijo o potrebi po širokem sodelovanju med pristanišči, so zagnali pravo medijsko vojno proti koprskemu pristanišču, češ da Slovenija z raznimi pobudami, kot je npr. ureditev logističnega terminala v Sežani za potrebe koprškega pristanišča, načrtno "obkoljuje" Trst. Z uporabljanjem takšnega besednjaka, ki spominja na čase hladne vojne, se oživljajo stari predsodki glede sodelovanja s sosedi. V to nezaupanje spravljajo tudi tovrno postajališče na Fernečih, ki bi ga Pristaniška oblast želela preurediti v logistično postojanko za tržaško pristanišče. V ta namen si prizadeva pridobiti večinski delež lastništva

vim tekmovanjem. V vodstvu Luke Koper niso odgovorili na prežvela podtikanja, so pa izrazili začudenje med uporabljanjem vojaških prispodob za normalno in lojalno konkurenco in povedali, da omenjeni krogi v Trstu s takšnimi stališči najbolj škodujejo tržaškemu podjetjem, ki samostojno ali v sodelovanju s slovenskimi podjetji delujejo v koprskem pristanišču. Na uvodoma omenjeni razpis za prihodnje upravljanje lesnega terminala se je poleg Luke Koper prijavila tudi naveza nekaterih tržaških operaterjev, ki nasprotujejo sodelovanju s koprskimi pristaniščem. Računajo, da bo upravni odbor Pristaniške ustanove konec julija sklepal, kateri navezi bo prisodil upravljanje lesnega terminala.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Ob prazniku Dneva slovenske državnosti

Dan slovenske državnosti oziroma obletnica osamosvojitve Slovenije je nedvomno tisti prelomni dogodek, ki si ga velja vsako leto priklicati v spomin z vso pozornostjo. Vedno na novo velja namreč osvetliti pridobitve, ki jih je ta dan prinesel, jih prinaša in jih bo prinašal tudi v prihodnje. Dan, ki je enako temeljnega pomena za Slovence v matični domovini, za Slovence v manjšinah ob meji in seveda za Slovence po svetu. Nastanek matične države je prav vse postavil v povsem drugačen, vsekakor boljši in uglednejši položaj ter vsem dal pogoje za trdnjšo samozavest in svetlejša nova obzorja. Nemara ni več potrebno ponavljati vzhicanih besed iz pred sedemnajstih let, da so se urednišče strelne slovenske sanje, saj je ob tem toliko bolj res, da je ta dan razklenil številna, dolga desetletja načeta in vendar nepremakljiva vprašanja, ki so se potem pričela razreševati in se razrešujejo še danes. Samostojna slovenska država je v prvi vrsti pot do sprave, na kar malokrat pomislimo. Resnica pa je, da samostojna država že sama po sebi ustvarja pogoje za spravo, ki je vse preostro pogojena z izključujočimi življenjskimi pogledi in nazori. Samostojna država je skupna streha in skupen dom vseh Slovencev in tovrstna skupnost zblizuje, približuje in ukinja prevleke razdalje. Samostojna država je v vzpostavljanju občutka vzajemnosti in povezanosti močnejša od vsakršne nepomirjenosti in neravnopravnosti in s svojim obstojem celi rane, ki so

jih neusmiljene ideologije grobo zasekale tudi v slovenski narod. Samostojna država ima do vseh svojih pripadnikov enak odnos in vse med njimi utemeljuje kot enakoverden in nepogrešljiv del narodove celote. Pri tem je demokracija tista, ki plodno prepoznava v narodu tisti vsepovezujoči dejavnik, okrog in znotraj katerega dobi svoje mesto vsaka življenjska in politična opredelitev. Demokracija odpravlja prevlado ideologije, se pravi ene same izkušnje, ki želi vse poenotiti v isto prepričanje ter vidi v drugačnem delu naroda nasprotnika - to pa usodno izčrpa narod same. In ker je tudi v primeru Slovenije z osamosvojitvijo prišlo do pridobitve kar dveh dobrin hkrati, države kot take in demokracije z večstrankarskimi volitvami ter odgovarajočim parlamentom in vlado, je jasno, da je Dan državnosti zgodovinsko pomemben za nazaj in za naprej. Samostojna in demokratična Republika Slovenija je dala in daje krila vsesplošni prodorni ustvarjalnosti slovenskega človeka. In če k temu dodamo, da so različni politični pogledi v vsakodnevnih soočenjih, ki nikakor niso idilična, zmogli sporazumne dogovor v najbolj bistvenih skupnih vprašanjih, potem sploh ni slučajno, da je Slovenija tako hitro in uspešno stopila v Evropo ter z njenim predsedovanjem dodatno pridobila ugled. Praznik državnosti je zato želja, da bi do sedaj prehojena pot v časih, ki so razburkani in globalni, svojo smer ohranila in se utrdila.

Janez Povše

Na dnu...

SLOVENIJA JE ZAKLJUČILA SVOJE NAJVAŽNEJŠE POSLANSTVO V EVROPI!

POGOVOR Miha Kramli, vodja novogoriške ambulante za bolezni odvisnosti

Zasvojenosti so rak rana današnje družbe

42-letni psihoterapevt Miha Kramli že devet let dela v novogoriški ambulanti za bolezni odvisnosti. Zadnja štiri leta jo tudi vodi. Ukvarja se s kemičnimi in nekemičnimi zasvojenostmi. Izkušnje s tega področja si je po zaključenem podiplomskem študiju v Ljubljani pridobil v ZDA, Nemčiji in Švici. Edino omamno sredstvo, ki ga je v življenju poskusil, je alkohol, prepričan pa je, da za delo, ki ga opravlja, ni potrebna osebna izkušnja, ampak prepoznavanje izkušenj drugih in oblikovanje terapij na podlagi teh izkušenj in znanja. V ambulanti, ki deluje od leta 1995, gre skozi programe in terapije letno okrog 670 ljudi, od teh jih 160 do 180 trpi zaradi nekemične zasvojenosti, njihovo število pa iz leta v leto narašča. Včasih se je pojem zasvojenost navezoval predvsem na droge in alkohol, danes pa poznamo tudi odvisnost od iger na srečo, zasvojenost s nakupovanjem, zasvojenost s hrano, športom, seksom, televizijo, internetom, računalniškimi igrigami in še čim. Kot pravi Kramli, računalnik sam seveda ne zasvoji. Zasvojijo vsebine, ki jih nudi računalnik. Tudi pretirana uporaba mobilnega telefona lahko vodi v zasvojenost.

Gospod Kramli, kako bi definirali zasvojenost?

Zasvojenost je bolezen. Vse vrste zasvojenosti, kemične in nekemične, prizadenejo naše telo, naše odnose z najbližjimi in našo ustvarjalnost, ki zaradi zasvojenosti usiha. Zato je to bolezen.

Katere pa so značilnosti, ki se kažejo pri vseh oblikah zasvojenosti?

Za vse zasvojenosti velja, da si človek samo trenutno olajša življenje, potem pa se mu vse skupaj še bolj zakompljira. To je prva značilnost. Druga značilnost je, da vsi zasvojeni zanikajo svojo zasvojenost in svojih težav ne priznajo. Ena zelo pomembnih značilnosti pri zasvojenosti je, da imata nekdo, ki je tri leta zasvojen s heroinom, in nekdo drug, ki je enako dolgo zasvojen z eno od vsebin na računalniku, podobno poškodovane možgane. To se pravi, da govorimo o podobnih fizičnih spremembah. Pri eni in drugi zasvojenosti nastajajo spominske luknje. Značilna je tudi izguba stikov z najbližjimi,

s sorodniki in prijatelji. V veliko primerih pride tudi do izgube delovnega mesta. Priložnosti za dodatno izobraževanje splavajo po vodi. Čas, ki ga zasvojenec namenja svoji zasvojenosti, pa se vse bolj večja.

Kje tičijo vzroki za zasvojenost in kako uspešno ter s kakšnimi metodami se da ta bolezen zdraviti?

Eden od pomembnih razlogov za to, da človek zapade v zasvojenost, je radovednost. Zato je treba preventivno delati za to, da zna človek svojo radovednost tudi obvladati. Oblikovanje imamo posebne delavnice, ki skušajo osnovnošolce, srednješolce, pa tudi odrasle poučiti o tem, kje je tista meja, pri kateri je treba začeti radovednost brzditi. Drugi razlog za to, da ljudje zapademo v zasvojenost, je nerazrešena notranja bolečina. To pomeni, da človeka, kljub temu da je poročen, ima službo ipd., v notranjosti nekaj grize. Na prvem mestu nista ne žena ne otrok, ampak ta njegova bolečina, ki jo mora omiliti. Vprašanje pa je, če jo on prepozna in jo zna verbalno izraziti, ali jo samo čuti. Namen terapije je, da se človek nauči to verbalno definirati in da potem tudi omili ali odstrani to notranjo bolečino.

Ali so nekateri ljudje bolj dovzetni za zasvojenost od drugih?

Načeloma so štiri vrste ljudi bolj dovzetne za zasvojenost. V prvo skupino sodijo ljudje, ki imajo v sebi občutek, da nikoli nič dobrega ne naredijo. Taki ljudje postanejo odvisni od pohval in priznanj in bodo naredili prav vse za to, da bi bili pohvaljeni. Zaradi tega, ker se dajejo na razpolago, energetsko oslabijo. In tu so potem kmalu poživila, razne tablete, tudi droge. V drugi skupini so ljudje, ki imajo velike sanje. Na hitro bi radi prišli do dragega avtomobila ali hiše, z lastnim delom pa teh sanj ne morejo uresničiti, zato poskušajo to doseči v igralnicah ali s stavami. Igre na srečo so pri teh ljudeh zelo šibko področje. Tretja vrsta ljudi so tisti, ki skrivajo in tiščijo probleme v sebi, saj se jim zdi sramotno o tem govoriti. Ti ljudje v večini primerov zapadejo v katero od kemičnih zasvojenosti, da bi omilili te notranje stiske. Zadnja skupina pa predstavljajo ljudje, ki so na zunaj zelo urejeni in brezhibni. De-

lujejo popolnoma neoporečno, navznoter se pa lomijo. Tudi za te ljudi so najbolj pogoste različne oblike kemične zasvojenosti.

Ali je mogoče to notranjo bolečino razumeti tudi kot neko praznino, ki jo je treba zapolniti?

Ja, v zvezi z zasvojenosti zelo pogosto slišimo: "Ah, ne ve, kaj bi

počel s prostim časom, zato nekaj eksperimentira". Ni problem prosti čas. Problem je prazen čas. Bogat je tisti, ki ima prosti čas in se ukvarja s stvarmi, ki ga gradijo in izpopolnjujejo. Reven pa je tisti, ki ima prazen čas, kar pomeni, da nima nobenega ustvarjalnega programa. Prazen čas ljudi običajno silijo v to, da zapadejo v razne zasvojenosti.

Se strinjate s tem, da je rast novih pojavnih oblik zasvojenosti posledica sodobnega, potrošniškega in kompetitivnega načina življenja?

Mediji, oblasti... vsi govorijo o velikem napredku. Napredka pa ni. Obstaja razvoj. Naša družba ne loči med razvojem in napredkom. Ta razvoj, ki smo ga deležni, planetarno uničuje vse-

povprek. Tudi naše srce, našo dušo. Razvoj dejansko onesnažuje, uničuje na celi črti. Mi smo zaslepljeni, da napredujemo, za napredek pa nihče ne skrbi. Ne politika ne humanitarne ustanove. Tudi verske ustanove nimajo svežega programa, ki bi omogočil neki napredek. Tu so vse institucije odpovedale, in mislim, da je v tem glavni problem.

Družba, v kateri je veliko zasvojenih ljudi, ni najbolj zdrava družba, pa tudi njena prihodnost ni najbolj rožnata. Kako kot strokovnjak na tem področju gledate na prihodnost?

Tu bi rad omenil zelo pomemben podatek, o katerem se v jav-

v zasedi, da izsilijo ponovitev omame. Če ima človek neke aktivnosti, bo uspešno abstiniiral. Resda bo zato porabil veliko energije, tako fizične kot duhovne, a mu bo uspelo abstiniirati. Če pa človek začne z abstinenco in ni aktiven, bo ta abstinenca kratkega daha. V tem je razlika. Če se loti človek zdravljenja prvi, drugi, tretji, šesti mesec, bo ozdravel do konca življenja. Ne bo imel več teh notranjih bitk. Možgani ne bodo čakali v preži, da ponovijo omamo, ker bo to v sebi uspešno pozdravil, preden pride ta zadeva v možgansko strukturo. Po letu dni zasvojenosti so možnosti za to precej manjše.

Kdaj pa nastopi stanje, ko pri nekem lahko govorimo o zasvojenosti? Kakšni so znaki?

Pri kemičnih zasvojenostih, pri intenzivnih in močnih drogah, lahko postane človek zasvojen že v treh do sedmih dneh. To pomeni, da telo protestira, ko ne dobi dnevnega odmerka. Človek se začne tresti in potiti. Nelagodno se počuti in bo naredil prav vse, da bi umiril svoje telo. Med znaki velja omeniti še spremenjen vedenjski vzorec, pa tudi laži in kraje. Pri nekemičnih odvisnostih pa človek na primer zapusti vsebino na računalniku in kmalu začuti potrebo po tem, da se čim prej vrne. Za doseg tega cilja bo naredil prav vse. Svoje delo bo površno opravil, jezil se bo na tiste, ki so mu prekinili dostop do tiste vsebine, in če bo treba, bo uporabil tudi silo, da bi prišel čim prej nazaj. Drug primer: Zasvojenec si določi omejitve, na primer, da gre samo za pol ure na internet, in ko naslednjič pogleda na uro, je minilo par ur. To se pravi, da ne obvlada več časa, ki ga je namenil za določeno aktivnost. Čas obvladuje njega. Če nima določene količine časa za to, da preživi na vsebini, s katero se dnevno srečuje, postane agresiven, nezadovoljen, nemiren. Ne more funkcionirati, ne dela več in še in še bi lahko našteval.

Kako pa je s preskakovanjem iz ene zasvojenosti v drugo? Pred leti sem bral zanimiv intervju z nemškimi državnimi prvaki v triatlonu, ki je bil nekoč heroinski odvisnik. S pomočjo športa in trdih, vsakodnevnih treningov se mu je uspelo izvleči iz pekla, izrazil pa je strah, kako bo potem, ko bo prenehal tekmovali, saj je na neki način samo presedel za ene zasvojenosti na drugo?

To obstaja in tudi pri naših terapijah na področju iger na srečo je vsak, ki pride po pomoč, skupaj s terapevtom pred nalogo, da najde nekaj, kar je močnejše in mu bo dalo večje zadovoljstvo kot na primer igralni avtomat. Nekdo najde naporen trening, nekdo drug bo našel izlete v hribe in podobno. V tem ne vidim nič slabega. Drugo pa je, če gre tak človek z igralnih avtomatov na karte ali pa stave. Torej, pomembno je, da najde nekaj močnejšega, kar ga osvobaja in mu daje nekaj pozitivnega.

Se pri vseh oblikah zasvojenosti pojavijo tudi abstenenčne krize?

Ja, in to zelo podobno. Če bi dali zdaj v to sobo nekoga, ki je na heroinu, in nekoga, ki je zasvojen z uporabo računalnika, bi se po določenem času začela oba potiti in tresti, postala bi nestrpna.

Je med tistimi, ki pridejo po pomoč, veliko takih, ki čez čas ponovno zabredejo v zasvojenost, in kolikšen je odstotek tistih, ki jim uspe zasvojenost trajno premagati?

Naj se enkrat omenim, da človek, ki je več kot eno leto na drogi ali zasvojen z neko neke-

mično odvisnostjo, ne bo ozdravel, ampak bo samo abstiniiral, pa četudi do konca življenja. Naš cilj v terapiji pa je doseči čim daljšo abstinenco. Ali bo to mesec, leto ali več let, je zelo odvisno od terapije in sodelovanja v terapiji. Zanimivo je, da, ko primerjamo naše statistike s statistikami terapevtskih skupnosti oziroma komun, ugotovljamo, da imamo za kakšen odstotek boljše rezultate od terapevtskih skupnosti, tako da ta naš program ni slab.

Kako pa izgledajo terapije?

Izvajamo individualne, družinske, partnerske in skupinske terapije. Pri individualnih mora človek najprej skupaj s terapevtom ugotoviti, kaj je cilj terapije. Če si za cilj postavi abstinenco, se določijo koraki na poti do cilja, definirati pa je treba tudi ovire, ki so nastale, in način, kako jih odpraviti. Pri partnerskih terapijah zelo pogosto delamo na ritualu sprave. To pomeni, da si ljudje odpustijo določene stvari, ki so se zgodile. Družinske terapije potekajo tako, da se cela družina aktivira, da skuša vsak pri sebi doseči določene cilje, itd. To so dolgi procesi. Terapija je proces, ki teče in teče.

Tisti, ki se oglašijo in prosijo za pomoč, so verjetno le vrh ledene gore. Kako razpredate na je vašem mnenju zasvojenost med ljudmi?

Mislim, da, če število zasvojenih, ki jih obravnavamo pri nas in v drugih institucijah, pomnožimo s pet ali osem, nekateri pravijo, da je treba pomnožiti že z deset, potem dobimo neko sliko stanja zasvojenosti. Če to drži in statistiki in stroka pravijo, da drži, potem se res lahko vprašamo, kako ta naša družba funkcionira, kako lahko sploh še deluje?

Se starostna meja pri zasvojenosti res tako niža in kaj svetujete staršem, ki opazijo znake zasvojenosti pri svojih otrocih?

Ja, zelo se niža. Danes že tri leta stari otroci norijo, da bi prišli do mobilnega telefona, in ga izsilijo, kar je katastrofa. Kaj naj starši, pa tudi pedagogi naredijo? Če imajo občutek, da je v družini nekaj narobe, morajo temu občutku slediti. Vsak izmed staršev bi se moral zavedati, da je "stars" tudi zato, da preneso izsiljevanje, kričanje, upor svojega otroka ali mladostnika. Zavedati bi se moral tudi, da je on tisti, ki vodi družino, in ne otrok. Druga zadeva, na katero moramo starši, pa tudi pedagogi in učitelji paziti, pa so prijatelji, družba, klapa. Družina mora biti tista celica, ki določa doktrino, vsebino življenja za otroka oziroma mladostnika. Ko enkrat ulica in prijatelji določajo vsebino, doktrino našemu otroku, mladostniku, smo izgubili vpliv in skorajda je nemogoče, da bomo svojega mladostnika še kdaj usmerjali. In tretja stvar, ki je tudi zelo pomembna: vsak od staršev bi se moral pravočasno usposobiti za obdobje pubertete. Puberteta ni več taka, kot je bila pred 10, 15 ali 20 leti. To je neko čisto drugačno obdobje od tistega, ki smo ga doživljali mi, in zato se je potrebno usposobiti in pripraviti.

Zasvojenost verjetno ni vezana na družbeni sloj, na razvitost družbenega sistema...?

Nič več. Vas - mesto, izobražen - neizobražen, veren - neveren, bogat - reven. Danes ni več pravila. Danes se lahko to zgodi meni, mojim hčeram, komurkoli. Zato je tako pomembno o tem govoriti, da ljudi ne bi bilo sram pravočasno poiskati pomoči. Ni sramota, da se nam to zgodi, sramota je, da ne ukrepamo.

Nace Novak

Dan slovenske državnosti v Devinu

Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu je ob prazniku slovenske državnosti priredil v ponedeljek, 23. junija, v Devinskem gradu, svoj tradicionalni sprejem.

Tokratno srečanje, katerega so se udeležili predstavniki naših zamejskih organizacij in javnih ter vojaških oblasti, pa je bilo posebno, saj so na notranjem dvorišču grajskega objekta odkrili ploščo v spomin na p. Gregoria Alasie da Sommaripa, avtorja prvega italijansko-slovenskega slovarja daljnega leta 1607.

/ dalje str. 15

250-letnica posvetitve cerkve v Doberdolu

Zapis treh šolarjev o zgodovini domačega Božjega hrama

Doberdolu: V nedeljo prvega junija smo se spomnili 250. obletnice posvetitve naše stare cerkve v Doberdolu, ki je bila porušena v prvi svetovni vojni. Trije naši šolarji, Marco, Samuel in Jan, so nam jo takole predstavili.

1. junija 2008 – Spomin na našo staro cerkev.

Našo staro župnijsko cerkev, ki je bila porušena v prvi svetovni vojni, je posvetil 8. maja 1758 goriški nadškof Karel Mihael grof Attems. Kako je potekalo slavlje, ni nikjer zapisano. Ostaja samo podatek, da so bili stroški 5 dukatov. To je vse.

Po tedanjem obredu je potekala posvetitev nekako tako: nadškof se je pripeljal s kočijo, nato se je napotil v cerkev. Obred je trajal približno štiri ure; ker so po cerkvi polili posvečeno olje, so tla posuli s slamo ali listjem. Ko je bil obred končan, so v cerkev vstopili verniki, ki so tačas bili zbrani zunaj. Tam je bila narejena hišica, v kateri je bilo Najsvetejše. Ves čas posvetitve so verniki pred Najsvetejšim glasno molili in peli. Slovesna maša s pridigo se je končala okrog dveh popoldan. Do tedaj so bili vsi

tešči, da so lahko po tedanjih predpisih bili pri svetem obhajilu.

Škof je vernike nagovoril. Nastaja vprašanje, v katerem jeziku?

Odgovor je zelo preprost, če se

danes med Volčjo Drago in Vogrskem. Tu se je, čeprav plemiški sin, potepal in gotovo tudi pretepal z vaškimi vrstniki. Tako se je naučil slovensko. Na gradu so govorili nemško in s služinčadjo slovensko.

Šele ko mu je bilo približno osem let, je odšel v Šole. Kot knezoškof je obvladal tekoče latinsko, kar je bilo normalno, saj so v glavnem tedaj pisali v tem jeziku, nemško, ta je bil uradni jezik, slovensko, italijansko, francosko, razumel pa je tudi dobro furlanski in madžarski jezik. Iz tega lahko sklepamo, da, ko je prišel med naše prednike, jih je nagovoril v našem slovenskem jeziku.

Kakšna je bila naša stara cerkev?

S fotografij, te so redke, se vidi, da je imela masiven zvonik, nižji, kot je sedanj, bila je na istem mestu kot sedanja, vendar znatno krajša. Pred cerkvijo je bil trg s kamnitimi stebri, kamor so vaščani privezovali živino, ko so prišli v vas.

Eden od tedanjih stebrov je v zidan ob oglasni deski pred cerkvijo.

Notranjost je bila bolj skromna. Prezbitarij je imel freske, glavni oltar s sliko sv. Martina,

podobno sedanj, pa je bil kamnit in je imel lepe marmornate intarzije; marmornata je bila tudi prižnica. Dva stranska oltarja sta bila posvečena sv. Urhu in Mariji Snežnici, ki so jo naši predniki častili kot "obljubljenca".

Iz naše stare cerkve so ohranjeni tile predmeti: kropilnik pri vhodu, ki je bil verjetno krstni kamen, dva kamnita baročna angela na glavnem oltarju. Tam je tudi križ, ki so ga rabili za procesije in ga posojali tudi v Devin. Ohranjeni sta tudi dve postaji križevega pota, ki sta v zakristiji. Zadnje čase smo odkrili, da so iz tistega časa še monštranca, velik kelih in štirje svečniki.

Naša stara cerkev je bila skromna, a vseeno prisrčna in domača. Takšna, kot so bili naši predniki.

Dne 6. avgusta 1916 jo je v dopoldanskih urah zadela prva italijanska granata na sedanji desni strani. To so lahko videli na sliki pod korom. Naši vaščani so bili v begunstvu, in kot je bila porušena vas, je bila tudi cerkev precej poškodovana, čeprav so v njej takoj po vojni, ko so se vrnili iz begunstva, celo maševali. Šele pozneje so jo Italijani podrli, še prej pa razminirali.

Ob 250-letnici posvetitve doberdolske cerkve se spominjamo vseh naših vaščanov in smo jim hvaležni, da so kljub hudim gospodarskim razmeram ostali na tem koščku naše slovenske zemlje.

DB

Poročilo Afriškega razvojnega foruma Afrika izgublja vojno z aidsom

Na sedežu ZN v New Yorku je Afriški razvojni forum predstavil črno-gledno poročilo o svetovnem boju proti aidsu, ki napoveduje hude posledice za gospodarski in splošni razvoj celine. Poročilo so predstavili pred visokim zasedanjem ZN o aidsu in drugih nalezljivih boleznih, povzela pa ga je tudi Slovenska tiskovna agencija.

Slovensko delegacijo na zasedanju, ki je bilo namenjeno doslej doseženemu na področju boja proti aidsu in pogledu v prihodnost, je vodil državni sekretar na ministrstvu za zdravje Darko Žiberna. Generalna skupščina ZN je leta 2001 sprejela Deklaracijo zaveze glede virusa HIV in boleznih aids, leta 2006 pa politično deklaracijo na isto temo ter določila leti 2008 in 2011 za pripravo preglednih konferenc.

Poleg predstavnikov držav so sodelovale tudi nevladne organizacije, delo pa je potekalo na plenarnih sejah prejšnji tork in sredo ter na številnih tematskih okroglih mizah. Udeleženci so iskali načine za zagotavljanje splošnega dostopa do zdravil, govorili so o vplivu boleznih na ženske in dekleta, izzivih za države, kjer je bolezen posebej močno prisotna, in iskali načine, kako izboljšati položaj.

ZN želijo do leta 2015 prepoloviti število okuženih z virusom HIV, vendar za zdaj ne kaže, da jim bo uspelo. Poročilo Afriškega razvojnega foruma pravi, da je aids od leta 2000 terjal življenje 14 milijonov Afričanov, od tega leta pa se je doslej okužilo še 17 milijonov Afričanov. Leta 2000 je bilo v Afriki zaradi aidsa 8,5 milijona sirot, leta 2006 pa že 14 milijonov.

Z aidsom sicer po vsem svetu živi 32,2 milijona ljudi, prizadevanja pa niso zadostna. V Afriki so na primer ZN leta 2007 prispevali zdravila za milijon ljudi, na novo pa se jih je z virusom HIV okužilo 2,5 milijona. Najhuje je v Bocvani, Zimbabveju, Južni

Afriki, Zambiji, Lesotu, Tanzaniji, Srednjeafriški republiki, Malaviju, Keniji in Ugandi. Vendar pa aids nikakor ni le problem Afrike, ampak tudi drugih delov sveta, med njimi vzhodne Evrope.

S 1. strani

Duhovnik...

Danes je marsikaj drugače. Če pogledamo novomašno Družino in jo primerjamo z novomašnimi Družinami omenjene polpreteklosti, ko je bila osrednja stran polna novomašnikov, opazimo veliko število jubilejantov, se pravi zlatomašnikov, biseromašnikov in diamantnih mašnikov, zelo malo pa novomašnikov.

V zahodnih deželah to postaja že problem. Župnije so brez župnikov, brez maše in brez zakramentov. Deloma si pomagajo z laškimi sodelavci, diakoni ali redovniki in redovnicami, ki prevzemajo župnije. Evropa uvaža duhovnike iz misijonskih dežel.

Izvaža jih za zdaj še Poljska, vendar se je tudi tam letos število poklicev znižalo. Očitno gre ta pot v vseh deželah v to smer. Vzrokov je mnogo – manjše družine, večje možnosti šolanja kjerkoli drugje, sekularizacija in podobno. Pomemben vzrok – o tem govorim v knjigi z naslovom

Občutek pripadnosti, ki se pripravlja za tisk pri Mohorjevi. Katoliški duhovnik je predstavniki hierarhičnega sistema Cerkev, verniki pa so del demokratičnega sistema. Tako cerkvena hierarhija deluje od papeža navzdol do škofov in duhovnikov, pri odnosu

duhovnik – vernik pa se ta model prekine, ker vernik ne sprejema več ukazov od "zgoraj", zaradi česar je duhovnik pri svojem delovanju v praznem prostoru. Sodobni ljudje s svojimi demokratičnimi navadami ga "ne razumejo" več in ne sprejemajo njegovih sporočil. Tako ostaja

duhovnik vedno bolj osamljen in izoliran. Razen tega se tudi sam s svojo vzgojo v semenišču, značajem in naravno izoliranostjo velikokrat težko vživlja v drugega, vzpostavlja dialog, zaradi česar sporočila njegovega poslanstva ne naletijo na ugoden odmev. Tako se znajde v začaranem krogu. Posreduje bi rad duhovno sporočilo, težko pa najde način kako. Razen tega splošni položaj ogroženosti in tega hudega izziva duhovnika poriva vedno bolj v obrambni položaj, ki ga zaposluje, tako da se težko vživlja in ukvarja z zahtevami, težavami in problemi vernikov.

Avstrijska teologinja Brigitte Proksch, ki je bila pet let v mednarodnem zavodu Canisianum kot prefektinja, se pravi kot vzgojiteljica novih duhovnikov, zdaj pa deluje v rimski kongregaciji za duhovnike in se ukvarja s problemi vzgoje duhovnikov in posebnostjo, kako omogočiti duhovnikom iz Azije in Afrike izobraževanje v Evropi, opaža, da se med sodobnimi kleriki krepi zaprtost in celo zavezništvo vseh in se s tem pojavlja težava komunikacije z laiki. Težko je napovedati, kakšna bo prihodnost duhovnikov. Verjetno bo terjala marsikatero spremembo in predvsem veliko dialoga med kleriki in laiki, da bi vsi postali bolj odprti za duhovno in bili pripravljeni – verjetno tudi v novih oblikah – prenesti duhovno sporočilo današnjemu človeku. Ta je željan tega sporočila, vendar mu ga je treba primerno

"spakirati", verjetno včasih kar v kaki "instant" različici, se pravi na zelo preprost način. Tu je seveda danes na trgu veliko spretnost, ki tudi slabo blago znajo celo bolje unovčevati kot duhovnik ali kristjan danes. Ne glede na to pa ostaja krščanstvo izziv in poslanstvo. Zastonj ste prejeli, zastonj dajate, nam govori Jezus, in če razumemo te in še druge Jezusove besede, potem se bomo v Cerkvah manj ukvarjali s samim seboj in bolj posredovali duha in predvsem to šteje, pri duhovniku, pa seveda tudi pri laiku. In v sodobnem svetu smo vsi skupaj vse bolj pred tem izzivom, ne le katoličani ali kristjani, pač pa vsi verni in celo vsi Zemljani. Žal se tega premalo zavedamo, kajti prihodnost terja zelo priseben in poglobljen dogovor o teh zadevah.

SV. PETER IN PAVEL AP.

Apd 12,1-11; Ps 34; 2 Tim 4,6-8; 17-18; Mt 16,13-19

Nas verjetno zanima, kakšne postave je bil prvi papež, Simon Peter, in kakšno obleko je nosil. Gotovo se je oblačil po tedanji šegi, preprosto in, kot ribič, tudi ubožno. Danes pa ga v baziliki sv. Petra v Rimu ogrejejo v dragocen plašč; na glavo mu denejo tiaro.

Velike množice romarjev in tudi nevernih poljubljajo bronasti kip sv. Petra, ki je verjetno upodabljal kakega rimskega cesarja ali kakega literata ali Bog v koga. Toda za nas verne, ki smo ta kip v stoletjih spoštljivo in verno poljubljali, je bil in bo ostal znamenje spoštovanja do moža, ki mu veljajo dvometrski cerke v latinščini vsenaokrog v baziliki: "Ti si Peter skala - in na to skalo bom zidal tvojo Cerkev, in peklenška vrata je ne bodo zmogla... dal ti bom ključne nebeskega kraljestva..." Peklenški stražarji skušajo že od vsega začetka

Cerkve, rojene na križu, uničiti napis, ki pa se ne da kar tako zbrisati, tudi takrat ne, ko pomagajo cerkveni ljudje s pohujšljivim življenjem. Sv. Peter je dobro razumel petelinovo petje, ki mu je pomagalo, da je postal usmiljen do nevernih, do poganov, do vseh grešnikov. Zato je prenašal verige, ječo, smrt. Trda sola trpljenja ga je oblikovala za služenje vesoljni Cerkv.

Bog je bil vedno navzoč v ponižani Cerkv in močjo, s svojim angelom. Cerkev ni nikoli pustil na cedilu, ker trpi z njo in zanjo do konca... Z njo prenaša ječo, mučenje, zasramovanje. Aretiranci zaradi Kristusa, odločni nasprotniki totalitarizmov, so vedno našli v Cerkv tolažbo v umiranju v strašnih samotah. Tudi danes ni nič boljše.

Naštevane preganjanje zaradi Boga se ponavlja tudi v pismu apostola Pavla Hebrejcem: "Izkusili so zasramovanje in bičanje pa še verige in ječo, kamnali so jih, žagali, umirali so pobiti od meča... svet jih ni bil vreden (Heb 13,36-40)" - P. Hugo Rahner SJ je na nemškem katoliškem shodu l. 1956 v slavnostnem govoru spraševal, kje je Cerkev. Odgo-

voril je, da je tam, kjer po taboriščih trpi in prenaša nasilje, zapore, zasramovanje in poniževanje.

Najlepši zgled ljubezni do Cerkve sta stebra naše vere, sv. Peter in sv. Pavel. Oba sta prestala ogromno trpljenje zaradi Boga in Cerkve. Rešitev Petra iz ječe se bere kot roman, saj se zdi, da ni resnično. Tudi sam Peter misli, da se mu sanja. Toda Bog zna biti poln humorja, zlasti do človeka v stiski.

Psalmist izpoveduje: "Iskal sem Gospoda, in me je uslišal, vseh mojih strahov me je rešil. Blizu je Gospod tistim, ki so skrušenega srca, in tiste, ki so potrpežljivi duha, rešuje" (Ps 34,5.19).

Če gledamo Pavlov plašč, tedaj je bil tudi ta bolj reven. Toda oznanjevanje evangelija je stalo vedno na prvem mestu. Pavel potožil le, če ga je kdo zapustil, ker je vzljubil ta svet (2 Tim 4,1 nss).

Ker se apostol narodov poslavljala od tega življenja, izročila vse ljubezni in čistosti nauka, za katerega so odgovorni apostoli, zlasti Peter. Apostol Pavel piše vroča pisma vernikom, ki jih je poučil o skrivnosti našega Boga. Pripo-

roča jim, nam prav tako, naj ohranimo nauk, vero v Jezusa, ki je Božji Sin. Tedaj človek premaga vse preizkušnje, ker ve, da ga vodi naš Gospod. Stoji na skali, ki se ne maje. Jezus sprašuje učence, kaj pravijo ljudje o njem, kdo pravzaprav je. Saj tudi apostoli, razen Petra, odgovarjajo tudi v svojem imenu, da je morda Janez Krstnik, ali Elija, ki so ga vsi pričakovali, ali Jeremija ali kdo izmed prerokov.

Vsekakor Jezus ne mara, da bi ga javno razglašali za Mesijo pred trpljenjem in vstajenjem. Prednost ima namreč vera, ki skrito deluje. Tudi Peter se bo sprijaznil s potrebo samozatajevanja, z odpovedjo sebi in s sprejetjem križa.

Sprejete ključne nebeskega kraljestva je kar zahtevno. Peter je to polagoma spoznaval. Saj ni več zagnanosti proti trpljenju in smrti, ne nasproti Judežu in hlapcem, ki Jezusa aretirajo, ni vihtenja meča.

Peter bo do smrti na križu uporabljal ključne usmiljenja. Prisrčno slavimo moža, junaka cerkve, sv. Petra in sv. Pavla. Prosimo ju, naj bi na široko odpirala vrata nebeskega kraljestva.

Odgovor na mnenje g. Ambroža Kodelja, objavljeno 12. junija v Novem glasu

Evropske kulturne poti

Doberdobski župnik, g. Ambrož Kodelja, je 12. junija 2008 v tedniku Novi glas objavil članek z naslovom *Et-nologija je eno, vera pa drugo*. Članek nas je v KD Poslanstvo sv. Martina, ki je koordinator Evropske kulturne poti sv. Martina po Sloveniji, presenetil, zato bi radi nanj odgovorili. Verjamemo, da je glede na uvodni citat iz omenjenega Sporočila slovenskih škofij prišlo do nespornosti. Sporočila namreč omenjajo pet evropskih romarskih poti, ki potekajo tudi po Sloveniji. Uradno je v Evropi 38 evropskih kulturnih poti, ki so vsebinsko precej raznovrstne. Mednje sodijo tudi evropske romarske poti. Te so zaenkrat tri: pot sv. Jakoba, Via Francigena in pot sv. Mihaela. Proces ustanavljanja evropskih kulturnih poti se je pričel pred dvajsetimi leti z Jakobovo potjo. Martinova pot spada med poti, katerih osrednja tema so zgodovinske in legendarne evropske osebnosti. Sv. Martina je Svet Evrope 24. septembra 2005 proglasil za evropsko osebnost, Evropsko kulturno pot sv. Martina pa za Veliko kulturno pot Sveta Evrope. Temeljno sporočilo poti sv. Martina je vzajemna delitev. V osnovi gre za gesto delitve plašča, ki ga je Martin, še vojak, delil z ubogim. Evropski kulturni center sv. Martin Tourski, ki je vodja in pobudnik projekta, poudarja univerzalnost te človeške geste dobrohotnosti, ki predstavlja temelj, s katerim želimo nagovarjati tako kristjane kot nekristjane, hkrati pa poglobiti njihovo vedenje o skupnem evropskem izročilu in duhovno-kulturni dediščini. Čeprav Evropska kultur-

na pot sv. Martina uradno ne sodi med romarske poti, pa tega vidika nikakor ne želimo izključiti. Iz besed g. Kodelje bralec lahko zaključi, da beseda kultura torej že a priori izloča romanje? In obratno, da bi moralo romanje a priori izključevati kulturo. Ali je morda romanje nekulturno dejanje? Evropska kulturna pot sv. Martina Tourskega najprej povezuje kraje Martinovega življenja in nato tudi kraje Martinovega češčenja. Omenjena mlada Evropejca sta zato potovala skozi kraje, ki se po Martinu imenujejo, in tu-

ki jo je daroval škof dr. Andrés Vives. Ob njunem prihodu v Slovenijo jima je bil spet prirejen lep sprejem. V mestu Kobilje se je od župnijske cerkve sv. Martina vila dolga procesija na hrib sv. Martina, kjer je domači župnik g. Alojz Ratnik daroval sveto mašo na čast sv. Martinu. Maše se je udeležilo veliko ljudi. Podoben dogodek se je odvil v Doberdobi, in sicer iz različnih razlogov: - simbolično je zaključil slovenski del poti in jo povedel v italijansko, - poleg tega pa je v Doberdobi močna slovenska zamejska skupnost. Župnijski

sredstev in izrabljanja svetnikovnega imena" naj povem, da člani KD Poslanstvo sv. Martina od ustanovitve decembra 2005 opravljajo večino dela prostovoljno. Zaenkrat iz EU še nismo dobili nobenih sredstev, čeprav se trudimo, da bi do črpanja teh sredstev prišlo: k temu nas spodbujajo različni evropski ukrepi, saj gre tudi za sredstva naše države, ki so namenjena razvoju krajev in regij ter izboljšanja življenja njihovih prebivalcev. Od ustanovitve društva naprej imamo pri našem projektu podporo tudi Slovenske škofovske konference. To razumemo kot pripravljenost za sodelovanje s strani Cerkve pri skupnem delu za približevanje krščanske kulture drugače verujočim. Ob zaključku prvega znanstvenega simpozija o sv. Martinu v Sloveniji oktobra 2007 je bila na cerkev v Šmartnem na Pohorju položena martinova stopinja - simbol Evropske kulturne poti sv. Martina. Dogodek smo sklenili s sveto mašo, ki jo je daroval g. Jože Brezovnik, župnik iz Šmartnega na Pohorju. Cerkvi torej ni lastno, da bi zavirala izobraževalni in kulturni napredek narodov, ampak se tega veseli in ga spodbuja. Naj končam z mislijo enega od dveh mladih, ki sta simbolično odprla Veliko Evropsko kulturno pot: "Pri Martinu

di skozi tiste, kjer je sv. Martin župnijski zavetnik. Ti kraji so: Martjanci, Šmartno v Rožni Dolini, Šmartno ob Paki, Šmartno ob Dreti, Šmartno ob Savi itd. Daniel in Nicolas torej hodita po Martinovi poti prav v okviru dvajsete obletnice Evropskih kulturnih poti. 26. aprila 2008 sta simbolično odprla Evropsko kulturno pot sv. Martina Tourskega. V Sombotelu na Madžarskem, kjer je bil sv. Martin rojen, je bila ob tem dogodku velika slovesnost, ki se je začela s sveto mašo v cerkvi sv. Martina. Daroval jo je škof dr. Istvan Konkoly, ki je Daniela in Nicolasa pred odhodom tudi blagoslovil. Dan prej je bila, prav tako v Sombotelu, ob odprtju sprejemne točke Martineum, sveta maša,

zavetnik je sv. Martin in ne nazadnje bo izvrstni zbor Hrast iz Doberdoba 4. julija letos v Toursu, na zaključni slovesnosti simboličnega odprtja poti sv. Martina, krstno izvedel latinsko mašo sv. Martina priznanega slovenskega skladatelja Štefana Maurija. Slednje kaže na to, da so evropske kulturne poti orodje povezovanja med njenimi narodi. Dogodka v Doberdobi se je udeležil tudi g. Aigner Geza, župnik iz Sombotele, ki je podobno, kot sem to delal sam, spredel oba mlada na jujni poti. Posebej za to priložnost je prišel in kar nekaj časa govoril o sv. Martinu. Župnik, g. Ambrož Kodelja, je bil povabljen na ta dogodek, a se ga žal ni mogel udeležiti. Glede "moljenja evropskih

me je še posebej pritegnilo to, da se je kot vojak odločil za pot miru in evangelizacijo podeželja". Še enkrat poudarjamo, da želi biti pot sv. Martina most, preko katerega se lahko pride do kulturnih izrazov krščanske vere, katerih simbolna govorica ni le okras cerkva in drugih kulturnih spomenikov, ampak jezik, ki posreduje sporočilo vere. Slikarstvo je eno, vera pa drugo, pa vendar so naše cerkve polne umetniških del. Književnost je eno, vera pa drugo, pa vendar imamo v Svetem pismu več literarnih književnih vrst. Znanost je eno, vera pa drugo, pa vendar se teologija imenuje sveta znanost.

mag. teol. Valentin Jenko,
KD Poslanstvo sv. Martina

Iz nagovora škofa M. Piriha ob slovesnosti na Lajšah pri Cerknem

"Obojestransko opravičilo za nasilje bo prispevalo k narodni spravi!"

Slovenski škofje so se v začetku tisočletja opravičili za nasilje med drugo svetovno vojno. Ko bo to storila še druga stran, bo slovenski narod stopil v novo obdobje svoje zgodovine, je poudaril koprski škof Metod Piriš v nagovoru ob spominski slovesnosti na Lajšah pri Cerknem, ki je bila namenjena žrtvam okupacije in revolucije na Primorskem.

Po Piriševih navedbah, ki jih povzema Slovenska tiskovna agencija, se je po prvi svetovni vojni skupaj s socialnimi napetostmi začel tudi velik ideološki spor med katoličani in marksistično usmerjenimi komunisti, kar je "povzročilo tudi bratovornu državljansko vojno. Ta je velikokrat razdvojila celo posamezne družine in soseske ter pomnožila gorje našega naroda".

Žrtve na množičnih grobiščih po Piriševem mnenju "še do da-

nes niso deležne najosnovnejšega človeškega dostojanstva, ki ga dolgujemo mrtvim. Hkrati pa so zmagovalci vsa desetletja pisali enostransko zgodovino".

"Ljudje, ki se niso strinjali z vladajočo ideologijo, so bili preganjani, zapostavljeni, neenakopravni in ponižani na drugorazredne državljane", je izpostavil koprski škof in dodal, da je katoliška

Cerkve "desetletja veljala za najbolj nevarnega notranjega sovražnika. Oblast je Cerkve preganjala in omejevala njeno delovanje". "Vodstvo katoliške Cerkve je pred drugo svetovno vojno in

med njo nedvoumno odklanjalo in obsojalo komunizem zaradi ateizma in zaradi teptanja človekovih svoboščin, pravic in pobjev nedolžnih ljudi", je potrdil Piriš. Po njegovih navedbah so zaradi tega številni katoličani pristopili k obojestranski odpravi proti Osvobodilni fronti. "Toda tudi v Osvobodilni fronti so bili katoličani. Eni in drugi so se bojevali za svobodno Slovenijo, čeprav so si jo različno predstavljali", je opozoril škof.

Kot je dejal, so ob začetku novega tisočletja opravičilo za nasilje, ki so ga povzročili člani katoliške Cerkve, izrekli vsi tedanji slovenski škofje "z namenom, da bi to prispevalo k narodni spravi in zgladilo razdor, ki ga je med nami povzročila revolucija. Ko bo to storila še druga stran, bo slovenski narod resnično stopil v novo obdobje svoje zgodovine".

Kratke

Štumpf: Nemogoče je, da sosed usmiljenega srca ne bi pomagal sosedu

Zaradi usmiljenja, ki ga poraja Jezusova ljubezen, je nemogoče, da sosed ne bi pomagal sosedu, da bi se mati odločila za splav, ali da bi podjetnik izkoriščal zaposlene, je poudaril mariborski pomožni škof Peter Štumpf v nagovoru na 40. srečanju bolnikov, invalidov in ostarelih na Brezjah. Letošnje romanje je vodil ljubljanski nadškof Alojzij Uran. Njegov nagovor je povzela tudi Slovenska tiskovna agencija. "Vsi preizkušani prihajamo k Mariji, pa tudi Marija prihaja k nam", je v pozdravnem nagovoru dejal Uran in se zahvalil vsem, ki so srečanje pripravili. Ko uživamo kruh večnega življenja, naj bi po Štumpfih besedah tudi sami postajali kruh za druge ljudi, ki so lačni naklonjenosti in prijateljstva. Usmiljenje, ki ga takšna ljubezen v nas poraja, "omogoča življenje med nami", je izpostavil v homiliji. Po njegovem mnenju je nemogoče, da človek usmiljenega srca naredi splav, ne pomaga sosedu v stiski, zaničuje starejše in bolne, izvaja nasilje nad sozakoncem, izkorišča druge, goji zamere. Kot je dejal, bo naša Cerkve prihodnje leto obhajala evharistični kongres, česar se je razveselil tudi papež Benedikt XVI. Samo "kruh Gospodovega telesa lahko tudi Slovencem prinese zmago sprave nad sovraštvom, zmago sloge nad razdeljenostjo in zmago življenja nad nekulturo smrti", je izpostavil škof. Branje rubrike Naši preskušani bratje v mesečniku Ognjišče "je v nas prebujalo vprašanja o smislu življenja", je poudaril škof. Njihova življenjska izkušnja po njegovih besedah "še danes postavlja pod vprašaj smiselno prizadevanj za popolni videz telesa, etično dvomljivih sredstev za odpravo trpljenja, vse do skrajnih načinov ohranjanja zdravja in hotenja odpraviti smrt".

"Bog nikdar nikogar ne zapusti", je zatrdil Štumpf. Kot je dejal, se ni treba "ne fantu ali dekletu ne moškemu ali ženski ne možu ali ženi ne dedku ali babici ne škofu ali duhovniku ne redovniku ali redovnici sramovati prizadetosti na duši ali telesu, saj je trpljenje pot, ki vodi do Jezusa na Kalvariji".

Apostolski nuncij podpira ustanovitev katoliške univerze

Ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik in vodja Tajništva za ustanovitev katoliške univerze v Sloveniji mag. Andrej Naglič sta v ponedeljek, 9. junija 2008, obiskala apostolskega nuncija v Republiki Sloveniji msgr. dr. Santosa Abrila y Castella. Predstavila sta potek priprav na ustanovitev katoliškega visokošolskega zavoda v Sloveniji. Vloga za akreditacijo visokošolskega zavoda in študijskih programov je v sklepnih fazih priprave. Svet za visoko šolstvo RS bo o njej predvidoma lahko odločil že na septembrski seji. Kot prva bo v postopek akreditacije posredovana vloga za ustanovitev fakultete in študijskih programov s področja poslovnih ved. Skladno z možnostmi Slovenske škofovske konference, bodo v naslednjih letih sledile še vloge za akreditacijo študijskih programov s področja edukacijskih, humanističnih, družbenih ved in socialnega dela ter zdravstva. Primerjalno so namreč to področja, na katerih uspešno deluje že več kot 1.000 katoliških univerz in raziskovalnih inštitutov iz Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Apostolski nuncij je podpril ustanavljanje katoliškega visokošolskega zavoda v Sloveniji in poudaril, da mora biti zavod s kakovostjo dela in vsebinsko identiteto dopolnitev slovenskega visokošolskega prostora, na katerem že delujejo kakovostne in uveljavljene državne univerze. Vsebinsko identiteto katoliških visokošolskih institucij poudarjajo številni dokumenti Svetega sedeža, kot je apostolska konstitucija Ex Corde Ecclesiae in nedavni nagovor papeža Benedikta XVI. na Ameriški katoliški univerzi v Washingtonu. Poslanstvo katoliških univerz je iskanje in prenašanje znanja in služenje družbi. Apostolski nuncij je poudaril velik pomen in pozitivno sporočilnost, da katoliški visokošolski zavod v Sloveniji ustanavlja Slovenska škofovska konferenca oziroma bo v projekt povezanih vseh šest slovenskih škofij. / Poročilo je pripravil mag. Andrej Naglič

Papež imenoval novega latinskega patriarha

Papež Benedikt XVI. je, kot poroča tudi Slovenska tiskovna agencija, imenoval novega latinskega patriarha, najvišjega predstavnika rimskokatoliške cerkve v Sveti deželi. Michela Sabaha bo na tem položaju nasledil 67-letni nadškof Fuad Tval. Danes 75-letni Sabah, ki je bil na tem položaju od leta 1987, je že pred tem sporočil, da se bo, potem ko bo dopolnil 75 let, upokojil. Bil je znan kot zagovornik pravic Palestincev in je podpiral oblikovanje palestinske države ter pravico do vrnitve palestinskih beguncev. Jordanec Tval je bil Sabahov pomočnik od leta 2005 in pričakovati je bilo, da bo zasedel njegov položaj. Doslej je v vatikanski diplomatski službi deloval v Hondurasu, Nemčiji in Peruju, na prestižni Papeški lateranski univerzi pa je študiral kanonsko pravo.

Kratke

Štandreški Disneyland

Mladinski cerkveni pevski zbor Štandrež je v sredo, 11. junija, zaključil svojo uspešno sezono in se predstavil v župnijski dvorani Anton Gregorčič z živahnim programom, povzetim iz

Foto DP

znanih pravljic (Sneguljčica, Pepelka in druge) in jih zaokrožil v splet, obogaten z glasbenimi vložki in s projekcijami. Pravljice, ki jih je Walt Disney (letos je 80-letnica ustanovitve) predstavil v privlačni obliki, so bile in so še zelo brane in gledane. Na odru se je zvrstilo veliko število mladih nastopajočih, ki so v zaključnem prizoru napolnili vse odrske in zakulisne prostore. Priveditev je bila pripravljena za večji oder, ki je bil postavljen na dvorišču, a se je morala zaradi neugodnih vremenskih razmer preseliti v dvorano. Predstavo sta pripravili Alessandra Schettino in Daniela Puja, pri glasbenem delu pa so sodelovali Michela De Castro, Patrick Quaggiato, Franko Reja in Michele Schincariol. Za lepe kostume, ki so obogatili predstavo, so poskrbele mlade šivilje.

SSk v Števerjanu zadovoljna z odstranitvijo oddajne antene

Slovenska skupnost, sekcija za Števerjan, toplo pozdravlja odstranitev oddajne antene za radijske in televizijske sprejemnike, ki je stala dobrih 30 let na strehi župnijskega doma, kjer ima svoj sedež SKPD F. B. Sedej. S svojim protiestetskim videzom in napravami je onemogočala turistični razvoj vaškega jedra in nadaljnje nemoteno delovanje prosvetnega društva.

Oš Župančič: presenečenje za starše in učence

V soboto, 7. junija, se je dopoldne po vrtu pred poslopjem osnovne šole O. Župančič v Gorici razlegalo temperamentno petje šolskega zbora, pri katerem je vseh 110 učencev disciplinirano in s poudarkom na ritmičnem oblikovanju različnih pesmi pokazalo zbranim staršem, koliko zvočnih odtenkov in smisel za ritem, tone, poltone itd. si je prisvojilo v letošnjem šolskem letu na glasbenem tečaju, ki je potekal v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice pod vodstvom prof. Michele De Castro, ki je učence strokovno uvajala v neizmerni svet zvokov in glasbe po metodi Willems. Sodeč po končnem rezultatu, je ta način poučevanja glasbe zelo učinkovit; De Castrova je v svoje delo vlila veliko navdušenja, energije, truda in zavzetosti. Bučen aplavz poslušalcev je nagradil učence za pravo pevsko presenečenje ob spremljavi kopice drobnih instrumentov, ki so spremljali pesmice z raznih koncev sveta, pa tudi tiste iz znanih risank. Med eno skladbico in drugo so zaslužni šolarji bili deležni nagrad. Učiteljica Emanuela Graunar je izročila Vegove nagrade tistim, ki so se izkazali na matematičnem kenguriju. Petošolci so ob slovesu prejeli knjižni dar, ki jim ga je podarilo Združenje staršev ob finančni pomoči Čedajske banke. Kot vsako leto so učenci sodelovali na tečaju prometne vzgoje. Pri preverjanju znanja se je odlikoval Lorenzo Codromaz, ki si je prislužil kolo. Michela De Castro pa je podelila nagrade učencem, ki so se najbolje izkazali na končnem testu glasbenega tečaja, ki je bil kar zahteven; rezultatom so sledile nagrade, ki so jih podelili revija Pastirček, Katoliška knjigarna, prodajalne Giss, Pecar, podjetje Sweet in ne nazadnje SCGV Emil Komel. Vsak razred je prejel po dve nagradi; prvonagrajenci: celoletno naročnino na Pastirčka v prihodnjem šolskem letu; drugonagrajenci: šolske potrebščine, ki sta jih darovali Katoliška knjigarna in Giss. V celoti se je najbolje odrezal tretji razred, zato je prejel sladka darila trgovine Sweet. Četrtošolec Alessandro Pasi se je najbolje izkazal med tistimi, ki igrajo klavir; prejel je kupon za eno uglasitev klavirja. Veronika Devetak pa je bila najboljša v glasbenem testu in petju, prislužila si je brezplačno bivanje na glasbenem tednu v Avstriji, ki ga pripravlja SCGV E. Komel, podeljevalec te nagrade. Dobitnikom nagrad naj grede iskrene čestitke, vsem ostalim pa želimo veliko vztrajnosti v prihodnjem šolskem letu, ko bodo morda še sami dosegli zaželjene rezultate. / IK

SSO za urejanje odnosov v okviru Gorice

Svet slovenskih organizacij je z določeno zaskrbljenostjo sprejel na znanje sklep Goriškega občinskega odbora, da zadrži in ne preklicuje izvajanja sklepa, ki omejuje razobešanje slovenskih javnih obvestil le na primestne četrti, občinsko palačo in urad Odprto javnosti, kar pomeni izključitev iz mestnega središča. Predvsem pa ni videti razloga, da bi se Goriška občina po izvedensko mnenje obračala na pristojno ministrstvo, ker gre pač za predlog ukinitve že uveljavljene pridobitve. Daleč najboljša bi bilo, da se vprašanje razreši znotraj Goriške občine, ki ima vse pristojnosti, da po odkritem pogovoru s slovensko narodno skupnostjo suvereno sprejme sklepe v korist celotnega prebivalstva in v sozvočju s konstruktivnim duhom obstoječih zakonov.

Tradicionalno srečanje z narodno-zabavno glasbo
Števerjanski festival je že pred vrati

Števerjanski festival se iz leta v leto vedno bolj razvija, raste in predstavlja za celotno števerjansko skupnost izjemno bogastvo. Ponesel je ime briške vasi v širši svet. Števerjanski festival je končno zaslovel!

Števerjanski festival narodno-zabavne glasbe sodi danes k prazničnim dnevom vsakega Slovenca, ki ljubi tako glasbeno zvrst, kot tudi za vse števerjance, ki čutijo Festival resnično za svojega. Gornilni sili, ki sta dali Festivalu obliko od vsega začetka dalje, sta Lojze Hlede, skupaj s člani svojega ansambla, ki je bil pobudnik tega praznika narodno-zabavne glasbe, ter njegov soorganizator z domačim Slovenskim katoliškim prosvetnim društvom F. B. Sedej. Za organizacijo Festivala danes skrbijo prav člani društva F. B. Sedej, v katere aparat je v glavnem zaobjeta vsa števerjanska mladina in slednja predstavlja dušo te manifestacije. Našim predhod-

nikom gre seveda vsa čast in pohvala za drzen pričetek take manifestacije, mi mladi pa smo dobesedno ponosni, da lahko danes pri Festivalu sodelujemo, ga dograjujemo in tako nadaljujemo že ustaljeno tradicijo.

Zmagovalci izpred nekaj let

Mrzlični konec tedna je torej pred vrati. Mlade števerjanske roke so se tudi letos izkazale in čim bolj opremile prostor Med

borovci, tako da bo potekalo vse v najlepšem redu. Na Festivalu se bo letos zvrstilo 34 ansamblov, ki v večini si šele utirajo pot v svet glasbe. Prvi dan Festivala bo v petek, 4. julija, ob 20.30. Na oder bodo

stopili ansamblji: Prosen s Horjula, Bratje Avbreht iz Velenja, Folketibuuum iz Gorice, Orion iz Rake, Juhej iz Slovenj Gradca, Gorski cvet s Črnega Vrha, Brežiški flosarji iz Brežic, Modri val iz Kopa, Breza iz Črnomlja,

Harmonija iz Nove Cerkev in Energija iz Ljubljane. Dan kasneje, 5. julija, se bodo ob isti uri pomerili ansamblji: Interval, Šantaj iz Grosuplja, Mladi upi iz Šmarji pri Jelšah, Kompromis z Ormoža, Črički iz Podkuma, Nanos s Cola, Zdomarji iz Dolenje vasi, Lojzeta Ogorevca iz Brežic, Vrt iz Zreč, Rimljani iz Šempetra v Sav. dolini, Cvet iz Radeč, Bojana Rusa z Velike Loke, Gorenjski fantje iz Komende, Uspeh s Kidričevega, Tapravih 6 iz Raven na Korškem, Akordi s Prestranka, Domen z Vižarji iz Stranic in Notranjci iz Logatca.

Finalni del Festivala, ki bo gotovo privabil v briško vas pravi naval ljudi od vsepovsod, bo v nedeljo, 6. julija, in sicer z začetkom ob 17.30.

Naj povemo, da je v zaključni fazi tudi festivalska številka vaškega glasila Števerjanski vestnik, ki bo tudi tokrat prinesel v družine prijetno razvedrilno svežino. V prilogi bodo vse števerjanske družine prejele festivalski kuponček, ki bo veljaven samo za enega izmed dveh tekmovalnih večerov.

Vsi ljubitelji narodno-zabavne glasbe in vesele družbe ste torej vabljeni od 4. do 6. julija v Števerjan, ki vas bo v najlepši obleki toplo sprejel.

MD

STANDREŽ Župnijska dvorana A. Gregorčič
Fotografski utrinki iz Uzbekistana

V spodnji dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu se je v torek, 17. junija, zbralo prav lepo število ljudi na večeru, ki sta ga priredila Zadruška Goriška Mohorjeva in Prosvetno društvo Štandrež. Z zanimanjem so si ogledali slikovite posnetke, ki jih je v svoj fotografski aparat ujel dr. Damjan Paulin na potovanju z Novim glasom v mesecu maju, ko so izletniki obiskali daljni Uzbekistan. Tisti, ki so se izleta udeležili, so z veseljem podoživljali lepe spomine, ostali udeleženci večera pa so ob slikah, ki so se zvrstile na platnu, in ob jedratih, a izčrni Paulinovi razlagi spoznali naravne lepote in kulturne spomenike te dežele z bogato zgodovino in raznolikimi geografskimi značilnostmi. Gledalce so očarali pogledi na mesta Khiva, Buhara, Samarkand, Taškent z mošejami blestečih modrih in rumenih barv in z

natančno izdelanimi »čipkastimi« minareti. Oko se je zaustavilo ob živobarvnih narodnih nošah, pisanosti mestnih tržnic, polnih sadja in zelenjave, stojnicah s sladnicami in tipičnimi velikimi hlebi kruha, ali z raznolikimi izdelki iz keramike, pa ob natančno vezanih preprogah, ogromnih njivah, na katerih raste bombaž, ki ga v septembru petnajst dni zaporedoma pobirajo v glavnem študentje; vsak dan ga morajo nabrati 25 kilogramov! Posnetki so razkrili tudi ogromne puščavske površine, pa še mestne vrtove z zelenjem in redkim cvetjem, obširne trge in ulice, ob katerih se bohotijo murve, saj tu še zmeraj gojijo sviloprejkje; včasih je po tej deželi namreč vodila pot svile. Na slikah so se prikazali tudi stavba najstarejšega observatorija na svetu, iz 14. stoletja, etnografski muzej s številnimi pristnimi krajevnimi glasbili, najstarejši ohranjen koran in še vrsta drugih zanimivosti, za katere so naši bralci izvedeli že iz zapisa v dveh delih o izletu v Uzbekistan. IK

Snovanja 2008

Glasbeni mozaik

Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž so se v četrtek, 12. junija, predstavili solisti in šolski orkester Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Glasbeni mozaik, osmi koncert iz letošnjega cikla Snovanj, je bil tudi glavna končna prireditev učencev glasbene šole Komel. V zadnjih tednih so se zvrstili na več nastopih na goriškem sedežu šole in drugih podružnicah, v Doberdolu, Devinu, Štandrežu, Mirnu in na Plešivem. Na četrtek koncertu pa so predstavili izbran program skupaj z gosti in profesorji.

Center Komel je letos sodeloval pri nastanku prvega čezmejnega goriškega mešanega mladinskega zbora Primož Trubar, ki se je predstavil s štirimi pesmimi pod vodstvom dirigenta Gregorja Klančiča. Mladi sestav je začel delovati le pred kratkim in bo polno zaživel v naslednji sezoni, vendar je na nastopu pokazal veliko navdušenja in energije. Za njimi so se nato

predstavili obetavni solisti, ki obiskujejo center Komel. Odlično se je izkazal desetletni pianist Alessandro Villalva iz Trevisa, ki je z izjemno svežino in predanostjo zaigral Lisztovo Etudo op. 1 v d molu. Med drugimi so nastopili še Hana Obidič in Chiara Sofia Conti na klavirju, Živa Srebrnič s trobento, Tjaša Devetak s prečno flavto in Michele Schincariol s kitaro.

V zadnjem delu koncerta so oder prevzeli učenci in profesorji, člani šolskega orkestra, ki ga je vodil dirigent Luigi Pistore, in zelo uspešno odigrali dobro izbran program. Začeli so z Bartokom, in sicer s stavkom Andante iz dela Lakodalmi dal za mladinski orkester,

nadaljevali pa z Gluckom in Vivaldijem. Gluckovi ariji iz opere Orfeo, Chiamo il mio ben cosd' in Che farè senza Euridice, je s svetlim in čistim glasom zapela mezzosopranistka Martina Kocina. Vivaldijev Koncert v a molu za violino, godala in čembalo op. 3, št. 6 pa je imenitno odigral desetletni

violinist Aleš Lavrenčič.

Učenci centra Komel so bili v letošnjem šolskem letu zelo uspešni na različnih področjih. Izkazali so se na več tekmovaljih in koncertih doma ter v tujini. Ravnatelj šole, profesor Silvan Kerševan, je zato na četrtek koncertu posebej izpostavil njihova odlikovanja in jih nagradil z zasluženimi priznanji. Marta Carlesso in Alexandra Tofful sta dobili prvo, Chiara Sofia Conti pa drugo nagrado na reviji Certamen musicum v Staranzanu, Alessandro Villalva je zmagal na Evropskem tekmovalju in Mednarodnem tekmovalju A. Rubinstein v Parizu, Giuseppe Guarrera je prejel prvo nagrado na Mednarodnem tekmovalju Miro v Bresci, Martina Kocina srebrno plaketo na tekmovalju Temsig v Ljubljani. Michele Schincariol, Alexander Gadžijev, Simone Peraz in Neva Klanjšček pa so predstavljali šolo na številnih koncertih in recitalih ter redno sodelovali pri ostalih šolskih dejavnostih.

Katarina Brešan

Prejeli smo

Ga. Albina Pintar iz Podgore, ki je bila izžrebana med naročniki NG in se je zastonj udeležila potovanja v Uzbekistan, nam je poslala daljši zapis, v katerem je opisala nekaj svojih vtisov in utrinkov z obiska daljne dežele. Radi objavljamo vsaj nekaj stavkov, ki pričajo o njenem navdušenju nad potovanjem in družbo izletnikov:

"Proti koncu februarja me je poklicala ga. Mirjam z uprave NG in mi sporočila, da sem bila izžrebana za potovanje... Zdelo se mi je nemogoče, saj nisem nikoli dobila nič niti pri župnijskih tombolah ali loterijah. Sedaj, trd oreh, je bil mož... Prepričati ga je bilo res težko. Ko mi je uspelo, sva takoj napravila potni list in se začela duševno pripravljati... Nikoli se še nisva peljala z letalom in sedaj kar tako daleč, v deželo, ki je nobeden ne pozna...

Iz teh vrstic prisrčno pozdravljam vse člane skupine tega potovanja. G. Markuži se ponovno zahvaljujem za spretno vodstvo in želim nasvidenje.

Upravi Novega glasa se iskreno zahvaljujem za to enkratno priložnost. Albina Pintar"

STANDREŽ Marjan Breščak o preureditvi trga

Čim prej je treba priti do dogovora

Prekvalifikacija osrednjega trga v Štandrežu buri duhove.

Goriška občinska uprava je poverila načrtovalcem nalogo, da pripravijo projekt preureditve, rajonski svet pa je posredoval svoje pomisleke, nam je povedal predsednik krajevne skupnosti Marjan Breščak. "Cesta, ki pelje skozi trg, je pomembna prometnica, zato je nadvse potrebno spoštovati pravila o varnosti. Drug problem predstavlja krčenje parkirnih mest na trgu pred cerkvijo, ki zaradi dimenzij ceste ne ustrezajo zakonskim določilom, problem zase pa je del ceste ob cerkvi, ki je preozka in zato nevarna zlasti za pešce. Načrtovalci so med drugim

ugotovili, da bi tam cesta ne smela biti dvosmerna, saj pasova nista dovolj široka. Zaradi tega so načrtovalci stopili do župnika in ga vprašali, ali bi cerkev dala del dvorišča, koder bi speljali nekak hodnik-pločnik za pešce". O tem naj bi razpravljali župnijski gospodarski svet naslednje soboto. Župnik Bolčina je že izjavil, da je naklonjen tej varianti, nam je povedal Breščak, saj bi to bilo v korist vse vaše skupnosti. Izreči pa se mora omenjeni župnijski svet. Govori se tudi o prehodu do štandreške šole in vrtca, ki bi tudi potekal ob župnijskem domu. Problem je tudi preozek pločnik pred gostilno pri Turiju, saj zaradi sto-

pa je bil svobodomiseln človek in se po vojni ni hotel vpisati v partijo, zato je bil demobiliziran iz službe in leta 1950 obsojen na štiriletno zaporno kazen z obtožbo, da je nameraval pobegniti in da se udinja tujim obveščevalnim službam. Dejanjsko je Kamenšček okusil zapore vseh treh totalitarnih režimov dvajsetega stoletja, tudi v Jugoslaviji, za svobodo katere se je boril. Po kazni se je zatekel najprej v Italijo in Francijo, nato pa v ZDA, kjer je opravljal službo univerzitetnega profesorja in ostal do smrti leta 1978. S svojo prisotnostjo so praznik počastili številni gostje: Kamenščekova vdova in nečaki, generalni konzul RS Jože Šušmelj, predsednik SSO Drago Štoka, števerjanski župan Hadrijan Corsi, župan občine Miren-Kostanjevica Zlatko Marušič, polkovnik veteranov vojne za Slovenijo Srečko Lisjak ter dr. Mira Cencič, izvedenka in avtorica mnogih publikacij o zgodovini TIGR-a.

bilo predaleč od trgovin in drugih lokalov na ul. San Michele". Tudi zato se išče taka rešitev, ki bi zadovoljila bodisi trgovce kot tudi njihove odjemalce. "Naša dolžnost je zaščititi interese enih in drugih". Treba je predvideti tudi promet ob pogrebnih in drugih župnijskih slavnih. Skratka: potreben je celostni pogled na vlogo trga. "Vse pa se da urediti s pogovorom".

Načrtovalci so pomisleke rajonskega sveta ponesli županu, ki je obenem tudi odbornik za javna dela. Sedaj torej vsi čakajo sklep župnijskega gospodarskega sveta. Vse skupaj pa je treba urediti čim prej. Občinska uprava mora predstaviti deželni upravi predhodni načrt najkasneje do 20. avgusta. Sredstva, ki jih je izobil svetnik Mirko Špacapan (600 milijonov evrov), so namenjena izrecno za prekvalifikacijo štandreškega središča. "Če upravitelji ne bodo spoštovali rokov, bo vse izgubljeno. Nujno moramo priti do dogovora!"

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 12. julija enodnevni izlet na Pokljuko za proslavo ob 23. prihodu pohodnikov s Triglava. Avtobus bo odpeljal iz Doberdoba ob 6.45, nato s postanki na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah in Štandrežu. Ob vračanju se bodo ustavili na Bledu. Pohitite z vpisi pri poverjenikih Ani Kuzmin, Emilu Devetaku (0481532092), Emi Brajnik, Veroniki Tomsič. Na račun 20 evrov.

Kulturni center L. Bratuž in galerija Rika Debenjaka pripravljata spominsko razstavo ob 50-letnici smrti goriškega umetnika Lojzeta Špacapana. Da bi likovnika čim bolj popolno predstavili, se organizatorja obračata na ustanove in zasebnike s prošnjo po informacijah in morebitno posojilo del za razstavo.

Slovenska skupnost, na povabilo koroške Enotne liste, vabi v soboto, 28. junija 2008, na družabno srečanje in pohod na KOČO POD SKUTO. Prijave na tel. št. 335 8011948 ali na gorica@slovenskaskupnost.org.

Katoliško tiskovno društvo daje v najem trisobno stanovanje v Kulturnem centru Bratuž na drevoredu 20. septembra 85 v Gorici. Info na tel. 0481 531445 (v jutranjih urah). Pisno prošnjo oddajte na naslov: Katoliško tiskovno društvo, 34170 GORICA / GORIZIA Travnik / Piazza Vittoria

25.

Fundacija Gorica daje v najem trisobno stanovanje z veliko teraso in parkirnim prostorom v zaprtem dvorišču v ulici S. Giovanni 9, Gorica (1. nadstr.). Kličite na tel. 0481 531445 (v jutranjih urah).

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 27.06. do 03.07.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 27. junija (v studiu Andrej Baucon): Poletje z najboljšo narodno zabavno in zabavno glasbo - Zanimivosti in humor.

Ponedeljek, 30. junija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z najbolj vročimi hiti - včeraj in danes; živemu se vse zgodi; obvestila.

Torek, 1. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Lepotica smrdokavra - Izbor melodij.

Četrtek, 3. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Prijetna stalnica med števerjanskimi griči Slovenski večer pod lipo

V petek, 20. junija, se je mnogo Slovencev zbralo pod lipo na Klancu, na Terpinovi domačiji, ob praznovanju 17. obletnice osamosvojitve slovenske države; kulturni večer sta priredila Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič ter Svetovni slovenski kongres-Konferenca za Italijo.

Večer je uvedel veteran-trobentač s slovensko himno, nato je vse prisotne, v imenu SSK, pozdravil profesor Tomaž Pavšič. V svojem govoru se je nekoliko kritično spomnil, da pri Terpinovih plapola slovenska zastava, v slovenski prestolnici, na ljubljanskem gradu pa je ni. Slovenci smo mogoče včasih premalo ponosni na svoj narod, svoj jezik in korenine, čeprav smo sedaj enakopravni člani združene Evrope, kateri Slovenija prav zdaj uspešno predseduje.

Ob praznovanju slovenske osvoboditve pa gotovo ni bilo mogoče letos prezreti petstote obletnice rojstva Primoža Trubarja, utemeljitelja slovenskega jezika: priljubljeni dramski igralec Božidar Tabaj je tako podal eno izmed njegovih pridig. Osrednja točka večera pa je bila predstavitev knjige Jekleno srce; to so spomini tigrovca Stanislava Antona Kamenščeka, ki jih je uredil in dopolnil Marjan

Terpin. Knjigo sta predstavila avtor sam in Julijan Čavdek v imenu Krožka A. Gregorčič, ki je poskrbel za izdajo tega dela. Kamenščekove spomine je leta 1990 Terpinu izročila vdova Dolores Humar; zapiski pa niso

Foto Bumbaco

bili primerni za takojšnjo objavo, saj je bilo nekaj netočnosti v datumih in slovensčina je bila pomešana z mnogimi hrvatizmi. S pomočjo tozadevne literature, ki je nastala v zadnjem desetletju, je avtor te spomine uredil in dopolnil; nastala je tako knjiga, ki ni strokovno zgodovinsko delo, a je lahko, kot je poudaril tudi Čavdek, pričevanje, uporabno tudi za zgodovinarje in v spodbudo tistim, ki

bi želeli osvetliti še kakšen del naše zgodovine. Nato je Marjan Terpin orisal lik Stanka Kamenščeka: rodil se je leta 1908 v Ročinju, v dvajsetih letih, ko je bil še študent, je v Gorici začel sodelovati s TIGR-om. V organizaciji sami je bila njegova vloga vodilnega pomena, saj je pripravil in izvedel mnogo obojestranskih napadov. Leta 1930 se je pred aretacijo zatekel v Jugos-

lavijo, kjer je obiskoval letalsko šolo v Novem Sadu, a je še vedno sodeloval v odporniškem gibanju. Med vojno so ga ujeli Nemci in ga, kot italijanskega državljanca, izročili politični policiji OVRI, ki ga je prepeljala v rimski zapor Regina Coeli; obsojen je bil na smrt, a pred izvršitvijo je fašizem propadel. Zopet so ga pa zajeli Nemci, a uspelo mu je pobegniti in se zateči v Jugoslavijo. Kamenšček

slavijo, kjer je obiskoval letalsko šolo v Novem Sadu, a je še vedno sodeloval v odporniškem gibanju. Med vojno so ga ujeli Nemci in ga, kot italijanskega državljanca, izročili politični policiji OVRI, ki ga je prepeljala v rimski zapor Regina Coeli; obsojen je bil na smrt, a pred izvršitvijo je fašizem propadel. Zopet so ga pa zajeli Nemci, a uspelo mu je pobegniti in se zateči v Jugoslavijo. Kamenšček

slavijo, kjer je obiskoval letalsko šolo v Novem Sadu, a je še vedno sodeloval v odporniškem gibanju. Med vojno so ga ujeli Nemci in ga, kot italijanskega državljanca, izročili politični policiji OVRI, ki ga je prepeljala v rimski zapor Regina Coeli; obsojen je bil na smrt, a pred izvršitvijo je fašizem propadel. Zopet so ga pa zajeli Nemci, a uspelo mu je pobegniti in se zateči v Jugoslavijo. Kamenšček

slavijo, kjer je obiskoval letalsko šolo v Novem Sadu, a je še vedno sodeloval v odporniškem gibanju. Med vojno so ga ujeli Nemci in ga, kot italijanskega državljanca, izročili politični policiji OVRI, ki ga je prepeljala v rimski zapor Regina Coeli; obsojen je bil na smrt, a pred izvršitvijo je fašizem propadel. Zopet so ga pa zajeli Nemci, a uspelo mu je pobegniti in se zateči v Jugoslavijo. Kamenšček

Martina Valentincic

Minulo soboto, 21. junija, je bil v župnijski cerkvi sv. Ivana v Gorici nevsakdanji koncert Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž, ki ga vodi Bogdan Kralj. Mlada harfistka Tadeja Kralj, flautistka Marta Lombardi, Matija Faganel na oboo ter Damjan Klanjšček in Jakob Fajt, ki sta igrala na rog, so pričarali lep praznik prepletanja petja in glasbe. Šlo je za zaključni koncert, ki je sklenil bogato sezono goriškega zbora.

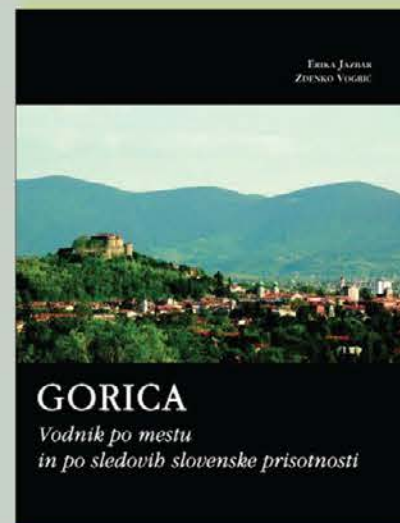
Štandreški igralci na poletnih pireditvah Gledališka sezona se zanje nadaljuje

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež ima v repertoarju kar nekaj krajših veseliger, ki so primerne za uprizoritve na prostem. S temi igrami večkrat nastopa ob raznih priložnostih. Tako so se člani dramske skupine v nedeljo, 15. junija, predstavili z vedro igro Čudna bolezen na turistični kmetiji Faganelli v Mirnu, kjer se je zbrala številna družina, ki se je pošteno zabavala ob izvajanju štandreških igralcev.

Ob praznovanju sv. Ivana pa so dramsko skupino povabili člani Slovenskega kulturnega

društva Grad od Banov. Na borjaču pri Čukovih sta Majda Zavadlav in Božidar Tabaj odigrala veseligeri Gremlin v teater in Stari grehi. Slednje so prvič uprizorili v začetku meseca junija na Prazniku špargljev v Štandrežu. Prijazni domačini od Banov so poskrbeli, da so številnim obiskovalcem predstavili, ki je bila v soboto, 21. junija, podarili svetoivanski šopek. Z venčkom so okrasili tudi svoje domove. Na lepem večeru je nastopila tudi domača glasbena skupina. Štandreški igralci imajo še druga vabila na razne poletne pireditve.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

ERIKA JAZBAR
ZDENKO VOGRIČ

GORICA

Vodnik po mestu
in po sledovih slovenske prisotnosti

DOBITE JO V NAŠIH SLOVENSKEH KNJIGARNAH

Ob 80-letnici smrti Gabrijele Mrak iz Tolmina Spomin na bleščečo operno primadono

Tolminska operna pevka Gabrijele Mrak (1852-1928) je bila predolgo nepoznana. Po zaslugi njenih rojakov je bila v zadnjih letih spet umeščena v zgodovinski spomin. Kot je na odprtju njej posvečene dokumentarne razstave v galeriji Ars v Gorici v sredo, 18. junija, povedala muzikologinja Slavica Mlakar, je prav, da Mrakovo bolje spoznamo tudi pri nas, saj je pela tudi na goriških in tržaških odrih. Prijetni kulturni večer, ki so ga priredili društvo Ars, generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Glasbena šola Tolmin, so z glasbenim utrinkom uvedli flavtistki z Glasbene šole Tolmin in čelist Aleksander Sluga, sklenila pa sta ga tenor Martin Srebrnič in pianistka Neva Klanjšček. V imenu društva je Jurij Paljk pozdravil navzoče, med katerimi je bil tudi gen. konzul Jože Šušmelj. Gabrijele Mrak je kar trikrat nastopila v Gorici, je povedala Slavica Mlakar, ravnateljica tolminske Glasbene šole in raziskovalka, ki si skupno s sodelavci prizadeva, da bi globlje raziskali ustvarjanje severnoprimorskih glasbenikov. Študijsko pot je Mrakova začela v Gradcu, stara 19 let. Imela je lirični sopran sicer ne preveč velikega volumna, odlikoval pa jo je poseben talent za odrsko igro. V začetku so ji menda zaupali prezahtevne vloge, je dodala muzikologinja.

Foto DPD

Kmalu je začela nastopati na večjih odrih v Gradcu, Innsbrucku, dokler ni leta 1882 odšla v Regensburg na Bavarsko, kjer je pod okriljem mecenške družine Thurn und Taxis doživela višek svojih uspehov. Med njo in knezom Maximilianom, ki je umrl komaj 23-leten, se je spletlo lepo prijateljstvo, morda prava romanca. Vsekakor je njuna vez pustila globoke sledi; ko je namreč kasneje zbolela, je njeno operacijo in zdravljenje v Gorici plačala prav omenjena družina. Leta 1884 je šla na Dunaj, kjer pa je ostala samo eno leto. V naslednjem obdobju je v mnogih vlogah nastopala v številnih mestih Avstro-Ogrske, in sicer v 35 gledaliških desetih držav, med drugim v Ljubljani, Tolminu, Gorici, Trstu in Portorožu, poleti pa pogosto v toplicah. Po dvajsetih letih aktivne kariere se je umak-

nila in od leta 1897 dalje poučevala. Kar je znano, je zadnjič pela v 51. letu, novembra 1903 v čitalnici v Tolminu. Zadnja leta je živela razpeta med Trstom in Regensburgom, ki ji je vselej bil drugi dom in najpomembnejši kraj na njeni življenjski poti. Pokopana je v Tolminu, kjer je umrla aprila 1928. Iz člankov sodobnih glasbenih kritikov izhaja, da je bila zelo kolegialna in plemenita, njen glas da je bil blagoglasen v vseh le-

gah. Celo življenje je pela v nemščini in italijanščini. Kot "die erste Operettensängerin" je ostala dolga leta živa zgolj v spominu sorodnikov, ki hranijo njeno zapuščino, in redkih rojakov. Če je sedaj bolj znana, gre zasluha tudi pranečakinji ge. Ireni Sattler, ki je želela ugotoviti sorodničin umetniški potencial. Komaj leta 1999 je izpod peresa Slavice Mlakar izšla njej posvečena monografija, ki jo je izdala Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin ob 150-letnici rojstva, leta 2002 pa so ji v Tolminu postavili spominsko ploščo. Avtorica monografije je z veliko predanostjo rekonstruirala umetniško pot Gabrijele Mrak in postavila pod lečo njen izredno bogati repertoar, njeno delavnost in talent. Pri glasbenem izobraževanju ji je na začetku pomagala mati avstrijskega skladatelja Wilhelma Kienzla, pri kateri je vzbudila veliko pozornost. Prve napotke ji je nudil pevski učitelj Carl Caspari, ki jo je sprejel v svoj razred, ko ji je bilo 19 let. Zaradi velike nadarjenosti je hitro napredovala in s svojimi interpretacijami tudi pripomogla k uspehu manj znanih skladateljev. S svojim

zvonkim glasom, z mladostno svežino in s svojo skromnostjo" se je kmalu priljubila občinstvu kot operna in operetna pevka ter s svojo izrazno močjo doživljala prisrčen in bleščeč sprejem pri publiku. **DD**

Kratke

Pisatelj Boris Pahor, prejemnik še ene nagrade

Pisatelju Borisu Pahorju bodo podelili mednarodno nagrado Viareggio-Versilia. Del nagrade je tudi kipec z imenom golobica miru. Pahor nagrado Viareggio-Versilia doživlja kot priznanje celotni slovenski kulturi in skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini. Pisatelj namreč ostaja prijeto presenečen nad zanimanjem, ki ga v Italiji zbuja njegova zgodba. "Skoraj na vsakem srečanju, na vsaki predstavitvi Nekropole želijo ljudje slišati, kakšen je bil fašizem v naših krajih, kako sem opazoval požig Narodnega doma".

Nagrado Viareggio-Versilia podeljujejo od leta 1967 osebnosti svetovnega slovesa, ki je svoje življenje posvetila kulturi, razumevanju med narodi, socialnemu napredku in miru. Med dobitniki so grški upornik Alekos Panagulis, nemški pisatelj Günter Grass, izraelski pisatelj Abraham B. Yehoshua in španski pesnik Pablo Neruda.

Še o Pahorjevi Nekropoli

V prejšnji številki smo objavili krajši zapis, v katerem je naš sodelavec zapisal, da je Pahorjev roman Nekropola izšel prvič v italijanščini pri rimski založbi Fazi šele lansko leto, kar seveda ni res, saj smo že večkrat pisali, da je Pahorjev roman izšel leta 1997 pri Tržiškem kulturnem konzorciju (Consorzio Culturale del Monfalconese) v prevodu Ezia Martina. Leta 2005 je omenjeni konzorcij Pahorjev roman ponovno izdal, na kar nas prijazno opozarja gospod Gianpaolo Cuscuna' iz Konzorcija, ki je seveda uspeha Pahorjevega romana vesel, a se obenem sprašuje, zakaj se tudi lokalni kritiki niso tako pohvalno izražali o tem romanu že leta 1997.

Prodajna razstava slik Marte Jakopič Kunaver za podporo Drage mladih

Letos bo Draga mladih, tradicionalni intelektualni forum mladih iz Slovenije, zamejstva in zdomstva, potekal med 3. in 6. julijem v Gorici in Novi Gorici. Za to priložnost so se organizatorji letošnjega srečanja odločili, da bodo pripravili razstavo znane ljubljanske slikarke Marte Jakopič Kunaver prav v Gorici. Slikarka je namreč darovala nekaj svojih slik organizatorjem Drage mladih, da bi lahko vsaj delno krili stroške projekta. Odprtje razstave, ki bo na ogled v kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, bo v torek, 1. julija, ob 18. uri. Slikarko Marto Jakopič Kunaver bo predstavil Jurij Paljk. Toplo vabljeni vsi, ki ljubite umetnost in ki želite podpreti letošnji intelektualni forum mladih.

Ajdovščina / Predstavitev nove publikacije

Na robu, spomini Vena Pilona

Umetnost nastane ali iz velike ljubezni ali iz velike bolečine – iz te je ustvarjal Veno Pilon. V to prispodobo je akademik dr. France Bernik strnil ustvarjanje in življenje ajdovskega rojaka, slikarja monumentalnih in trpkih portretov in pravega slovenskega kulturnega atašeja v Parizu. Priložnost za obuditev Pilonovega lika se je ponudila ob premierni predstavitvi dopolnje-

ne izdaje spominov Na robu, ki je bila v četrtek, 5. junija, v Ajdovščini. Prva izdaja je zagledala luč sveta leta 1965 pri Slovenski matici, veliko zanimanja pa je vladalo za novo izdajo, saj so bili vanjo vključeni odlomki, ki so izostali iz prve knjige. Pilon je namreč z veliko mero tankočutnosti in obzirom do kolegov in prijateljev preli spomine na papir, tako da je po svoji osebni presoji in brez kakrš-

nekoli cenzure založnika nekatere osebe označil samo z inicialkami, nekatere tipkopise pa sploh ni predal v tiskarno in jih je, v upanju na primernejši čas, odložil v rdečo mapo. To je hranila Pilonova nečakinja Pavla Lutman, po njeni smrti pa jih je prejel sin Dominique, ki jih je konec leta 2003 izročil ajdovski Pilonovi galeriji. Ob kopici krajših vložkov sta se tako ohranila dva daljša odlomka, posvečena podjetniku in založniku Doretu Ogrizku – mimogrede: vodniki, ki jih je v pariški založbi ODE izdal pred več kot pol stoletja, najdejo še danes kupca – in

pa Antonu Zoranu Mušiču. Največje zanimanje je seveda vlada-

lo ravno za slednje, ki so bili po zaslugi in prevodu Irene Mislej objavljeni tudi v katalogu najnovejše Musičeve razstave v Barceloni. V svojih spominih se Pilon izkaže kot pronicljiv pisec, tako da tudi memoaristika ohranja prvine slikarskega opusa, ki jih je leta 1924 pronicljivo označil umetnostni zgodovinar Antonio Morassi: "Oh, če se hoče kdo portretirati, mora zbrati kar nekaj korajže: Pilon ni lakaj. Ravno nasprotno. Ironičen je in se najprej zazre neusmiljeno v tvoje globine, od koder, kot blatokop, prenese na obraz to, kar bi ti morda želel prikriti". K oblikovanju zelo doživete večera, ki so ga popestrili pariško otožni glasbeni vložki in recitira-

ni pasusi Pilonovih spominov, je prispeval tudi slikar Andrej Jemec. Živo se je spominjal topline, s katero ga je Pilon sprejel v Parizu, in presenečenja, ko ga je primorski rojak vodil po razstavah, kjer se je lahko osebno srečal z Maxom Ernstom ali odkril likovno ustvarjanje Jacquesa Preverta. S slikarjem pa je delil tudi bridek trenutek. Bilo je na Božič leta 1963, ko je Pilon, bled v obrazu, slovenskim prijateljem, ki so ga kot običajno čakali v kavarni Le Dôme na Montparnassu, naznanil smrt žene Anne Marie. Takrat se je tudi odločil za vrnitev: "Petintrideset let sem bil na tem odru, zastor je padel, grem domov!"

Saša Quinz

Pogovor / Zdenka Oblak

Draga mladih: "Pridobitev strpnosti, novih prijateljstev in lepih spominov!"

Poletje je pridrvelo s polno paro, nekateri pa si še ne morejo privoščiti počitnic. S poletjem namreč prihaja tudi Draga mladih, ki bo letos prvič obiskala goriški prostor med 3. in 6. julijem, organizatorji pa z vnetostjo pripravljajo tradicionalni forum, ki je namenjen vsem mladim iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Draga mladih bo obdržala svojo tradicionalno obliko s številnimi okroglimi mizami, delavnicami in izleti, ki bodo letos namenjeni temi medkulturnega dialoga. O željah in pričakovanjih organizatorjev smo podrobneje povprašali Zdenko Oblak iz Svetovnega slovenskega kongresa, ki je letos zadolžena za koordinacijo celotnega projekta.

Svetovni slovenski kongres že vrsto let sodeluje pri pripravi intelektualnega foruma DM, vendar je to prvo leto, ko ste vi glavni organizatorji. Kakšni so vaši občutki glede letošnje Drage mladih?

Letos je Draga mladih spet nekaj posebnega, saj bo polovico časa potekala v Novi Gorici in polovico v Gorici, pričakujemo tudi udeležence iz drugih držav, ki še niso bile udeležence Drage mladih (Belgija, Madžarska). Tudi tema je ponovno aktualna in predvsem zanimiva za mlade, ki na medkulturni dialog gledajo drugače, saj so bolj odprti.

Kako vi razumete temo medkulturnega dialoga, ki je

letos glavna tema Drage mladih?

Kot sem že povedala, mladi mogoče nekoliko bolj odprto gledamo na medkulturnost. Nekako lažje sprejemamo razlike kot starejši, ki so vajeni bolj "zaprte" Evrope. Kakorkoli že pa se mi zdi, da smo še vedno nekoliko preveč zaprti in nedojemljivi za nove izzive, spoznanja in učenje od drugih kultur. Dolžnost vsakega posameznika je, da se teh stvari začne učiti in jih sprejemati.

Letos bo Draga mladih potekala v Gorici in Novi Gorici, ki sta posrečena izbira glede na temo, za katero ste se organizatorji odločili. Mislite, da bodo mladi tudi preko izletov in dejanskega spoznavanja

krajev, kjer je tema medkulturnega dialoga izredno pomembna in aktualna, še dodatno okrepili znanje, ki ga bodo pridobili na okroglih mizah?

Vsekakor. Čisto konkretno si pač

sploh mlajši rodovi težko predstavljajo, kako so se stvari preko meje odvijale še pred osamosvojitvijo in kako so meje sploh delovale. Že ta razlaga je zanimiva, predvsem pa bodo mladi iskali razlike, ki so se pojavile po padcu meja.

Zakaj se vsako leto poleg okroglih miz odločate tudi za delavnice?

Da razberemo resnost okroglih miz in predvsem, da mladi lažje navežejo stike. Saj so skupine v delavnicah sestavljene glede na interese udeležencev. Predvsem pa bodo letos zanimive, ker so prilagojene letošnjemu temi. Mladi bodo na primer pri kuharski delavnici pripravljali jedi, ki so značilne za njihovo kulturo.

Kaj želite, da bi mladi odnesli od letošnje Drage mladih?

Veliko mero strpnosti, novih prijateljstev in lepe spomine, ki jih bodo mogoče privedli na Drago mladih tudi naslednje leto.

Patrizia Jurinc

Govor dr. Zvoneta Štrublja na občinski proslavi v Velikih Laščah Slovenska zgodba uspeha v Evropi: Primož Trubar

Cenjeni in dragi rojakinje in rojaki, ljubli Slovenci, "muji bratje inu Slovenci"!

Poznate slovensko zgodbo uspeha v Evropi? Zaupal vam jo bom. Ima ime in priimek. Ima obraz. Ima pridne in delovne roke, celo žulje na rokah. Ima bister razum. Nagubano čelo. Ima v daljavo zazrt pogled. Ima mehko srce. Ima trda pleča. Ima odločno besedo. Ima lepo barvo glasu, zametno, blago, globoko in zvonko. Ima občutljivo notranjost. Slovenski zgodbi uspeha v Evropi je ime – Primož Trubar.

O kakšnem uspehu pa govorim? Kosal bi se lahko, naš veliki Raščan, z vsakim rokodelcem in obrtnikom v ribniški dolini in daleč naokoli. Ne bi ga bilo strah pomeriti se z najbolj uspešnim kmetom tod in širom naokrog. Tekmoval bi z vsakim vinogradnikom. Čeprav iz kraja, kjer ne uspeva vinska trta, je v Šentjerneju in na Nemškem, v Derendingnu, zasadil svoj vinograd. Njegova sorta vina je bila menda najboljša daleč naokoli. Obžaloval je le, da v svojem "nigdirdomu" ni imel pri sebi dobrega vipavca, ki ga je rad poklanjal svojim najboljšim prijateljem.

Veste, kaj je narobe v Sloveniji? Marsikaj, bo kdo rekel. Pa vam bom zaupal in povedal, ne z vidika politike, tudi ne ekonomije, šolstva, kmetijstva, vinogradništva, avtocest in prometa. Narobe je predvsem to, da se premalo zavedamo sami sebe: ne le dobrega vipavca, pa kraškega terana, haložana in jeruzaleščana; ne le ponošnega Triglava, bohinjskega kota in slapa Savice, valovitih dolenskih gričev in dolin, prekmurske ravnice, štajerskih gor, bloške in

poključke planote, kraških jam v Postojni, Škocjanu na Primorskem, Županove jame, pa tistega odprtega okna v svet: Kopra, Izole, Sečovelj in Pirana, modrine, ki

pravljice in pripovedke, za tretjega ameriškega predsednika, Thomasa Jeffersona, ki je bil na čelu ZDA od 1801 do 1809, pa je bila karantanska samobitna in v zgodovini

sikdaj obžaluje, da nismo več "avstro" ali "jugo" odvisniki, ampak smo samostojni... zato, da smo - v rastoči inflaciji, ne živimo več tako fletno in brezskrbno, iz dneva v dan; kako lepo, da je bilo - nositi glave brezskrbno naokoli, brez osebnih in družbenih odgovornosti, brez kakršnekoli politične usmeritve, saj so na to mislili drugi in drugje!

Naš rojak, veliki Raščan, je mislil in deloval drugače. Presneto resno in zares je vzel svojo pamet, ki mu jo je Bog dal in izoblikoval na tem koščku slovenske dežele. Tudi pametni in vzvišeni Francozi, ki so svetlo slovesno razglasili: liberte', fraternite', egalite', svoboda, bratstvo in enakost, mu niso kos v njegovem ponosu, da je svoboden človek, ki ga nihče ne more oropati lastne pameti in lastnega prepričanja; ki mu nihče ne more vsiliti ne političnega ne verskega ne socialnega ali družbenega mnenja o tem, kako je človek lahko človeku brat in ne volk; o tem se je pustil poučiti le od Boga! Od njegove božje besede. Ki mu tudi nihče ne more ukazati, naj ostane na dnu družbene lestvice. Po poreklu nizkega, kmečkega stanu, se je dvignil na raven žlahtnega plemiča, kanonika in škofa, pesnika in pisatelja, umetnika, politika in diplomata.

Vse to je naš rojak, Raščan, dejansko tudi dosegel. S svojim genijem praktičnega uma, s prizemljenostjo tesarja, mlinarja in kmeta, je v svojem času, v 16. stoletju, ko so bile slovenske pokrajine v globoki senci zgodovine, dosegel, da smo stopili skupaj: Dolenjci, Kranjci, Štajerci, Korošci, Kraševci, Istrani,

Goričani in Bejzaki in se, ne preko nasilja, orožja in vojn, ampak z enotnim knjižnim jezikom, samo preko kulture, povezali v en narod. To je bil nenasilen poseg v zgodovino naših močnejših in vedno teritorija lačnih sosedov: Nemcev, Italijanov, Madžarov in

Hrvatov. Razkosali bi nas in pohrustali za malo južino, če ne bi bilo previdnostnega Primoža, ki je za vsaj nekaj stoletij prehitel svoj čas in je zarisal zemljevid združene Slovenije, nam s tem pomagal do slovenske narodne zavesti, do ponosa, do svojega maternega jezika, do svoje kulture, do pesmi, ki jo znamo spontano in ljudsko zapeti, da ostrmi vsako tuje uho. Včeraj sem na mednarodnem akademskem simpoziju v Tübingnu, v Nemčiji, predaval tudi o tem. Evropski akademski eliti sem med drugim povedal tudi tole: Trubar ostaja še nedokončana naloga tako v slovenskem kot tudi v nemško govorečem prostoru. Zdaj, ko so meje padle in smo vsi del ene Evrope, si lahko pri tej nalogi drug drugemu bolj pomagamo. Mi, Slovenci, lahko vam in Evropi pomagamo, pri razumevanju naše narodne in kulturne identitete, predvsem, kako smo v Evropi s kulturo pravzaprav preživeli, kljub temu da kot narod več kot 1200 let nismo bili samostojni in državnotvorni. To se je zgodilo pred manj kot dvajsetimi leti! V tem smislu smo zagotovo fenomen Evrope, recimo, še nepoznan evropski čudež. To je zagotovo najprej Trubarjeva zasluga. Med skromnimi začetki zgodovine Slovencev in današnjim predsedovanjem Slovenije Svetu Evropske zveze trdno stoji mejnik slo-

venskega kulturnega in narodnega ozaveščanja: Primož Trubar. Teolog Jože Rajhman je zato po pravici rekel: "V deželi dvojezičnega prebivalstva je z jezikom priboril nižji plasti pravico do obstoja. In to je sveto. Pred Trubarjem bi morali z grozo ostrmeti: bilo je dano njemu. Nikomur pred njim, nikomur za njim. Če so že sežgali njegove 'prevode', niso sežgali njegovega jezika, niso mogli zadržati narodne zavesti, ki ji je on ob njenem rojstvu stal ob strani." Danes je ta jezik eden od enakovrednih jezikov v Bruslju, jezik, v katerem je bilo na začetku letošnjega leta razglašeno evropsko leto dialoga. Držalo bo, kar sem zapisal v razpravi, objavljeni v katalogu razstave, ki je še do 29. junija odprta v Narodni univerzitetni knjižnici v Ljubljani, - razstava nosi naslov - *Trubarjev in Ungnadov dar Evropi: "Knjige v glagolici in cirilici"*, na razstavi so Slovencev prvič postavljene na ogled, prihajajo pa iz Bazelske univerzitetne knjižnice, "so za Švicarje živa eksotika, nam Slovencev pa so v evropskem letu dialoga zares v čast in ponos: duhovno so kar nekakšen temeljni kamen miloljubnega verskega in družbenega sožitja, ne le na področju Balkana, kamor so bile po Trubarjevi zaslugi namenjene, ampak na celotnem globusu: Prešeren, ki je odrasel v duhovni in kulturni zibelki velikega Raščana, je to trubarjansko vizijo izrazil z željo in hrepenenjem, "Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan"! Hvala za pozornost in vsem skupaj, "muji ljubli bratje inu Slovenci", še en lep večer!

Foto JMP

valovi ne le v morski plimi in oseki, ampak tudi v globini naših slovenskih duš.

Premalo se zavedamo tudi svojih korenin, karantanskih knezov, ki so za nas le v preteklost zavite

edinstvena demokratična ureditev kakega malega naroda, osnova za ameriško ustavo. Smo torej, v ameriški ustavi, tam daleč, čez lužo - doma, v Sloveniji pa ubogo, jamrajoče ljudstvece, ki mar-

Slovensko stalno gledališče

Marko Sosič še leto dni umetniški vodja

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča je 18. junija 08 soglasno potrdil zaupanje pisatelju in režiserju Marku Sosiču. Včeraj, 19. junija sta Marko Sosič in predsednik US SSG Boris Kuret podpisala pogodbo o podaljšanju mandata umetniškega vodje za obdobje enega leta. Marko Sosič, z ravnateljem Tomažem Banom in sodelavci, je seveda že na delu pri oblikovanju repertoarne ponudbe za naslednjo sezono, ki jo bo Upravni svet predvidoma obravnaval in odobril v naslednjih dneh.

Komen / Štrekljeva nagrada Letošnji dobitnik je Julijan Strajnar

Štrekljevo nagrado, ki jo občina Komen podeljuje za življenjsko delo ali izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega blaga v besedi in pesmi, je letos prejel Julijan Strajnar, kot poroča tudi Slovenska tiskovna agencija. Kot raziskovalec je vedno poudarjal pomen slovenske ljudske pesmi in glasbe za identiteto slovenskega naroda, je zapisano v obrazložitvi nagrade.

Štrekljevo nagrado, ki jo podeljujejo od leta 2001, so Strajnarju izročili v nedeljo, 22. junija, na Štrekljevi domačiji v Gorjanskem pri Komnu. Prejel jo je človek, ki mu je bil Štreklj po svojem delu vzornik in učitelj, je o nagrajencu napisal Mirko Ramovš iz Glasbenonarodopisnega inštituta ZRS SAZU iz Ljubljane, sicer avtor utemeljitve nagrade.

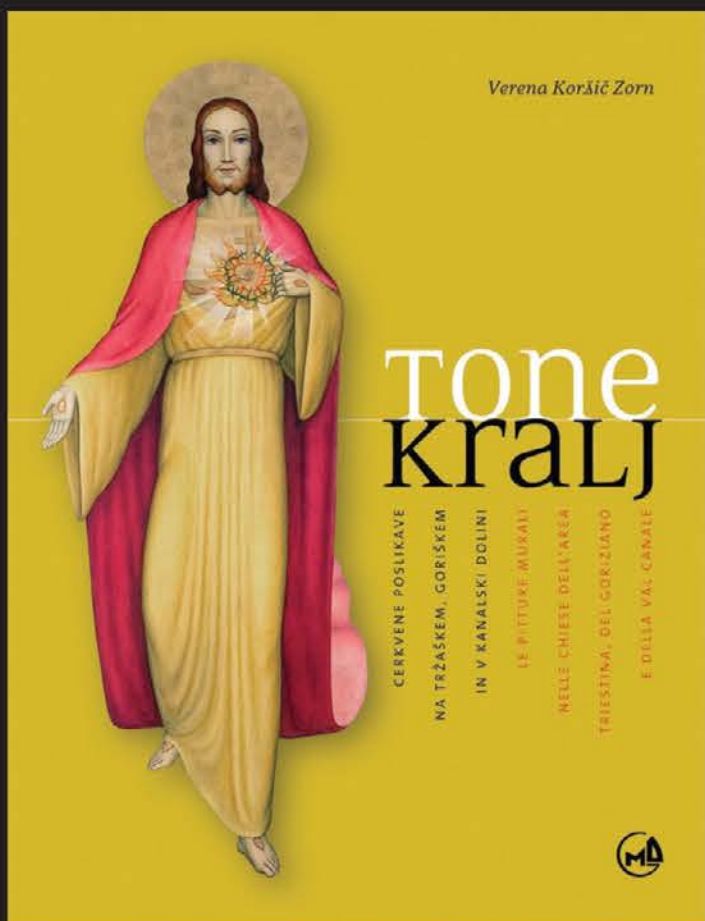
Prav z Glasbenonarodopisnim inštitutom, kjer se je zaposlil leta 1964, je tesno povezana življenjska pot leta 1936 v Fran-

ciji rojenega Strajnarja. Izredna glasbena nadarjenost mu je namreč omogočala, da je zmož seči po vsakem glasbilu, zato je kot etnomuzikolog in odlični terenski raziskovalec znal doseči, da so mu informatorji posredo-

vali dragoceno pesemsko, instrumentalno ali drugo izročilo. Hkrati je bil tudi zanesljiv snemalec gradiva, o čemer pričajo številni kakovostni posnetki v

zvočnem arhivu inštituta, ki danes šteje več kot 40.000 enot. Ob pesmih so ga zanimali tudi instrumentalna glasba in drugi spremljajoči etnološki pojavi. Pri tem velja izpostaviti Strajnarjeve raziskave rezijanske instrumentalne glasbe in pritrkavanja, za katerega je med drugim izpolnil zapisovanje melodij. Strajnar, ki se je upokojil leta 1995, je izdal samostojni zbirki ljudskih pesmi ter objavil vrsto prispevkov o glasbilih, ljudski glasbi in njenem pomenu za identiteto in narodno samobitnost. Zasnovalec je vrsto gramofonskih plošč z izvirnimi posnetki pod skupnim naslovom Slovenska ljudska glasba. Njegova neprecenljiva zasluga je, da je kot upravnik Inštituta za slovensko narodopisje zagotovil studio za restavriranje in preureditev zvočnega arhiva, s čimer se je začelo reševanje najstarejših posnetkov, ki bi sicer propadli. Strajnar se je uveljavil še kot skladatelj scene glasbe ter del za godalne sestave, v katerih uporablja motive slovenske ljudske glasbe, in kot pisec priredb ljudskih pesmi. Zbirka in zgoščenka s priredbami za godalni kvartet sta tik pred izidom. Je tudi avtor velikega števila radijskih oddaj, večinoma v nizu Slovenska zemlja v pesmi in besedi.

Goriška Mohorjeva družba
Župnija sv. Mavra in Silvestra
Rajonski svet Pevma, Štmaver, Oslavje
vabijo

na predstavitev knjige **TONE KRALJ**

CERKVE NE POSLIKAVE NA TRŽAŠKEM, GORIŠKEM IN V KANALSKI DOLINI
LE PITTURE MURALI NELLE CHIESE DELL'AREA TRIESTINA, DEL GORIZIANO E DELLA VAL CANALE

V torek, 1. julija 2008, ob 20.30 v cerkvi v Pevmi

O delu bosta spregovorila
umetnostna zgodovinarja
avtorica Verena Koršič Zorn
in Saša Quinzi

Nastopil bo Cerkevni mešani zbor iz Pevme, ki ga vodi Franc Valentinčič

Kratke

Razstava del Marte Jakopič Kunaver
v Peterlinovi dvorani

V ponedeljek, 23. junija, je bilo v Peterlinovi dvorani, ob srečanju Društva slovenskih izobražencev, odprtje razstave Marte Jakopič Kunaver. Razstavo je priredilo društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP), saj je umetnica vrsto svojih slik namenila podpori vsakoletnega projekta Drage mladih, ki bo letos v Gorici in Novi Gorici od 3. do 6. julija. Marta Jakopič Kunaver je namreč želela podpreti to vseslovensko mladinsko srečanje tako, da je darovala svoje slike, od prodaje katerih bodo organizatorji lahko delno financirali letošnji mladinski intelektualni forum. Marta Jakopič Kunaver je državno in mednarodno uveljavljena umetnica, ki se je likovne umetnosti učila na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Kasneje je bila sprejeta v Društvo slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU), v Društvo umetnikov Ljubljane, hkrati pa je tudi članica SIAC (International Society of Christian Artists). Zdaj ustvarja kot svobodni umetnik, znana pa je predvsem zaradi številnih barvnih oken, ki krasijo cerkve v Sloveniji, Avstriji in Italiji. Draga mladih je intelektualno srečanje mladih iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Namenjeno je skupnemu razmišljanju o prihodnosti slovenskega naroda, poslušanju predavanj, ki spodbujajo k oblikovanju kritičnega čuta in sklepanju prijateljstev, ki ostanejo v času in gredo preko zemljepisnih in miselnih meja.

Koncert v cerkvi v Sv. Križu

Slomškovo društvo iz Sv. Križa pri Trstu prireja ob praznovanju župnijskih zavetnikov sv. Petra in Pavla tudi koncert harfistke Tadeje Kralj, ki bo v četrtek, 26. junija, v cerkvi v Sv. Križu ob 20.30. Njen oče in mama sta namreč iz Sv. Križa in sta bila oba gojenca župnijske glasbene šole. Tadeja Kralj, rojena leta 1992, je začela študij harfe s šestimi leti. Takoj je pokazala glasbeni talent in nadarjenost. Pogosto se je udeležila državnih in mednarodnih tekmovanj in povsod dosegla odlične rezultate: zlata in srebrna priznanja.

Razmišljujoča srca v palači Costanzi

V tržaški palači Costanzi je postavljena dragocena razstava ob 50-letnici kulturnega središča Veritas, ki je nastalo na pobudo Družbe Jezusove. Njen naslov je "Cuori pensanti", Razmišljujoča srca, saj vemo, koliko pomeni jezuitom vrednota razuma in razumnosti kot najvišje sredstvo, s katerim udeleženci svoje pastoralno poslanstvo.

Razstava je izrazito dokumentarna in obnavlja razna obdobja povojnega Trsta skozi prizmo delovanja angažiranih katoličanov, ki iščejo dialog znotraj in še zlasti zunaj cerkve. S fotografijami, listinami, plakati, zborniki predavanj, statistikami o bogati beri srečanj, duhovnih vaj, posvetov, predvajanj filmov, ekumenskih pobud, pobud za zapornike, omizij z laiki, krščansko usmerjene srednje šole, jezikovnega liceja Bachelet itd. so postavljene v ospredje vodilne osebnosti, ki so zarisle in dale vsebino temu večplastnemu delovanju: ustanovitelj pater Aurelio Andreoli (v obdobju 1961-1975 je zabeleženih 18 tisoč dnevov za 120 tisoč oseb), Nero Bassan, Gino Dalla Vecchia in sedanji voditelj, pater Mario Vit, ki je v 80. letih vodil goriško Stello Matutino in skavte.

Kot ugotavljajo postavitelji razstave, je bil center Veritas na Monte Cengiu izvirno zamišljen kot "nekakšno oporišče proti ateizmu, komunizmu, prostozidarstvu in slovanstvu". Ob Vatikanskem koncilu in spremembah zadnjih desetletij prejšnjega stoletja, ki so se dotaknile tudi našega mesta (pomislimo na kulturo odpiranja škofa Bellomija in njegovega naslednika Ravignanija), pa je bil Veritas aktiven spremljevalec in spodbujevalec tega odpiranja. Ni naključje, da je pred leti imel v gosteh Borisa Pahorja, pred njegovim medijskim uspehom; usmerjen pa je tudi v ovrednotenje pomembnih in premalo poznanih likov, kot npr. nemškega teologa in mučenika Dietricha Bonhoeffera. Nedavno je gostil sodobnega teologa Vita Mancusa. Lepo je bilo videti med različnimi eksponati (razstava je odprta do nedelje, 29. junija, od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00) dve skromni, a dragoceni modri knjižici dnevnikov iz nemškega lagerja mistične pričevalke Etty Hillesum. / Davorin Devetak

Novi kropilniki v nabrežinski cerkvi

Domači verniki so konec preteklega meseca bili prijetno presenečeni, ko so ob vходу v cerkev videli dva nova kamnita kropilnika, ki sta vsak na eni strani zamenjala stara, ki ju je zob časa skoraj popolnoma uničil. Poizvedeli smo o nastanku starih, umetniško izdelanih, kamnitih kropilnikov in izvedeli, da ju je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja postavilo podjetje domačina Valentina Radoviča. Omenjeni kamnar je svojemu patronu postavil tudi umetniško izdelan kamniti oltar, ki ga lahko občudujemo na levi strani cerkve in ki ob velikonočnem času sprejme Jezusov grob. Takrat je Nabrežina že slovela po svojih kamnolomih, kjer so ruvali in obdelovali marmor, ki so ga uporabljali pri gradnji in okrasih palač v Trstu, Milanu in še kje. Italija je le nadaljevala z uporabo nabrežinskega marmorja, kot je pred tem že delala avstro-ogrska kraljevina. Dovolj, da se spomnimo, da so pred prvo svetovno vojno nabrežinski kamnolomi zaposlovali nekaj tisoč delavcev, ki so ime Nabrežine ponesli daleč po svetu, od Egipta do ZDA. Jasno je, da je od nekdanj v Nabrežini bilo tudi lepo število pravih mojstrov umetniškega obdelovanja marmorja. Tak je brez dvoma bil tudi neznan umetnik, ki je izdelal stare kropilnike: nosilni steber namreč spiralno obkroža pletena vrh, pri kateri opazuje posamezne niti. Zgornji del je podoben obrobjenemu elegantnemu pomivalniku. Stara podstavka sta sedaj eden v cerkvi poleg razpela, drugi pa v gredici ob cerkvi, kjer sta tudi zgornja dela, ki jih krasijo rožice.

Kaj pa o novih kropilnikih? Iz repenskega marmorja, ki je odpornejši od nabrežinskega, ju je po svoji zamisli izdelal domači umetnik-obrtnik mladi Andrej Mervic. Oblika je modernejša, ohranja pa tradicionalne značilnosti in prav je, da sta tudi ta dva kropilnika delo domačih obrtniških rok. / antek

SV. IVAN 150-letnica cerkve sv. Janeza Krstnika

Jubilej kot priložnost za
grajenje novega občestva

Februarja leta 1852 so se družinski poglavarji z Vrdele zbrali zato, da bi sprejeli odločitev o zidavi nove cerkve ali o obnovitvi edinega verskega objekta na območju Sv. Ivana, stare cerkvice v romanskem slogu, posvečene sv. Ivanu in Pelagiju. Ta cerkvice, ki je zbirala prebivalce Vrdele že od leta 1338, je postala namreč premajhna za svetoivansko skupnost, saj je kraj sredi 19. stoletja štel več kot 4.000 prebivalcev. Udeleženci skupščine so se tako odločili za zidavo nove cerkve. Občina je načrt svetišča poverila Giuseppeju Sforzi, učencu slavnega Pietra Nobila. Temeljni kamen so položili 29. junija 1856, dela pa so končali točno dve leti kasneje. Svetoivansko cerkev je msgr. Bartolomej Legat, ki je prihajal iz Gorenjske in je bil takrat tržaško-koprski škof, posvetil sv. Janezu Krstniku. Ob 150-letnici posvetitve cerkve so Svetoivanci slovenske in italijanske narodnosti s številnimi pobudami praznovali ta visoj-

injem domu. "Celo svoje otroštvo se nismo pozdravljali, ker smo čutili med nami močno napetost. Občestvo kristjanov, tako, kot so ga svojčas ustvarili naš župnik msgr. Treben in drugi jih žal izbrisali iz našega spomina -, ga danes ni več: nastopil je čas, da prenovimo našo skupnost. Osnovni problem je namreč v tem, da se moramo drug z drugimi šele začeti spoznavati. Ta manko bomo nadoknadili in gradili bomo trdno novo, solidno občestvo". Nova skupnost naj torej seže po izročilu, ki je bilo skupno svetoivancem iz pred poldrugega stoletja, še zlasti Slovencem. "Naš slovenski človek je v preteklosti vložil veliko dela in truda za izgradnjo te cerkve", nam je povedala prof. Kravos in poudarila uglajeno, složno ozračje, v katerem je tekla naveza med domačini in tedanjim župnikom msgr. Trevnom. "Kar je bilo kulturnega, je bilo tudi vezano na cerkev: eno in drugo se je vred-

va. S fašizmom pač vemo, kako je bilo, po drugi svetovni vojni pa smo bili priča novemu poskusu poenotenja, ki pa žal ni uspel". Vse do danes.

Katja Pasarit in Milica Kravos / Foto IG

Razstava v Marijinem domu je bila sad neutrudnega dela Društva Marij Kogoj, kateremu predseduje Katja Pasarit. "Praznovanja jubileja naše cerkvice so uspeša

mi predmeti, ki segajo v 19. stoletje, so pozlačeni in srebrni kelihi ter monštranca iz pozlačenega bakra. "Čeprav postavitev ni potekala po strogih znanstvenih načelih, je razstava pomembna predvsem zato, ker naša verska skupnost ponovno spoznava in si prilagaja predmete, ki so bili izredno pomembni za cerkveno življenje naših prednikov", je dejala dr. Maria Grazia Greblo. Slavje svetoivanske cerkve se je nadaljevalo v petek z nastopom zbora Cappella Tergestina pod

Narodne noše pri nedeljski sv. maši / Foto IG

ki jubilej, hkrati pa so priložnost izrabili tudi zato, da so se odpravili na pot skupnega doživljanja svojega okraja, kar do tedaj ni bila prava, utečena praksa. "Ko smo se srečevali z italijansko svetoivansko skupnostjo na pripravah za jubilej naše cerkve, smo razumeli, da je treba končno nehati s starimi razprtijami in zametami", nam je povedala prof. Milica Kravos, postaviteljica zgodovinsko-etnografske razstave, katere odprtje je bilo v sredo, 18. junija, v domačem Mari-

notilo. Župnik Treven je namreč hodil v društvo, ki je bilo popolnoma liberalno, šlo je vendar za trdno medsebojno spoštovanje in za zavest o gradnji neke skupnosti".

Ta skupnost pa se je razdrla, ko je škof Nagel odstavil dotedanjega župnika in ga nadomestil z g. Francem Silo, "ki ni bil tako trden v svoji pojavnosti: bila je namreč bolj medla osebnost in s tem se je dejansko uvedel klerikalizem, ki je razdril složnost slovenskega svetoivanskega tki-

predvsem zato, ker so priprave potekale v sinergičnem duhu z italijansko versko skupnostjo, o čemer pričajo razne brošure, ki smo jih tiskali dvojezično. Posebna zahvala pa gre našim ljudem, ki so vsak po svoji moči in zmožnosti poskrbeli, da je naš praznik odlično uspel", nam je povedala predsednica društva Kogoj. Na zgodovinsko-etnografski raz-

tavi je bila na ogled dragocena fotografska zakladnica, ki je pričala o posvetnem in verskem delovanju Svetoivancem ter o dragoceni prisotnosti šolskih sester; fotografsko gradivo so dopolnjevali dokumenti o preteklosti Sv. Ivana in članki časopisa Edinost, ki so izšli ravno v obdobju župnikovanja msgr. Trevna. V sredo so v zakresitiji cerkve sv. Janeza odprli tudi razstavo sakralnih in liturgičnih predmetov, ki jo je pripravilo Italijansko žensko središče. Med najbolj dragoceni-

vodstvom Marca Podde in v soboto, ko je Komorni zbor Ave iz Ljubljane pod vodstvom Andraža Hauptmana očaral domače občinstvo s programom sakralne glasbe (članek o nastopu zbora Ave objavljamo na drugem mestu).

Versko slavje pa se je začelo že v soboto, 21. junija, saj je novomašnik Simone Agrini pel prvo mašo v domači fari. Vrh praznovanja pa je bil naslednjega dne, ko je po tradicionalni procesiji po svetoivanskih ulicah tržaški škof Evgen Ravignani ob somaševanju slovenskega kaplana g. Milana Nemaca in italijanskega župnika Fabia Gollinuccija ter nekdanjega svetoivanskega župnika g. Fortunata Giursija daroval slavnostno dvojezično sveto mašo, pri kateri so bile prisotne tudi lepe narodne noše. V homiliji je škof Ravignani poudaril, da se mora kristjan zgledeovati po Janezu Krstniku, ki je oznanjal resnico in obsojal vsako nepošteno in nemoralno držo. "Kristjan ne sme molčati samo zato, ker ve, da njegove besede ne bodo sprejete. On mora govoriti, ne smeta ga pogojevati brezbrižnosti drugih ali njihov nerazumevanje".

Program ob 150-letnici posvetitve župnijske cerkve bo sklenila bogoslužna slovesnost, ki jo bo v petek, 27. junija, ob 18.30, vodil škof vikar msgr. Franc Vončina.

Igor Gregori

Ob 150-letnici posvetitve cerkve pri Sv. Ivanu
Vrhunski koncert zbora
Ave iz Ljubljane

Slovenski praznik ne more zaživeti brez petja in stopetdesetletnica posvetitve župnijske cerkve sv. Janeza Krstnika pri Sv. Ivanu je bila prav gotovo ena od tistih izrednih priložnosti, ki jih mora ob slavnostnih bogoslužjih počastiti tudi posebno kakovostna glasba. Zato so slovenski in italijanski župljani poskrbeli za dvojni glasbeni dogodek, da bi vsak na svoj način prispeval k oblikovanju bogatega sporeda priložnostnih pobud. Verniki italijanske narodnosti so v petek, 20. junija, priredili koncert tržaškega zbora Cappella tergestina, ki je pod vodstvom organista Manuela Tomadina izvedel spored nabožnih skladb 16., 17. in 18. stoletja s sodelovanjem

instrumentalne skupine Terg antiqua in vokalne skupine Prijatelj Gregorijanskega petja. Naslednji dan pa je nastopil eden od najbolj prestižnih predstavnikov slovenskega zborovstva, ljubljanski zbor Ave pod vodstvom Andraža Hauptmana. Ugled zbora, ki je gostoval po vsem svetu in je prejel visoka priznanja za umetniške dosežke, je privabil v svetoivansko cerkev precej številno občinstvo. Spored večera je bil mozaik različnih izrazov na nabožno tematiko, od Gallusovih polifonskih prepletov do Mendelssohnove občutene spevnosti, suggestivnih arhaičnih prizvokov sodobne govornice Urmasa Sisasa, slovenskih klasikov in sodobnejših prijemov pred-

Foto Kroma

stavnice mlajše generacije Nane Forte. K raznolikosti in zahtevnosti programa je zbor pristopil z zanesljivostjo in profesionalnostjo, ki sloni na poglobljenih vajah. Zborovodja je z izredno natančnostjo poskrbel za čisto in uravnoteženo oblikovanje zvoka, kjer je rigoroznost izvedb prevladovala nad posredovanjem vsebin oz. sporočilnosti skladb. Prav gotovo pa so se lju-

bitelji zborovskega petja soočili z izborom del, ki se ga lahko uspešno lotijo samo zbori na visoki kvalitetni stopnji, in so zato nagradili nastopajoče z navdušenim aplavzom, kateremu sta sledila še dva dodatka, priljubljena Pa se sliš in Še črna duhovna, pri kateri je imel vodilno, solistično vlogo tržaški član ljubljanskega zbora Alfredo Cibiz.

PAL

DEVIN Devinski vrt ustvarjalnosti

Otroško dušo je treba gojiti v sebi vse življenje!

“Lutke so mi všeč, ker so glavni akterji na predstavah, ki jih obišče veliko število ljudi. Lutkam lahko dam tudi svoj glas in jih gibljem z lastnimi močmi, tako da neživa stvar čudežno zaživi”, pravi Dejan. Martina pa ljubi lutke zato, “ker se z njimi lahko zelo zabavaš in ker si lahko sam izmisliš zgodbo, v kateri lutke nastopajo”. Veroniki pa so lutke blizu, ker “so zelo barvane in ‘zelo žive’”.

To je le nekaj mnenj, ki so nam jih posredovali mladi akterji četrte izvedbe Devinskega vrta ustvarjalnosti, ki je prejšnji teden na sedežu devinskih zborov zbral lepo skupino mladih obetavnih lutkarjev. Ali se z lutkami igrate tudi doma? “Pa še kako!”, so radostno pritrdili sogovorniki, ko so se s svojimi kolegi ravno pripravljali na vaje za lutkovno predstavo, ki so jo letos pripravili pod mentorstvom Ksenije Ponikvar iz Kranja. Doslej je Devinski vrt ustvarjalnosti vodila Jelena Sitar, ki pa je zaradi delovnih poslov (lani je namreč postala direktorica Lutkovnega gledališča v Ljubljani) prepustila vodenje delavnice kolegici Lutkovnega gledališča tri. Lani so se na Devinskem vrtu ustvarjalnosti v skupni zasedbi preizkušali tako malčki kot srednješolci. Izkazalo se je, da so stare-

jši lutkarji dosegli stopnjo spretnosti, ki se ni več usklajevala z ročnostjo mlajših. Kot je zato povsem razumljivo, so se prireditelji letos odločili, da priredijo dve različni delavnici, eno za

ordinatorka Marja Feinig. Devinska delavnica je namreč dragoceno pedagoško sredstvo, “ki služi zato, da otrok napreduje pri nastopanju. Mentorica Ksenija Ponikvar je delavnico oblikovala

Ksenija Ponikva in mladi lutkarji / Foto IG

srednješolske otroke in eno za najmlajše. Jelena Sitar bi morala pred nedavnim v Devinu voditi lutkovno delavnico za starejše otroke, žal pa so morali prireditelji zaradi njenih zdravstvenih težav delavnico prestaviti.

“Nekateri izmed otrok obiskujejo našo delavnico že več let in proces tovrstnega ustvarjanja so že večkrat doživeli, novi lutkarji pa se takoj vpeljejo v didaktični postopek”, nam je povedala ko-

in speljala tako, da je otrokom prepustila čim večjo suverenost pri pripravi zaključne predstave. “Otroci so si namreč sami izmislili avtorski projekt. Scenarij predstave so napisali na podlagi lastnih idej, lastnorodno so izdelali lutke in sami so tudi poskrbeli za zvočno kuliso. Letos smo se lotili ročnih lutk, kar je v bistvu ena najtežjih tehnik, čeprav se zdi na prvi pogled enostavna: roke bolijo, lutke omahujejo... Otroci so v

preteklosti spoznali preprosto marioneto, potem tudi lutke na palicah”, nam je povedala mentorica.

V predstavi z naslovom Moč prijateljstva, s katero bi morali malčki nastopati tudi po naših šolah, je govor o medčloveških odnosih, ko se mora vsak posameznik v sebi odločiti med dobrim in slabim ter prav tako graditi odnose do ljudi in do narave v pozitivni smeri. “Lutka je pomembno sredstvo pri pedagoškem delu z otroki, ker se marsikateri otrok, ki ima nekoliko slabšo samozavest, preko lutke identificira s tem ali onim likom: lutka je namreč posrednik med njim in zunanjim svetom. Ko pa otrok doseže z gibanjem lutke neko potrditev, raste njegova samozavest. Lutka je v bistvu tudi igrača. To je podaljševanje tistega otroškega elementa, ki je v vsakem izmed nas. Če odraslemu človeku uspe ohraniti stik z otroškim svetom, je dosegel največ, kar lahko doseže. Spoznati in gojiti otroško dušo v sebi, je po mojem mnenju najvišja stopnja življenja”.

Kaj pa naj naredi odrasel človek, če izgubi ta stik?

“Lahko ga spet najde, posebno ljudje, ki imajo otroke. V odraslih je tako čustvo treba gojiti: z otroki se je treba igrati, se z njimi ukvarjati, razvijati skupno domišljijo; ta proces se vije skozi vse življenje. Prisoten je lahko v odraslem, ki se ukvarja z računalništvom, ali v tistem, ki je zaposlen v poslovnem svetu”.

Igor Gregori

NARODNI DOM Podelitev nagrade Zlato zrno

Prejemnik nagrade je režiser Martin Turk

Filmski režiser Martin Turk je dobitnik nagrade Zlato zrno, ki jo podeljuje Sklad Sergija Tončiča. Režiser, ki je v svoji kratki, a že uspešni karieri žel pomembne uspehe na raznih filmskih festivalih po Evropi in bil letos s svojim kratkometražnim filmom Vsakdan ni vsakdan uvrščen na program filmskega festivala v Cannesu, je po podelitvi nagrade (ki znaša denarno vsoto v višini dva tisoč evrov) izrazil zadovoljstvo predvsem zato, “ker je lepo, ko se čutiš cenjenega tudi doma”. Martin Turk, ki se je za filmsko ustvarjalno področje odločil s študijem na AGRFTV v Ljubljani, s posebnimi nagradami sta bila odlikovana njegova filma iz študijskega obdobja Oblak in Izlet (2002 – 2003), ki sta se uveljavila v Montpellieru, Bologni in Wiesbadnu. Še po-

Martin Turk

membnejše priznanje pa je slo njegovemu kratkemu filmu Rezi- no življenja na festivalu v Portorožu. Martin Turk je kot asistent ali pomočnik režije sodeloval s priznanimi in prestižnimi avtorji, kot na primer Danisom Tanovičem, Matjažem Klopčičem in Majo Weiss.

Na podelitvi nagrade Zlato zrno, ki je bila v konferenčni dvorani Narodnega doma, si je občinstvo lahko ogledalo Turkov Vsakdan ni vsakdan. Prireditelji nagrade pa so pred razglasitvijo zmagovalca s kulturnim sporedom prikazali opus vsakega nominiranca, ki si je poleg ‘kocke z zlatim zrnem’ beneške umetnice Luise Tomasetig prislužil še denarno vsoto v višini 500 evrov. Na zaslonu so se tako zvrstile lepe črno-bele fotografije Riccarda Baldassarrija, najbolj doživete odrske inter-

Nominiranci za nagrado Zlato zrno / Foto IG

pretacije igralko Nikle Petruške Panizon in stavki sonate Patricka Quaggiata Po dolgem in počez vlečejo te strune, ki so jo zamajski glasbeniki in pevci izvedli na proslavi ob 60-letnici Radia Trst A.

Žirijo, ki je odločala o nominirancih in nagrajencu, je sestavljalo pet uglednih osebnosti, ki sta jih ustvarjalnost in strokovna poglobljenost zavezovali z visokim in strogim kriterijem. Aleš Doktorič, Klavdij Palčič, Rossana Pallaga, Marko Sosič in Marko Kravos so odločali soglasno.

In ravno Marko Kravos, predsednik Sklada Sergija Tončiča, je v uvodnem pozdravu podčrtal miselno izhodišče, na katerem temelji pobuda Zlato zrno. “Kvalite-

to življenja predstavlja presežena vrednost duha, ki ljudi povezuje in jim daje upati, da njihova specifičnost, njihova identiteta, da njihov pojav niso nekaj povsem obrobnega, ampak da je zvestoba avtentičnemu in izvirnemu načinu bivanja smiselna in pogoj za preživetje slovenske identitete v teh krajih, pa tudi vsega našega planeta - kot planeta mnogoterih človeških obrazov, jezikov, izrazov - in iluzij!” Podpredsednik Sklada Dušan Križman pa se je zahvalil še dragocenim sponzorjem, ki so omogočili izvedbo prve nagrade Zlato zrno za zamejske ustvarjalce: to so Koprška banka, Zavod KB 1909 in predvsem Zadružna kraška banka. IG

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom in Misijonski krožek vabita na prijetno misijonsko popoldne, ki bo v nedeljo, 29. junija 2008, ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu - ul. Cordaroli 29. Med nami bo misijonarka s. Marija Sreš, ki nam bo prikazala z videoposnetkom in besedo svoje delovanje v Indiji. Za razvedrilo nam bo zaigral ansambel Mladi kraški muzikanti. **V petek, 27. junija 2008, ob 21.**

Darovi

Za cerkev v Bazovici namesto cvetja na grob Silikotu Ražem daruje Ema Križmančič 10,00 evrov. Ostali darovi prihodnjici.

Občina Trst in mi

Pismo slovenskih predstavnikov županu

Rudi Pavšič, predsednik SKGZ, Drago Štoka, predsednik SSO, in tržaški občinski svetniki Iztok Furlanič, Igor Švab, Stefano Ukmar so naslovili na tržaškega župana Roberta Dipiazza naslednji dopis:

“Dovolite, da se Vam najprej zahvalimo za pristrčen sprejem, ki smo ga bili deležni 29. maja 2008 na tržaškem županstvu in nam je nudil priložnost, da smo se dotaknili najpomembnejših vprašanj, ki so ta čas v središču pozornosti v naši občini. V tem smislu Vam posredujemo krajši izhodiščni dokument, v katerem izpostavljamo nekaj tematik, ki smo jih skupaj z Vami prediskutirali”, piše v sporočilu, v katerem se podpisniki zahvaljujejo županu za njegovo udeležbo na ljubljanski svečanosti ob 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja; hkrati pa podpisniki pozdravljajo sodelovanje, ki je nastalo med tržaško občinsko upravo in mestom Ljubljana.

Roberto Dipiazza

“Del nove, sodobne evropske skupnosti smo tudi mi, Slovenci v Trstu, kjer smo zgodovinsko prisotni. In tudi zato smo prepričani, da mora občinska uprava prevzeti nase odgovornost, da bo naša kultura, naš jezik, naša aktivna prisotnost enakovredno obravnavana in enako prisotna v vsakdanjem življenju mesta v zalivu, kot ga v knjigi opisuje pisatelj Boris Pahor. Gotovi smo, da mu bo mesto Trst čim prej izkazalo tisto pozornost, ki si jo zasluži in ki je bil že deležen v svetu in v zadnjem času tudi v Italiji”, piše v pismu, v katerem se slovenski predstavniki obračajo na župana predvsem s prošnjo, “da se mesto opremi tako, da se členi in paragrafi zaščitnih norm spremenijo v dejstva. Posredujemo Vam še nekaj tematik, ki smo jih skupaj ocenili in katerim bo potrebno poiskati primerno rešitev. Dvojezične osebne izkaznice: z več strani so nas opozorili na potrebo, da se celovito reši problematika izdajanja dvojezičnih osebnih izkaznic. V zvezi s tem je treba poskrbeti, da je dvojezičnost na teh dokumentih upoštevana v celoti in z enakim dostojanstvom za oba jezika.

Slovensko stalno gledališče: problematika je precej zapletena in potrebuje celovit pristop. V tem smislu smo Vam predlagali, da bi kot župan mesta, v katerem ima sedež SSG, dali pobudo za konferenco (jeseni), na kateri bi se o perspektivah in reševanju problemov te javne ustanove pogovorili predstavniki Občine Trst, Pokrajine Trst, Dežele FJK, krovnih organizacij ter vodstva SSG. Razlastitve in Anas: razlastitveni postopek za gradnjo avtoceste skozi tržaški Kras, na odseku Križ-Trebeče, se je začel leta 1982, 15 let

kasneje pa je bila določena odškodnina za jusarska zemljišča v višini 3.100.000 evrov. Odtlej se je nabralo še dodatnih 700.000 evrov obresti. Družba Anas izkorišča nedorečenost glede lastništva skupne imovine za to, da ne izplača omerjene vsote in s tem povzroča znatno škodo kraškemu prebivalstvu. Spričo povedanega predlagamo, naj Tržaška občina, ki je začela postopek kot izredni

upravitelj jusarskih zemljišč in kot predstavnica prebivalstva, čim prej vnovič omenjeno vsoto in jo nakaže v poseben sklad, dokler ne pride do dogovora z zainteresiranimi subjekti, katerim je razlastitvena odškodnina namenjena.

Osnovni Soli v Bazovici, na Proseku in v Barkovljah: radi bi Vas spomnili na prepotrebna izredna popravila osnovnih Sol v Bazovici in na Proseku. Občinski odbor je ob sprejetju letošnjega proračuna osvojil postavko v višini 200.000 evrov z obvezo, da je namenjena gornjima Solama in da bodo dela čim prej stekla. Mislimo, da ni ovir, da bi lahko dela stekla že v naslednjih tednih. Ob tem menimo, da je potrebno čim prej urediti že sprejeto obvezo, da se uredi jedilnica na Šoli Finžgar v Barkovljah.

Slovenski vrtci: zelo občuten je tudi problem vrtcev. Prejeli smo številne proteste, ker je prošnja za vpis v slovenske vrtce več, kot je razpoložljivih mest. Med voditelji prošnje so številne italijanske družine, ki tako omejujejo mesta slovenskim otrokom. Veseli nas, da se italijanski starši odločijo za vpis otrok v slovenski vrtce, vendar menimo, da je treba najti tako rešitev, da otroci iz slovenskih družin dobijo mesto v slovenskem vrtcu. Ob tem predlagamo, da bi na vpisne pole za tržaške vrtce opozorili, da poteka v slovenskih vrtcih pouk v slovenskem jeziku. Strelišče na Opčinah: že večkrat smo opozorili na neprimernost, da se nadaljuje streljanje v športno-rekreacijske namene tam, kjer so med vojno nacisti postrelili številne civilne žrtve. Povsem nesprejemljivo je, da se strelji slišijo celo med proslavami in drugimi javnimi pobudami”.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na koncert

SLOVENSKEGA KOMORNEGA ZBORA

pevovodja Gregor Klančič

četrtek, 26. junija 2008, ob 20.30
Evangelizantska-luteranska cerkev
Trg Panfil v Trstu

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
in DRUŠTVO ROJANSKI MARIJIN DOM

prirejata

IZPOPOLNJEVALNI TEČAJ ZA ORGANISTE

Vodil ga bo ugledni italijanski organist Luca Scandali
Ob 20.30 bo mojster nastopil s skladbami Corellija, Scarlattija,
Morandija, Cimarose in Moretija

Sobota, 28. junija, dopoldne
Rojanska cerkev sv. Mohorja in Fortunata

Koča sv. Jožefa v Žabnicah

Prisrčna slovesnost ob koncu prenovitvenih del

Koča sv. Jožefa v Žabnicah je v nedeljo, 22. junija, obžarjala toplo sonce. Krasi vreme in čist zrak sta nudila čudovit razgled na sv. Višarje, ki so se zdele kot na dlani. Sv. Jožef je očito izprosil jasno nebo, da je lahko nemoteno potekala slovesna blagoslovitev koče, poimeno-vane po njem, ob koncu obnovitvenih del, ki so v presledkih trajala od lanskega oktobra. Popoldne se je na slovesnosti zbrala lepa sku-

mejniki v zgodovini koče, da ne bi šli v pozabo. Kočo je dal zgraditi na svoje stroške pokojni msgr. Franc Močnik leta 1955, z namenom da bi slovenska mladina v njej preživljala počitniške dni, a tudi utrjevala vero in narodno zavest. Hvala Bogu, da je koča ohranila to svoje poslanstvo prav do danes! Po hudem potresu leta 1976 je bila zgrajena močna betonska plošča, ki je trdno povezovala zidovje in utrdila osnovno

sebno v zimskem času. V spalnici ni več stropa, ampak so vidni tramovje in lesena obloga nove strehe, zaradi pridobljene višine pa je bilo možno zgraditi tudi notranje polnadstropje, ki spalnico estetsko poživlji.

Tako oskrbnik Danilo Čotar kot predsednik Fundacije Gorica, g. Marijan Markežič, ki je povzel besedo za njim, sta se prisrčno zahvalila vsem ustanovam, ki so dodelile denarne prispevke, in vsem dobrotnikom, ki so radodarno prispevali polovico stroškov. Ti so znašali skupno okoli 75.000 evrov. Predsednik je naštel tudi podjetja, ki so vestno opravila glavna dela, in se zahvalil načrtovalcu, geometru Palmieriju. Veliko so napravili tudi prostovoljci s predsednikom Markežičem na čelu. Velja omeniti pravi podvig, ki so ga uredili v štirih: v enem samem dnevu so razdrili streho ter stene in okna prvega nadstropja, tako da so zidarji našli vse pripravljeno za začetek dela.

Slovesen blagoslov je koči podelil msgr. Oskar Simčič, ki je prebral pomenljiv odlomek iz evangelija po Mateju (7,24-27) o pametnem človeku, ki zida svojo hišo na skali. G. Marijan Markežič pa je za njim prebral molitev v zahvalo: "Dobri Bog, vse, kar imamo, je dar tvoje dobrote in vseh, ki nas imajo radi in skrbijo za skupno dobro. Iz srca se ti danes zahvalujemo za mnoge dobrotnike, ki so obnovo koče velikodušno podprli s svojimi darovi, blagoslovi vse, ki so skrbeli, da je delo potekalo hitro, dobro in brez nezgod.

Želiš, da živimo drug za drugega in si Tvoje darove med seboj bratsko delimo. Blagoslovi to obnovljeno kočo in vse, ki bodo v njej krepili duha in telo. Drug ob drugem naj napredujemo v dobroti, prijaznosti, pravičnosti in potrpljenju. To Te prosimo po Kristusu, našem gospodu. Amen." Sledila je družabnost na čudovitem travniku ob koči v senci stolletne smreke. Tu sta mojstra Marko Terčič in Matej Pintar pripravila na razniju odlično meso, ki so ga spremljala briška vina. Gostje so se kar težko ločili od idilične jase v Kozarenci in so se v večernem hladu zadrževali do mraka.

va, zborovski nastop, srečanje glasbenih šol, predstavitev publikacij, srečanje mladih in prireditve ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja. Sestanka v Ukvah sta se za Krščansko kulturno zvezo udeležila predsednik Janko Zerzer in tajnik Andrej Lampichler, za Slovensko prosveto iz Trsta in Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice pa Marij Maver, Tatjana Oletič in Damjan Paulin.

Foto DP

Oskrbnik koče Danilo Čotar, msgr. Oskar Simčič in g. Marijan Markežič (foto DP)

pina kakih petdesetih ljudi. Med njimi so bili msgr. Oskar Simčič, števerjanski župnik g. Anton Lazar, dekan Marijan Markežič, načrtovalec popravil, geometer Roberto Palmieri, predsednik Katoliškega tiskovnega društva dr. Damjan Paulin in predstavniki raznih slovenskih društev iz Gorice in okolice. Vse, ki so prišli in ki imajo radi kočo, je pozdravil oskrbnik tega prijaznega "zavetišča" v Žabnicah, dr. Danilo Čotar. Spomnil je, da je v zadnjem desetletju to že tretje tako slovesno srečanje. V navadi je, da se ob takih priložnostih vsakič na kratko preletijo glavni

zgradbo. Leta 1998, točno pred desetimi leti, je bila pri koči podobna slovesnost. Koča je bila takrat temeljito obnovljena v pritličju in povezali so jo z vodovodom, metanom in greznično mrežo. Postala je udobnejša in tako je leta 2005 dočkala zlato obletnico: 50-letnico zgraditve. V letu 2008 je koča doživela spet prenovitev, tokrat prvega nadstropja in strehe. Opravljeno je bilo temeljito delo. Ves zgornji del hiše je nov, nova so vsa okna in cela stavba od slemena do tal je oblečena v več kot 10 cm debel "kožuh", plast termične zaščite, ki se bo obnesel po-

UKVE Na sedežu društva Planika Srečanje predstavnikov treh zvez

Da bi obogatili že lepo utečeno sodelovanje na kulturnem področju med Koroško in Primorsko, so se v petek, 20. junija, v Ukvah v Kanalski dolini sestali predstavniki slovenskih kulturnih krovnih organizacij iz obeh dežel. Na sedežu slovenskega društva Planika je predsednik Rudi Bartaloth predstavil delovanje v Kanalski dolini, ki je bilo v pravkar končani sezoni namenjeno predvsem najmlajšim. Delegacija se je nato odpeljala na Ukvansko planino, kjer se so pogovori nadaljevali. Največ pozornosti so namenili jesenskimi Koroškimi kulturnim dnevom, ki bodo potekali v raznih krajih Primorske od 4. do 12. oktobra. Korošci so orisali pro-

gram, s katerim se bodo predstavili na Primorskem. Predvideni so razstave mladih likovnih ustvarjalcev, literarni večer, lutkovna in gledališka predsta-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Ravnotežje con brio"

Včeraj je bila ena tistih neznosno vročih nedelj, ko si želiš le tišine senčnega gozda, idealno, če bi v njem žuborelo tudi kaj vode, v zameno pa bo tudi čist ležeči hloh pod drevesi povsem v redu. Usedeva se nanj, nad nama krošnje dreves, čebljanje nekaj ptic, ki se ne vdajo popoldanskemu počitku, pod nogami mehka zemlja na dnu te doline. In eden tistih trenutkov, ko mi je tako všeč izveleči iz nahrbtnika nekaj, kar te v hipu pone-se nekam drugam, pravzaprav ne, v hipu začrta neko zelo jasno povezavo med tem gozdom, mene v njem ter pariškimi ulicami iz tega posebnega "Con brio" Brine Svit. Včasih pomislim, da bi že končno morala slediti tudi moškemu peresu, in vendar tako pogosto ponovno padam v naročje žensk, ki jih tako ali drugače občudujem. Sinoči sem spoznala, da pravzaprav občudujem svobodo njihovih idej, svobodo izražanja čisto vsakega trzljaja lastnega razmišljanja, pa čeprav bi se to lahko bralcu izkazalo za nevšečno, morda provokativno, morda enostavno drugače od kakih nenapisanih pravil "prevladujočega mnenja". Lahko se z njo tudi ne strinjaš, a ne moreš mimo dejstva, da ti njena svoboda imponira.

Ravno tako Španka Lucía Etxebarria, po oce-ni El Munda "ena najoriginalnejših sodobnih španskih avtoric". V lanskem zimskem hladu sem prebirala njeno "Un milagro en equilibrio" (pravzaprav sem si knjigo kupila predvsem zaradi italijanskega - obratnega - prevoda naslova: "Una donna in bilico"...),

povsem drugačno pisanje, veliko bolj surovo od elegantne Brine, in drugačna vsebina, pa vendar nekaj tako zelo skupnega. Nobenega obremenjevanja s kakim konsenzumom, spoznanje, da življenje resnično zaživiš šele, ko spoznaš, da se moraš vzeti v svoje roke in postaviti pod vprašaj, ko se nehaš doživljati izključno kot hči, žena, mati nekoga drugega. Celotno delo je dolgo, zelo dolgo pismo, ki ga Lucía piše svojemu nekajmesečnemu otroku. Zgodba njenega življenja, ki naj bi jo hči prebrala ob svojem osemnajstem letu. Vključuje vse, od težkega otroštva, poskusov navezovanja nase napačnih moških, poletov

entuziazma, poklicnih vzponov in padcev, alkohola in postopnega sprejemanja sebe in lastne drugačnosti v svetu, ki navezadnje želi le uniformiranost. Lucía navezadnje naj-de samo sebe v trenutku, ko jo nekajmesečni otrok prisili, da vzame v pretres lastno življenje in razume so-sledje dogajanj in ču-stev, ki mu pred-stavljajo podstat. Spo-minjam se, da sem ostala brez odgovora na neizrečeno vprašanje, kako bi sama doživljala podobno pismo. Navezadnje kaj vemo o notranjem svetu lastnih staršev? Pred dnevi sem gledala film, v katerem družinski oče v Ameriki 50. let spozna, da z zakonom ni mogel zatreti svojega homoseksualnega nagnjenja. Presunil me je pa čisto določen prizor: ko moški pred ženo izbruhne v obupan jok, desetletno deklekce na vrhu stopnic v hipu zajamejo neustavljivi strah, jokanje in tresenje. Mogoče je nekakšen tabu. Soočenje s strahom ali obupom lastnih staršev.

BRUSELJ Kraljevi muzej umetnosti in zgodovine Ziljske noše na razstavi Slovani Evrope

V Kraljevem muzeju umetnosti in zgodovine v Bruslju so 5. junija 2008 odprli razstavo Slovani Evrope. Za Slovence je razstava še posebno zanimiva, ker je na ogled tudi dragocena kulturna dediščina z Zilje, in sicer ziljske noše, ki jih je za prvo veliko slovansko etnografsko razstavo leta 1867 v Moskvo peljal Matija Majar Ziljski. Za Majarjevimi nošami se je izgubila sled, leta 2001 jih je v Ruskem etnografskem muzeju v St. Peterburgu zasledil dr. Teodor Domej iz Celovca. Leta 2007 so v St. Peterburgu ob 140-letnici prve etnografske razstave pripravili tematsko razstavo z izborom 21 restavriranih noš s prve razstave, med katerimi so štiri ziljske. Pod okriljem Foruma slovanskih kultur, ki je bil ustanovljen leta 2004 v Ljubljani in katerega naloga je ohranjanje in razvijanje kulturnih vrednot, tradicij in vsebin držav, kjer živijo Slovani, se je porodila zamisel o predstavitvi razstave slovanskih noš v Bruslju v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji. Milena Domjan, predsednica Foruma slovanskih kultur, je k sodelovanju povabila Bojano Rogelj Škafar, direktorico Etnografskega muzeja v Ljubljani, in dr. Jurija Fikfaka z Inštituta za slovansko narodopisje ZRC SAZU. Slednja sta želela razširiti prvotni koncept razstave v smislu sodobnega razumevanja kulturne raznolikosti in medkulturnega dialoga. V Ruskem etnografskem muzeju v St. Peterburgu so pri postavitvi razstave v Bruslju sledili prvotnemu konceptu, zato je Etnografski muzej v Ljubljani pripravil spremni

katalog, v katerem sta objavljena članek Jurija Fikfaka o Majarjevi narodopisni dejavnosti in članek Janje Žagar o vlogi oblek in kostumov. Sodobno slovensko narodno nošo v Bruslju simbolično predstavljajo lutke v gorenjski noši.

Slovenija je prva slovanska država, ki predseduje Evropski uniji, med težiščne naloge pa je uvrstila tudi promocijo slovanske kulture in kulturne dediščine. Že 30. maja so v Bruslju začeli šestdnevni

festival slovanskega filma, ki sta ga slovesno odprla slovenski film režiserja Janeza Lapajneti kratki stiki in film o Matiju Majarju Ziljskem režiserja Andreja Mlakarja. Film o Matiju Majarju z naslovom Izgubljene iluzije vrtijo tudi na razstavi slovanskih noš v Kraljevem muzeju.

Slavnostno odprtje slovanske etnografske razstave je oplešal koncert slovanskega mladinskega komornega orkestra. Na slavnostnem odprtju so spregovorili predsednica Foruma slovanskih kultur, Milena Domjan, stalni predstavnik Slovenije pri EU Igor Senčar, nadalje direktor agencije za kulturo in kinematografijo Ruske Federacije in predstavnik stalne misije Ruske Federacije pri EU ter direktor Ruskega etnografskega muzeja. Soorganizator večera je bil poleg Kraljevega muzeja umetnosti in zgodovine v Bruslju tudi Slovenski etnografski muzej v Ljubljani. Na razstavi v Bruslju je središče pozornosti namenjeno prav nošam z Zilje, ki so tam postavljene tudi v samo središče razstavnega prostora. Okoli njih se razprostirajo noše drugih slovanskih narodov, ob straneh pa razstavno dvorano krasijo še stare fotografije ziljskih noš. Ziljske noše v Bruslju tako v pisanem svetu jezikov in kulture vzhodnih, zahodnih in južnih Slovanov ter slovanskih manjšin v raznih državah Evrope predstavljajo dragoceno slovensko kulturno dediščino. Odprtja razstave v Bruslju so se udeležili tudi zastopniki inštituta Urban Jarnik iz Celovca in kulturna delavka z Zilje Milka Kriegl.

Cerkev že dalj časa opozarja na čezmerno bogatenje nekaterih Referendum o pokrajinah del predvolilne kampanje

Predsednik Slovenije dr. Danilo Türk je določil, da bodo državnozbornske volitve v nedeljo, 21. septembra. Javnostni ankete napovedujejo, da bosta največ glasov volilcev prejeli Socialno demokratska stranka, ki jo vodi Borut Pahor, in Slovenska demokratska stranka Janeza Janše. Ti stranki bi se potem soočili v tem, kateri bi uspelo zbrati dovolj glasov drugih strank in jih povezati v koalicijo, ki bi v naslednjih štirih letih upravljala Slovenijo. Del predvolilne kampanje je bil posvetovalni referendum o območjih in imenih pokrajin v Sloveniji ter status mestne občine Ljubljana. Referendum bi ne bil potreben, če bi opozicijske stranke držale obljubo, da bodo v parlamentu njihovi poslanci podprli zakon o pokrajinah.

Referendum preteklo nedeljo je bil najbolj zapleten in najdražji od vseh, kar jih je bilo doslej v Sloveniji. Na osmih območjih so volilci odgovarjali na eno vprašanje, ali se strinjajo, da bo njihova občina v določeni pokrajini. Na petih območjih so volilci poleg omenjene glasovnice dobili še dve. Izbirali so namreč tudi ime pokrajine. Glasove volilcev so preštevali v referendumskih enotah, v okrajih, občinah, območjih in na ravni države. Skupaj so ugotavljali kar 400 izidov.

Volilci so glasovali za predlog, naj bi v Sloveniji ustanovili 13 pokrajin, ki bi imele pomembne pristojnosti. Država naj bi nanje pre-

nesla pristojnosti, sredstva in uslužbenca, kar vse bi sodilo na t. i. drugo raven lokalne samouprave v Sloveniji. Ljubljanski župan Zoran Jankovič je edini v Sloveniji volilce pozval, naj referendum bojkotirajo, ker je videl v njem predvolilno potezo premierja Janeza Janše. Predsednik mestnega odbora LDS v Novi Gorici Matej Arčon je volilcem "sporočil", da je referendum sicer "brez veze, ker gre za predvolilni maneuver vlade", vendar naj se ga udeležijo, "ker bi njihova odsotnost pomenila podporo nasprotnikom Goriške pokrajine".

Ljudi referendumskega glasovanja so bili na posameznih območjih sicer različni, toda v političnem in moralnem pogledu so podprli namero vlade, da v parlamentarni postopek takoj vložijo predlog zakona o ustanovitvi pokrajin, tako

da bi bil lahko sprejet v zadnjih dneh mandata sedanjega državnega zbora in vlade. Celjski škof in predsednik komisije Pravičnost in mir, dr. Anton Stres, je v daljšem intervjuju, objavljenem v novi številki Družine, komentiral dokument z naslovom Odgovorni za življenje in prihodnost Slovenije. Slednjega so nedavno sprejele tri cerkvene ustanove. O vlogi in delovanju politike v Sloveniji je dejal: "V politiki smo, če hočemo ali ne. Tudi če ne greš na volitve, si v politiki, tudi če zmerjaš politiko, si še vedno v njej. Vsi tisti, ki v naši javnosti zmerjajo politiko, pri čemer imajo v mislih predvsem strankarsko politiko, so še tako politično angažirani, ker se jim toži po tistih časih, ko ni bilo strank oz. je bila ena sama in so bili vsi njeni kandidati krasni, odlični, najboljši, sa-

mi 'svetniški' ljudje, ki so se postavili na čelo države.

Glede tajkunov, ki postajajo ena najvažnejših tem v predvolilni kampanji, pa je celjski škof menil: "Sedanja ideja o tajkunih in boju proti njim pravzaprav prihaja malo pozno. Čezmerno bogatenje posameznikov in skupin, bogatenje, ki ni izhajalo iz dela in umnega gospodarjenja, je pri nas navzoče že dolgo časa in tudi Cerkev na ta problem opozarja že dolgo časa. Morda je bilo to vprašanje dalj časa zamegljeno zaradi pričakovanja, češ, tudi če nekateri nenormalno, v nepreglednih okoliščinah in čez noč bogatijo, nas to toliko ne prizadene, saj nam bo šlo s splošnim dvigom blagostanja vsem vedno bolje in bodo tudi revnejši prišli do boljše življenjske ravni. Pri nas pa bogati postajajo zelo bogati, položaj srednjega sloja pa se ne izboljšuje".

Kritično o tožilstvu v letih 2000 do 2004

Medtem ko parlamentarni preiskovalni komisiji o domnevnih nezakonitostih pri nabavi orožja ter o sumu prejetanja podkupnin pri nakupu finskih oklepnikov blagovne znamke Patria ne napredujejo in se celo spreminjata v farsu, je komisija, ki je preiskovala delovanje slovenskih tožilcev v obdobju med leti 2000 do 2004, končala delo. Ugotovila je, "da je bila tožilska funkcija po letu 1945 izrazito politična in tudi po osamosvojitvi Slovenije naklonjena naslednicam prej edine partije, ter so zato tožilci imeli velike težave pri preganjanju gospodarskega kriminala". Pri pripravi poročila poslanci iz opozicije niso sodelovali, češ "da gre za politični pamflet".

Marijan Drobež

Borut Pahor

Nova Gorica 2008

Srečanje v moji deželi

V svoji dolgoletni tradiciji bo Srečanje v moji deželi prvič v Novi Gorici. Kulturni program 52. tradicionalne prireditve bo 6. julija 2008 potekal v amfiteatru ob gradu Kromberk. Nedavna sprostitev državne meje med Italijo in Slovenijo daje vsej prireditvi dodatno noto, zato bo prireditve s svojim programom dala poudarek tudi na kulturno ustvarjanje Slovencev v zamejstvu. Bližina domovine ni zmanjšala njihovega hrepenenja po njej,

prej povečala željo po dokazovanju pripadnosti in ohranjanju kulture, s katero so se zamejci rodili. V sodelovanju s prireditvijo Mali princ, ki že vrsto let združuje pevske zборе z obeh strani meje, bodo njihove skupine prvič nastopile na Srečanju v moji deželi, s svojo folklorno skupino pa se bo predstavilo priseljenjsko, srbsko društvo Sloga iz Nove Gorice. Srečanje v moji deželi v svoj program tradicionalno vključuje sveto mašo, ki bo v

konkatedrali v Novi Gorici. Po maši bo na voljo ogled grobnice Burbonov, na Kromberku pa bo razstava miniaturnih vozov Janka Samse. Snemanje radijske oddaje Koncert iz naših krajev, ki letos prvič poteka v sklopu Srečanja v moji deželi, bo uvod v uradni del kulturnega programa. Bogat program s slovenskimi pevskimi zbori, ki izhajajo izza meja domovine, bo navdušil še tako zahtevnega poslušalca. Povezovalce programa bo Boris Kopitar. Nastopili bodo slovenska gledališka skupina z Reke, mladi harmonikarski talenti in mnogi drugi, tudi domači glasbeni izvajalci. Častni govornik in gost Sreča-

nja v moji deželi bo predsednik države dr. Danilo Türk. V primeru slabega vremena bo prireditveni prostor v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Obvestilo bo tudi na: Radiu SLO 1, Radiu Koper, Radio Robin. V tem primeru bo na velikem platnu digitalno predvajanje fotografij rojaka iz Argentine Oskarja Molka in fotografij iz arhiva Slovenske izseljenske matice z motivi življenja in dela Slovencev po svetu. Na predvečer Srečanja v moji deželi bo na gradu Kromberk koncert v počastitev Trubarjevega rojstva.

Prisrčno vabljeni!

Slovenska izseljenska matica

Konec praznika češenj in občine Brda

Nagrade in plakete najbolj prizadevnim in uspešnim občanom

V Brdih so se končale prireditve ob tradicionalnem prazniku češenj, ki je tudi občinski praznik. Na slavnostni seji občinskega sveta občine Brda so podelili tudi nagrade občine in priznanja uspešnim Brdicem. Nagrado občine je dobil duhovnik Efreim Mozetič, ki je bil zmeraj zelo prizadeven, nesebičen in uspešen na verskem področju, pa tudi v drugih dejavnostih. V obrazložitvi za občinsko nagrado je zapisano, "da se je njegovo službovanje v Brdih pričelo leta 1947 v župniji Gradno, v oskrbo pa so mu kot mlademu duhovniku bile dodeljene še vasi Vedrijan, Kozban in Golo brdo. Na ta način vežejo njega in vaščane dobri spomini ni pristen medsebojni odnos. Po petnajstih letih službovanja so ga

leta 1962 premestili v župnijo Vipolže, kjer je imel v oskrbi vasi Cerovo in Kozana. Leta 1975 pa se je moral za 18 let posloviti od Brd, saj so ga ponovno premestili, tokrat v Dutovlje. V svoja Brda se je vrnil leta 1993, kjer kot upokojeni župnik deluje v Šmartnem. Razvidno je torej, da je največji del svojega službovanja, skupaj kar 42 let, preživel v Brdih, kjer je zaznamoval življenje v prenekaterih vaseh, zaskelkih in domovih, a tudi njega so zaznamovala Brda".

Občinski nagradjenec prof. Peter Stres je s svojim delom pustil Brdom pomemben pečat. Veliko je prispeval k prepoznavnosti tega območja z zgodovinskega vidika. Napisal je knjigo o priimkih v Brdih, še vedno pa je zelo aktiven v društvi, kjer pripravlja številne okrogle mize na tem-

atiko osebnostnega razvoja in kulture. Občinski nagradjenec je Vokalna skupina Vinika, ki jo sestavlja 18 pevk iz Brd in okolice. Že deset let skupino vodi prof. Franka Žgavec iz Gorice.

Občinski nagradjenec Zlatko Kavčič sodi med svetovno znane multitolkaliste, s svojimi nastopi in z glasbenimi stvaritvami promovira tudi Brda. Občinski svet je izrekel priz-

nanja tudi nekaterim Brdicem za delovanje in uspehe na raznih področjih. Plakete so prejeli Žan Marinič iz Šmartnega, Albin Kodermac iz Podsabotina, Danila Zuljan Kumar iz Snežatnega, Tanja Gomišek z Dobrovega, učenka osnovne šole na Dobrovem, Nastja Markovič, in učenec iste šole, Blaž Makorič. **M.**

Kratke

Premier Janez Janša: Pesem je močnejša od rešetk, zidov in težav

Predsednik Vlade Republike Slovenije in predsednik Evropskega sveta Janez Janša se je 22. junija udeležil 39. tabora slovenskih pevskih zborov, na katerem se vsako leto srečujejo ljubiteljski pevski zbori iz Slovenije in zamejstva, letos pa tudi iz več držav Evropske unije. Predsednik slovenske vlade je ob tej priložnosti spomnil na začetke tovrstnega druženja pevcev in ljubiteljev petja. "Najbrž si pobudniki tega tabora niso predstavljali, da bo danes, tukaj v Šentvidu pri Stični, slovenske pesmi pela celotna slovenska domovina. Domovina, ki je tukaj, in tista, ki je po svetu: od Gorenjske, Argentine, do Mendoze. Niso si predstavljali, da bodo tukaj slovenske pesmi peli naši prijatelji iz Evropske unije – od Estonije do Makedonije, od Belgije do Portugalske". Pobudniki si, po besedah premierja, prav gotovo niso

predstavljali, da bodo prvi začetki, takratna semena, pognala kali in rodila tako bogate sadove. Premier Janez Janša je obenem opozoril tudi na petstoletnico Trubarjevega rojstva, ki jo praznujemo v letošnjem letu, ter izpostavil, da gre prav Trubarju zahvala za prvo, na papir zapisano, slovensko pesem. Pa tudi za geslo pevskega tabora v Šentvidu – naj ljudje pojo. Trubar je na ta način, po besedah predsednika slovenske vlade, govoril o univerzalnih vrednotah, ki jih predstavlja pesem in ki jih še posebej predstavlja zborovsko petje. "In teh pet stoletij je slovenska pesem ne samo napredovala in se razvila do te kvalitete, ki jo imamo danes, ampak je v tem času skupaj s slovensko besedo oblikovala slovenski nacionalni značaj in pomagala ustvariti slovensko domovino". Janez Janša je še poudaril, da si slovenska pesem zasluži zelo visoko mesto, ne le kot del slovenske umetnosti, ampak tudi kot del slovenske državnosti.

Predsednik slovenske vlade je s pevci in pevkami ter drugimi ljubitelji petja delil tudi svojo osebno izkušnjo, ko je eden od pevskih zborov, ki je pred dvajsetimi leti sodeloval na zborovanju na Kongresnem trgu v podporo človekovim pravicam, pred zaporniški celicami na Metelkovi zapel pesem Lipa zelenela je. "Ta pesem je prišla skozi zaprta okna, skozi rešetke do nas. In to je bilo najlepše darilo, ki smo ga v tistih dveh mesecih zapora, pred dvajsetimi leti dobili".

Praznik v Gabrovici pri Komnu

Vaška skupnost iz Gabrovice in Coljave ter Kulturno društvo Brce pri Komnu prirejata tudi letos tradicionalni praznik vaških zaščitnikov sv. Petra in Pavla. Ta bo v nedeljo, 29. junija. Prireditelji napovedujejo izjemno bogat in pester spored. Nedelja zvečer je v tradiciji domačinov namenjena gledališču. Letos, tako kot že lani, ne bo premiere gledališke skupine KD Brce iz Gabrovice pri Komnu. Znani gledališčniki s Krasa, ki jih vodita Minu Kjuder in Sergej Verč, napovedujejo novo gledališko premiero v prvih mesecih leta 2009 v Kulturnem domu v Komnu, s čimer bi se radi izognili številnim nevesočnostim, ki jih prinaša predstava na prostem, ne nazadnje pa tudi muhastemu vremenu, ki jim je že marsikatero leto skazilo premiersko predstavo. Namesto premiere domače gledališke skupine so organizatorji povabili v goste znanega kabareta Borisa Kobala, ki bo ob 20.30 uprizoril svojo letošnjo kabaretno uspešnico "Kdo vam je pa to delu?". Pred nastopom Borisa Kobala bo ob 18.30 čarodej Maris izvedel svoj program za otroke in odrasle. Pri njem sodelujejo psička Berni, miška Lela ter druge živali. Praznik vaških patronov sv. Petra in Pavla se bo začel že ob 14. uri s turnirjem v briškoli, sicer pa so organizatorji prireditve poskrbeli še za vrsto drugih presenečenj. Tako se bodo najbolj drzni lahko pomerili v merjenju višine pršuta ali šacanju po domače, vsi obiskovalci pa bodo lahko tudi poskusili srečo z bogatim srečelovom. Avtohiša Zega z Gorjanskega bo predstavila svoje nove modele avtomobilov alfa romeo, zvečer pa bo ob dobro založenem enogastronomskem kiosku za ples poskrbel ansambel N'Ek's. In še presenečenje za ljubitelje nogometa. Ker bo prav v nedeljo, 29. junija, zvečer finalna tekma za pokal prvaka Evropskega nogometnega prvenstva, bodo organizatorji postavili sredi vasi televizijski ekran, preko katerega bo mogoče slediti finalnemu nogometnemu dvoboju.

Muzejska zbirka na Sveti Gori začasno zaprta

Iz Goriškega muzeja sporočajo, da bo muzejska zbirka na Sveti Gori začasno zaprta. Opravljajo namreč vzdrževalna dela v njenih prostorih. V zbirki so prikazani predvsem predmeti in druge ostaline iz prve svetovne vojne, v kateri je bilo območje Svete Gore zelo prizadeto. Porušena je bila tudi tamkajšnja bazilika Matere Božje. O ponovnem odprtju muzejske zbirke na Sveti Gori bo javnost pravočasno obveščena.

Zadnja letošnja premierna uprizoritev v SNG Nova Gorica

V četrtek, 26. junija, ob 21.00, bo na Kontradi v Kanalu zadnja premierna uprizoritev SNG Nova Gorica, in sicer igra Marina Držiča Dundo Maroje. V primeru dežja bo predstava v dvorani SNG Nova Gorica. Srečko Fišer je Fotezovo priredbo komedije prevedel v "litarizirano" primorsko narečje. Režijo je prevzel Boris Kopal, pomagali so mu dramaturginja Tea Rogelj, scenografka Ana Rahela Klopčič, kostumografka Bjanka Adžič Ursulov in oblikovalec luči Samo Oblakar. V predstavi igrajo Iztok Mlakar, Vojko Belšak, Blaž Valič, Radoš Bolčina, Miha Nemeč, Milan Vodopivec, Branko Ličen, Jože Hrovat, Gregor Fabjan k. g. Marjuta Slamič, Ana Facchini, Maja Poljanec in Nevenka Vrančič ter še Špela Fon, Jasna Hojak, Sara Kenda, Aftero Kopal, Tina Rebec, Sara Rozmus, Barbara Šterpin, Dominik Špacapan in Monika Velikonja.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ Gledališče pod zvezdami

Namesto zvezdnatega neba veliko smeha

Tudi zadnje tri predstave letošnje, tretje izvedbe Gledališča pod zvezdami, Poletnega srečanja gledaliških skupin s ponaslovom Iz komedije v komedijo, so bile zaradi dežja ali pretekih oblakov odigrane v dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu. Niz komedij, v organizaciji Prosvetnega društva Štandrež in ob podpori goriške občine, odbornišтва Parco Culturale in Zveze slovenske katoliške prosvete, pa zaradi tega ni izgubil niti trohice zabavnega blišča. V četrtek, 12. junija, je bila na štandreškem odru gost skupina Trigemius iz Manzana. Sestavljata jo Mara in Bruno Bergamasco, sestra in brat, ki najraje uprizarjata kratke humorne prizore v domačem, furlanskem jeziku. Da bi goriški gledalci bolje spremljali njuno izvajanje, sta svoje kabaretne enodejanke jezikovno malce prikrivila in nadomestila težje razumljive furlanske izraze z italijanskimi ali narečnimi. Komične situacije štirih prizorov pod naslovom »Ridi a... Ratis« (»Smejmo

se... na broke«), ki so imeli za prizorišče vaško pot, urad, cesto z zelo nevarno vožnjo, ki pripelje protagonist naravnost na oni svet, in čakalnico zdravniških ambulans, so slonele predvsem na geji, nesorazumni, pa tudi v bolj počasnem miselnem dojemaju komedijskih likov, ki sta jih, kot vselej, zabavno in učinkovito, značajsko in fizično s posrečeni mi gibi in mimiko do grotesknosti karakterizirala igralca, katerih odlika je prav preobražanje. Njun nastop je sprožil val ploskanja tokrat res številnih gledalcev, med katerimi so bili tudi Italijani in igralci skupine Terzo Teatro iz Gorice z režiserjem Maurom Fontaninijem na čelu; z njim sta igralca že večkrat sodelovala. Sedaj se Mara in Bruno Bergamasco odpravljata na delovno križarjenje iz Italije v Grčijo; na ladji bosta zabavala goste s svojimi komičnimi prikazi iz vsakdanjega življenja preprostih ljudi.

V brk deževnemu večeru je v štandreški dvorani v petek, 13. junija, zažarel žgoče sonce in napolnila

sta jo morski zrak ter vonj po soli in ribah, ko so na odrskih deskah zelo sproščeno in naravno domači igralci dramskega odseka PD Štandrež v pristnem

goldonijanskem duhu uprizorili slovito komedijo Carla Goldonija Primorske zdrahe, s katero so v čvrsti, radoživi režiji Jožeta Hrovca, člana SNG Nova Gorica, popolnoma osvojili premierno publiko v letošnjem januarju, pa tudi gledalce na raznih gostovanjih, ki so si sledila v vseh teh mesecih. Štirinajst nastopajočih, med katerimi so priljubljeni znani igralski obrazi veteranov, pa tudi nekaj zelo dobrih novincev, je skrbno, natančno, predvsem pa izrazito naštudiralno svoje like, da so polnokrvno zaživeli in se na petkovi ponovitvi še bolj iskrično razživeli. Goldonijeve prepirljive ženske in vzkipljivi ribiči so se obarvali tudi v štandreške jezikovne odtenke in izzvali salve smeha. Med samimi prizori se je večkrat spontano zaslišal topel aplavz, ki se je ob koncu prelil v prisrčno, dolgotrajno ploskanje zadovoljne publike, ki si je, namesto da bi buljila v televizijski naslon in si žrla živce ob gledanju svetovnega prvenstva v nogometu, privoščila

skoraj dveurni sproščujoči humorni odhidi ob odličnih štandreških komedijantih, ki so se izkazali z izredno homogeno in uigrano igro,

viča. Režiser je komedijo iz leta 1892 nevsiljivo aktualiziral in jo prestavil v 20. leta prejšnjega stoletja na Slovenskem, ko si je

značilnostmi in zahtevami vodilnega gledališča. V prvem dejanju je uprizoritev imela bolj umirjeno tempo, v naslednjih pa se je razplamtela vsa njena silna moč in vrtoglavo spreminjanje situacij se je razrašalo iz prizora v prizor do konca, ki naj bi vse zgladilo, v resnici pa bi se štreha lahko spet pošteno zavozlala. Rahel zamik dogajanja ni pravič odzval hudourniškega vodvilskega ozračja, v katerem so se kot za stavo odpirala in zapirala vrata in omogočila protagonistom, da so se za njimi lahko skrivali in tako prikrivali svoje resnične ali nameravane skoke čez top. Lovska strast namreč, s katero se kiti protagonist, je le debela laž, ki zakriva njegova srečanja z ljubico. Izčiščena režija z duhovitimi mizanscenskimi rešitvami in natančno izdelani komedijski liki so izzvali veliko smeha

Foto DP

izvedbo katere so v zakulisju spremljali vsem poznani sodelavci dramskega odseka PD Štandrež. Zadnji komedijski večer iz niza Gledališče pod zvezdami je bil v soboto, 14. junija. Mrzel oblačen večer je prevetrilo gostovanje Amaterskega gledališkega ansambla Kulturno umetniškega društva Zarja Trnovlje - Celje, ki se je predstavil z zgodnejšim delom Georgesa Feydeauja Gospod lovec (na sliki) v tekoči sočnosti prevoda Aleša Bergerja in režiji Mihe Aluje-

meščanski sloj spet priboril svoj prostor in v vsakdanjo govorico vrinil nemški jezik, kar je poudaril režiser z nemškimi izrazi, ki so prepredali replike. V lanskem novembru, na Čufarjevih dnevih na Jesenicah, 20. Festivalu ljubiteljskih gledališč, je uprizoritev prejela denarno nagrado in plaketo za najboljše predstavo po izboru Zirijske. Da je bil ta uspeh popolnoma upravičen, so spoznali žal ne prav številni gledalci, ki so v soboto uživali ob predstavi, prežeti z vsemi

in prisrčno ploskanje občinstva, med katerim žal nismo zabeležili naših mladih, ki so se med šolskim letom predajali gledališki ustvarjalnosti. Tudi z ogledom predstavi si ljubiteljski gledališki navdušenec lahko nabira dragocene sugestije! Gledališče pod zvezdami je s petimi predstavami tudi tokrat ponudilo raznolik vpogled v bogat komedijski žanr, v humornem zrcalu katerega vselej odsevajo življenjske resnice.

Kulturni dom / Komigo

Skoraj vsa resnica o moških

Pomladni del pete izvedbe trijezičnega festivala komičnega gledališča Komigo 2008, ki je ponudil štiri predstave v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku in glasbeni ter filmski večer, v organizaciji goriškega Kulturnega doma in kulturne zadruge Maja, v sodelovanju z ZSKD, Kinoateljstvom, gledališkim združenjem Terzo Teatro iz Gorice in glasbenim festivalom Across the border 2008 ter pod pokroviteljstvom dežele FJK, goriške občine in pokrajine ter SKGZ, se je končal v ponedeljek, 9. junija, s predstavo Smoškij. com. V goriški Kulturni dom je v goste prišel Špas teater, ki deluje v istoimenskem kulturnem društvu v Mengšu. Igralci Rado Mulej, Lado Bizovičar, Matjaž Tribušon, Matjaž Javšnik in pevec Zoran Predin so z monološkimi nastopi stkali komedijski mozaik, ki je velika uspešnica v Španiji. Njegova slovenska različica je do sedaj doživela že veliko ponovitev, pa tudi igralsko prezasedbo. Predstava naj bi bila odgovor na 5žensk. com, ki je bila na sporedu v lanskem ponudbi Komigo. Ženska varianta uprizoritve je bila postavitevno bolj dodelana, bolj bleščača in ujedljiva kot moška, ki se je sicer začela enako, s provokativnimi vprašanji publiko. Čestitati moramo gledalkama, ki sta tako

sproščeno in duhovito odgovarjali na izzivalna, intimno osebna vprašanja igralca Rada Muleja in s tem seveda pozabavali polno dvorano. Po tem pristnem uvodu so se na odru po kratkih video »fleših« zvrstili ostali nastopajoči in vsak izmed njih je na svoj način v bolj ali manj domiselnih primerih iz vsakdanjega življenja povedal nekaj resnice o moških, njihovih vrčinah, željah, upih, ki so seveda večkrat popolnoma drugačni od ženskih, pa tudi o njihovih slabostih, katerih je kar precej. Več smeha je vzbudil Lado Bizovičar z nekrologom svojemu »moškemu atributu«, za katerim bi žalovalo kar nekaj ženskega

sveta, če bi se zaradi neugodnih okoliščin odločil menjati spol. Med smehom, novimi, pa tudi že slišanimi vici se je moški del gledalcev lahko pozrcalil v situacijah, ki so jih nanizali igralci, gledalke pa so morda spoznale kakšen nepoznan, skrit kotiček iz moškega sveta ali pa prejele potrditev, da so moški res taki, kot jih same spoznavajo v življenjskem vsakdanu, v družini, službi... Ženski in moški svet sta si pač različna in taka bosta po vsej verjetnosti tudi ostala. Zadnja predstava Komigo 2008 bo na sporedu jeseni, ko bo sonce že zlato liste, in sicer v soboto, 18. oktobra, ob 20.30, ko bo na vrsti komedija v italijanskem jeziku Tren de vin v izvedbi gledališke skupine Fortifluidi iz Trevisgana (Treviso).

Kulturni dom / Komigo

Moški med štirimi ženskami je res žrtev!

Trijezični gledališki festival komičnega gledališča Komigo je v organizaciji goriškega Kulturnega doma in kulturne zadruge Maja ter drugih sodelujočih ustanov v ponedeljek, 26. maja, povabil abonente in priložnostne gledalce, naj usmerijo pogled v gledališko ustvarjalnost, ki se poraja v furlanskem jezikovnem okolju. V goste je namreč prišla skupina, ki jo pravzaprav sestavljata le dva člana, Mara in Bruno Bergamasco, sestra in brat, ki se z vneto predajata gledališkim deskam in maternemu jeziku. Tokrat nista ponudila svojih običajnih kratkih prizorov, humornih skečov, ampak sta se preizkusila v celovečerni predstavi, ki jo je prav zanj napisal gledališki navdušenec in režiser skupine Terzo teatro iz Gorice Mauro Fontanini, ki ju je v tem delu tudi režijsko vodil. Fontanini si je omislil komedijo z naslovom Bea-

to fra le gonno (Blažen med »kiklami«), v kateri se poročen moški srednjih let znajde med štirimi ženskami, nosečo ženo Anute, pikolovsko taščo Mafalde, ki je na okrevanju, starejšo samsko, po-božnjakarsko teto Sunte in vsakino Taresine, ki je v depresiji zaradi nedavne smrti moža in ima strastno rada "limonadne" nadaljevanke v časopisju in po televiziji. Ubogi vodovodar Bruno ne ve, kako bi se znebil vseh teh žensk, ki mu ne dovolijo mirno živeti v njegovi družini in mu kar naprej vdirajo v zasebno življenje. Po raznih dogodivščinah, katerih prikaz je bil mestoma preveč razvlečen in ponavljajoč, napoti taščo v znan milanski hotel za kuharico in tako ugodi njeni skruti želji, klepetavo staričavo tetko pošlje k župniku za strežnico, svakinja Taresine pa sreča nekdanjega sošolca, ki mu nepričakovano zmagal na igrah na

srečo navrže kopico denarja, in se z njim omoži. Tako v Brunovi hiši spet zavladala mir. Pri tej uprizoritvi je treba opozoriti predvsem na veliko spretnost igralcev, ki sta se za odru, ob skrbi pomoči Snežice Černič, ki jima je odbrala primerne kostume, katerim je kot vselej prilila trohico šegavosti, z bliskovito naglico preoblačila in se tako spretno levila z lika v lik, kar je zahtevalo od njih veliko napora. Mara je poosebila ženo, vsiljivo taščo, depresivno svakinjo in ne ravno preveč zavzeto bolničarko v porodnišnici, Bruno pa moža, nerodnega samskega moškega, ki ga doleti sreča, in sitno postarano teto Sunte, slednjo je odigral izvrstno. Kot bi trenil, se je spremenil v pravo, malce zavajalno furlansko žensko v širokem krilu, ki "žebrar" rožni venec tako hitro, kot štorjkljavo prenaša kvante sem in tja. Njegova drža, hoja, gibi, mahanje z rokami med hojo so bili izredno posrečeno naštudirani, njihov učinek pa je bil čisto naraven. Potek igre je žal kvarila dolgovoznost prizorov, kar je negativna značilnost vseh izvirnih del avtorja Fontaninija.

stran je pripravila Iva Koršič

Deveta številka Galeba

Poletje se bliža...

Modro nebo, sijoče sonce, let lastovice, zeleni travnik, tri cvetke in čebelica med njimi naznanjajo na naslovnici majske številke mladinske revije Galeb, da je poletje z željo po sproščujočih igrah v naravi že pred vrati. Ta vabljiva risbica je delo Matije Čubeja, tretješolca OŠ K. D. Kajuh - P. Trubar iz Bazovice. Med Galebovo pošto je še nekaj risbic njegovih sošolcev na isto tematiko. Kopica pa je tudi risbic, ki predstavljajo stare, že skoro pozabljene poklice, ki jih je otrokom v spomin priklicala ilustratorka Živa Pahor. Na obisku je bila pri učencih OŠ Albert Sirk iz Križa, ki so na kulturnem tednu spoznali tudi pisateljico Evelino Umek. Učenci OŠ P. Voranc iz Doline pa so se v svojih likovnih izdelkih popolnoma posvetili cvetočim travnikom. O koledovanju v Lonjerju in zelenem tednu v domu ČŠOD Fara pa pripovedujejo učenci OŠ Fran Milčinski s Katinare, ki so Galebu posredovali tudi zgovorne fotografije. V čudovito lepoto Blejskega jezera in bližnjih naravnih in kulturnih spomenikov vabi z lepimi fotografijami, zapisom

in starodavno bajko o izvoru tega jezera Marjeta Zorec ob ilustraciji vil nežnih barv, izpod čopiča Magde Tavčar. Knjižni molji so imeli tudi v majske številke Galeba na voljo veliko privlačnega branja, od že poznanih zgodbic v nadaljevanjih, Palčki in škrtati, Ob dedkovem kamnu, Kai bo vedno starejši, Gaja in dedek... do zapisa Patricije Peršolja Moja mama, kar dolge pripovedi Jožeta Selvka O šoji, ki je napovedovala vreme, in pravljice Bine Štampe Žmavc Cesar in roža. Na voljo sta jim bili tudi pesmici V maju Zvezdane Majhen in Vlak Žige Gombača. Ko bo med počitnicami ili dež in se otroci ne bodo mogli igrati na prostem, bodo lahko po navodilih Jasne Merku' sprostili svojo domišljijo z izdelovanjem najrazličnejših predmetov iz valovite lepenke, kakor jih predstavlja Galebova likovna delavnica.

Tudi tokrat je v Galebu kotiček, namenjen odraslim. V rubriki za starše in šolske psihologinje Suzana Pertot pretresa težave, s katerimi se soočajo ločeni starši in njihovih otroci.

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trst: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. junija, ob 14. uri.

Gostoljubje ne pozna meja Papirnati ljudje

Bilo je pred mnogimi leti, ko sem po Evropi potovala z Inter Railom in se s težkim nahrbtnikom, utrujena, lačna, pa tudi nekoliko umazana, skupaj s prijateljico potikala po prestolnicah severne Evrope in uživala ob nešteti lepota. No, seveda je bilo včasih težko: zaradi jezika, zaradi prenočišča, zaradi visokih cen. In večkrat sva bili lačni, pa žejni in obupani. Ljudje pa so radi priskočili na pomoč: ko sva se na Norveškem v svetli poletni noči izgubili in pozabili neizgovorljivo ime vasi, kjer sva prebivali, naju je domačin potrpežljivo vozil od kmetije do kmetije, dokler se nisva znašli. Drugi so nama radi ustavili, ko sva stopali in celo nekoliko podaljšali pot v službo, da so naju zapeljali do cilja. Najlepši spomin pa imam na dva kurdska fanta, ki sta imela v Kobenhavnu manjšo okrepčevalnico. Tam sva jedli, in ko sva jima povedali, da sva utrujeni, da ne veva kam, ker so vsi jouth hosteli polni, sta nama izročila ključke svojega stanovanja. Ker sta bila muslimana in sta imela do žensk veliko spoštovanje, sta naju samo zapeljala do hiše, še po stopnicah naju nista spremljala, zabičala pa sta nama, naj se v sobo zakleneva.

In čeprav sta bila muslimana, se ju medve nisva bali in sva jima zaupali.

Pa tudi pri nas v Sloveniji je bilo takrat tako. Ko sem se z drugo skupino prijateljic potikala po Kamniških Alpah in smo hotele pozno ponoči na Češko kočjo, so nas domačini ustavili, nam ponudili prenočišče in večerjo, tako da smo šele naslednjega dne, site in spočite, nadaljevale pot. V zameno smo jim čez mesec dni prinesle v dar nekaj kave in piškotov.

Na te čase, zlate čase, sem se spomnila pred dnevi, ko sem čistila dimnik svoje domačije in sta šla mimo moje hiše fanta s palico in nahrbtnikom. Najprej sem se nasmešnila, saj nisem mogla verjeti: turisti v Kostanjevici, pa peš, pa od daleč prihajata in tako mlada sta. Fant, ki je pri sosedih sekal drva, mi je poškilil in rekel: "Ja, dokler gredo samo mimo, upajmo, da ne bodo začeli še krasti!"

"Pa zakaj bi morala krasti, saj sta samo popotnika", sem odgovorila.

"Ja, saj vidiš, od kod prihajata", mi je enostavno odgovoril.

Pa se ni videlo, od kod prihajata, sama sta mi povedala, ko sta me pozneje nagovorila v angleščini. Eden je bil Madžar, drugi pa je ži-

vel v Franciji in je bil po rodu z Madagaskarja. Slovenijo sta prepeščila od Lendave do Krasa, sla sta od cerkve do cerkve, po poti sv. Martina, naslednjega dne naj bi ju čakali v Doberdolu, kjer naj bi imela neko srečanje, potem pa bi se s kolesom odpravila do Imperie in spet peš do Pariza, kamor naj bi dospela točno na dan, ko se konča slovensko predsedovanje Uniji, nekako v znak prijateljstva. Pa sta mi povedala, da nimata kje prespati, v najbližjem agriturizmu so zahtevali 25 evrov za ležišče, toliko pa nimata, ker sta študenta. No, saj tudi jaz bi jih ne imela, zdelo se mi je zelo drago, in ker sta imela spalne vreče, prijateljica pa, ki živi v bližini, ima prazen prizidek, smo jima skuhalo večerjo, pokleptali z njima v slabi angleščini, potem pa sta tudi okopala in prespala, nekako tako, kot smo spali mi, v tistih starih, zlatih časih...

Ob njunem odhodu sem se zamislila: strahu in nezaupanja pred tujci nisem vajena. Sama imam rada, da gredo skozi vas tuji ljudje, to nam prinaša nekaj svežine, nekaj novega ostane za njimi, ko odidejo. Najlepše pa mi je, ko se zberejo ljudje različnih ras in različnih kultur. Ko sem kot študent potovala po svetu, sem bila

seveda zadovoljna, ko sem v Nemčiji srečala delavce iz Jugoslavije ali študente iz Firenc, ni me pa bilo strah Afričanov, in ko sem v Kurdoma, ki sta pribežala iz Turčije, v spomin podarila svojo rdečo ruto, so mi solze silile v oči. Sedaj pa je drugače. Da se tujcev, ki prihajajo k nam, ne veselimo

ci, katerih se tako glasno otepamo, isti, ki v Italiji in drugje v Evropi umirajo, medtem ko opravljajo najnevarnejša in najnižkotnejša dela, brez vsake varnosti, brez vsake zaščite. Takih del mi Evropejci nočemo več opravljati, in ker smo dobri in gostoljubni, jih prihranimo za tiste, ki so dela in za-

je nekoliko drugačen, ki govori tuj jezik, ki ima drugačne navade. Pa je kljub vsemu samo človek, nam enak. Ampak na to so politiki pozabili in pozabili smo tudi mi, ker tega v medijih nismo nikoli prebrali.

Politiki že dolgo govorijo drug jezik, ki morda sploh ne pozna besed, kot so bratstvo, ljubezen, strpnost. Še pred kratkim je Umberto Bossi, ki je vnet zagovornik najstrožjih ukrepov zoper tujece, povedal, da hoče imeti v Italiji glavno besedo, kajti drugače ima pripravljenih 300.000 mož in puške, katerih cevi so še tople. Tako je rekel, evropski tisk pa je citiral Obelixa in v nekem nemškem dnevniku je pisalo "saj so nori tile Rimljani", pa so seveda mislili na Italijane, ne na Rimljane. Predsednik vlade, Silvio Berlusconi, je dejal, da Bossi ni verjeti, saj gre samo za papirnate puške. Pa ni tako preprosto. Sama puška in nasilja ne maram. Ker imam psa, sem ga naučila, da ne laja na mimoidoče in

ne ubija drugih živali, niti metuljev. Če bi imela sina, bi mu povedala, da pušk in streljanja doma ne maram, niti papirnatih pušk, kajti papirnatih pušk ubijajo papirnatih ljudi, papirnati ljudje pa prav tako kot mi ljubijo življenje in imajo svoje papirnat sanje.

Suzi Pertot

več, so krivi mediji in televizija. Tisk nas vsak dan prepričuje, da so Romuni posiljevalci, Italijani pa tega nikoli ne počno, da muslimani ubijajo iz užitka, mi pa samo kurimo njihov petrolej, ker smo dobri in radodarni, pa jim od časa do časa zanj tudi nekaj odštejemo. Pa nihče ne pomisli, da so tisti tuj-

sluška potrebni. Pa v medijih piše, da na veliko kradejo tile priseljenci, ki množično prihajajo k nam, seveda pa nihče ne pove, da človek največkrat krade, ker je lačen. Tako vedno deluje, kot da smo mi poštenjaki, oni pa tatovi in posiljevalci po naravi. In ljudje se potem seveda bojijo, bojijo se vsakega, ki

MIRENSKI GRAD Gnidovčev dom

Nastop mladih talentov

Kulturno društvo Stanko Vuk iz Mirna je, v sodelovanju z Glasbeno šolo Nova Gorica in Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel, priredilo nastop otrok iz občine Miren-Kostanjevica. V petek, 6. junija, so se v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu

cevi, ki se udeležujejo na glasbenem področju, ter da bi širili in oživljali kulturo med mladimi. Poleg tega so želeli predstaviti delo Centra Komel iz Gorice, ki že drugo leto deluje tudi v občini Miren-Kostanjevica. Šola je z občinsko podporo ustanovila svoj oddelek v Mirnu, kjer za zdaj poteka pouk

genta Gregorja Klančiča. Za njimi so se na odru zvrstili najprej mali, nato nekoliko večji kitaristi, harmonikarji, pianisti, flavtisti, violini, trobentači in saksofonisti. Zapel je otroški pevski zbor Kras pod vodstvom Pavla Pahorja in Otroški zbor OŠ Miren pod vodstvom Zdenke Komel. Predstavili so se tudi mladi fantje pevskega društva Anton Klančič iz Mirna, ki jih je v letošnji sezoni skupaj zbral Zdravko Klanjšček. Program je povezovala Mojca Do-

Marušič, ki je na koncu podelil tudi pohvale štirim dekletom, ki so se posebej izkazale s svojimi dosežki v šolskem letu 2007/08. Violinistka Ana Cotič iz Mirna je prejela priznanje, ker se je uspešno udeležila regijskega in državnega tekmovanja mladih glasbenikov Slovenije, saksofonistka Nena Leban, učenka Glasbene šole Sežana, ker je bila sprejeta na Srednjo glasbeno šolo v Ljubljani. Lara Umek je končala šesti razred klavirja na Glasbeni šoli v Novi Gori-

Na trgu obeh Goric

Zelo uspel 5. Koncert na meji

V toplen junijskem večeru, v ponedeljek, 23., se je na skupni trg obeh Goric (Transalpina za Italijane, Trg Evrope za Novogoričane), na katerem so padle pregrade še pred vstopom Slovenije v EU, zgrnila več tisočglava množica, da bi se udeležila 5. koncerta na meji, ki je vse več kot navaden glasbeni dogodek, saj je to pristno druženje ljudi, Slovencev, Italijanov, Furlanov, ki bi radi v slogi, prijateljstvu, sožitju in mirnem sobivanju delili ta prostor, v katerem nam je dano živeti. Glasba je tudi tokrat učinkovito spojila vse poslušalce v eno samo utripajoče srce, ki je uživalo najprej ob glasbi znane rock skupine iz

Marjana Remiaš, ki je tudi povabila na oder goste, med nastopom ene in druge skupine. K njej so pristopili in spregovorili Pavla Jarc, direktorica Kulturnega doma v Novi Gorici, in Igor Komel, ravnatelj Kulturnega doma iz Gorice, ki sta bila glavna prireditelja glasbenega večera ob vrsti drugih soprirediteljev, med katerimi sta bili tudi obe krovni organizaciji, oba župana, Mirko Brulc in Ettore Romoli, in predsednik pokrajine Enrico Gherghetta. Vsi so poudarili karizmatičnost glasbe kot povezovalne niti med ljudmi in že zakoreninjeno ustaljenost te pobude ob začetku poletja. Najbolj pristne in pomenljive so bile Kome-

Foto JMF

predstavili številni mladi izvajalci in množičnemu občinstvu pričarali prijeten glasbeni večer.

Člani Kulturnega društva Stanko Vuk že četrto leto pripravljajo nastop domačih otrok z namenom, da bi predstavili delo in trud učen-

teorije, v prihodnje pa bo še razširila svojo dejavnost.

V dvorani Gnidovčevega doma je poleg domačih otrok nastopil tudi novoustanovljeni čezmejni goriški mešani mladinski zbor Primož Trubar pod vodstvom diri-

linšek, ki je tudi prevzela organizacijo prireditelj in poskrbela za sodelovanje med mirenskim kulturnim društvom, glasbenima šolama ter občino. Častni pokrovitelj prireditve je bil župan občine Miren-Kostanjevica, Zlatko Martin

ci in bo nadaljevala izobraževanje, Eva Dolinšek, ki se poleg klavirja ukvarja tudi z orgljanjem, je dobila pohvalo za svoje vsestransko sodelovanje pri aktivnostih mirenske občine in krajevne skupnosti.

Katarina Brešan

Foto Bumbacco

S 3. strani

Dan slovenske državnosti...

O minoritskem patru je v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti spregovoril ak. Ciril Zlobec. Pesnik iz Ponikev je poudaril neprecenljivo vrednost Alasiovega dela, ki je v svoji idejni zasnovi postavil in enakovreden etnični nivo tukajšnja sosedna naroda; preko ciljnega tematskega sklopa, v katerega je menih, po rodu iz Piemonta, vključil izraze vsakodnevne rabe, se je tako začelo podiranje zidu, ki je do tedaj ločeval slovenski svet od italijanskega. "Verjetno se p. Alasia da Sommaripa tudi sam ni zavedal pomena in

odhaja v zaslužni pokoj. V svojem uvodnem pozdravu se je diplomat spomnil uspešnega predsedovanja naše matične domovine Evropski uniji: slovensko predsedovanje se je namreč po šestmesečnem obdobju sklenilo junija meseca, štafetno palico pa je RS podala Franciji. GK Jože Šušmelj se je hkrati zahvalil lastniku Devinskega gradu, princu Torre e Tasso, da je tako prijazno privolil na postavitev plošče v spomin na moža, ki je še kako pomemben za zgodovino slovenskega naroda in tukajšnjega področja. Tega dejstva se docela zaveda tu-

di sam gostitelj, saj je v svojem pozdravu izrazil zadovoljstvo, da ostaja Devinski grad stičišče prijateljstva med Italijo in Slovenijo, čeprav se to dejansko izkaže le enkrat v letu, na praz-

nik slovenskega dneva državnosti.

Letos so prireditelji zaupali pevsko kuliso ženskemu pevskemu sestavu Sovodenjska dekleta. IG

Foto IG

Evropsko nogometno prvenstvo se bliža koncu

Neevropska Evropa v samem vrhu

Štiri najboljše evropske reprezentance v nogometu pravzaprav niso niti povsem evropske. Že nekaj časa velja nepisano pravilo, da spadajo v evropski kontekst tudi take države, ki tradicionalno ne spadajo v geografsko sliko Evrope. Izrael, Turčija in navsezadnje tudi Rusija se Evropi priključujejo bolj zaradi političnih razmer kot pa zaradi realne geografske lege. To se pozna tudi v športu.

Ruska nogometna pravljica

Ja, o nogometu smo govorili... Rusija, neevropska Evropa, ki bo v obdobju prihodnjih štirih let zapisana v sam vrh evronogometa. Po večletnem razsulu se je vzporedno s Putinovim imperijem začel na noge dvigovati tudi ruski nogomet. Saj veste, kateri marketing je boljši od športa? Abramovič je to razumel takoj potem, ko je moral "prostovoljno odstopiti in razprodati" svoja imetja Putinu. Odselil se je na trajne počitnice v Anglijo in si za nameček kupil ekipo Chelsea. Sam Putin se je za samopromocijo doma odločil najeti Heleno Išinbajevu, najboljšo rusko atletinjo zadnjih let, ki je v skoku s palico pri ženskah to, kar je bil Sergej Bubka pri moških. Išinbajeva je bila vključena v politično življenje tako kot številne orodne gimnastičarke in atletinje. Ena od teh

je bila celo Putinova ljubica in poslanka v ruskem parlamentu. Putinov energetski imperij je veliko vložil tudi v košarko (Smolodšev CSKA Moskva), odbojko (Čerņičev Dinamo Moskva) in klubski nogomet (Zenit Sankt Peterburg).

Vsa ta prizadevanja so svoj višek dosegla prav na letošnjem Evropskem prvenstvu. Rusko reprezentanco je pred kratkim prevzel nizozemski strateg Guus Hiddink, rojeni zmagovalc. Pred šestimi leti je na domačem SP pripeljal Južno Korejo do tretjega mesta. Pred dvema letoma je na nemškem SP z avstralskimi kenguriji nepričakovano prišel do osmine finala, kjer ga je porazila Tottijeva enajstmetrovka v 90. minuti. Ruska "Zboraja komanda" je s Hiddinkom opravila odločilen preskok. Nizozemec je skupino talentiranih nogome-

tašev spremenil v pravo ekipo. Na čelu nove ruske generacije je Andrej Aršavin, sedemindvajsetletna polšpica. Gre za zvezdo sanktpeterburškega Zenita, ki je

Andrej Aršavin, eno od odkritij letošnjega EP

letos osvojil pokal UEFA. Aršavin ima "na plečih" zanimivo anekdoto, ki se neposredno tiče letošnjega evropskega prvenstva. Pred prvenstvom je bil izključen zaradi namernega udarca enemu od nasprotnih nogometišev. Zaradi tega je bil prisiljen počivati na prvih dveh tekmah

EP-ja. Hiddink ga je vseeno poklical v reprezentanco. Po katastrofalnem porazu s Španijo in srečno zmago z Grčijo se je Aršavin vrnil na tretji tekmi s Švedsko. Rusija je z njegovim prihodom postala popolnoma drugačna ekipa, atraktivna, konkretna ter pridobila je zmogovito miselnost. Odpravili so favorizirane Ibrahimovičeve Švede 2:0 (enega od zadetkov je prispeval prav Aršavin) in se nato v četrtfinalu poigrali z do takrat odličnimi Nizozemci. Rusija je z Van

Bastnovno izbrano vrsto odigrala vlogo, ki je bila prvotno pripisana prav Nizozemcem: Rusi so se zabavali, zabavali so publiko in pri tem bili tudi učinkoviti. Na tekmi z Nizozemci so pokazali tudi neverjetno samozavest. Potem ko so zasluzeno vodili ves drugi polčas, so prejeli gol le nekaj minut pred koncem tekme. Kljub temu so obdržali mirne živce in z napadalno igro nadaljevali tudi v nadaljnjih. Pogumna igra jim je prinesla še dva zadetka (čeprav bi jih ob prigranih priložnostih lahko zabili še veliko več) in zmago 3:1. Šibka točka, ki jo je ruska reprezentanca pokazala, je postavljanje obrambe v "mrtvih trenutkih" (nasprotnikovi koti in prosti strelji): takrat Rusi večkrat radi pozabijo na kateriga od nasprotnikovih nogometišev (nizozemski gol se je rodil prav iz takšne situacije).

Turška sreča v zameno za zdesetkano reprezentanco

Drugo presenečenje letošnjega prvenstva je turška Terimova četica. Turki pravzaprav ne presenečajo prvič: na SP 2002 so dosegli tretje mesto. Šest let pa je v nogometu že zelo dolgo obdobje. Fatih Terim, trener, ki je bil uspešen pri Fiorentini in pred tem pri Galatasaray, je letos ponovno pripeljal turško nogometno pravljico na dan. Z dvema srečnima uspehoma proti Češki v predskupini (v zadnjih 15 minutah so Turki nadoknadili 2 gola zaostanka) in proti Hrvaški (po enajstmetrovkah, potem ko so tekmo izenačili v 122. minuti) so se Turkom odprla vrata v polfinale. Tja pa so nogometiši z Anatolskega polotoka prišli močno zdesetkani.

Na prvenstvu so zabeležili rekordnih šest poškodb (med njimi tudi Nihat, nogometiš, ki je največ prispeval k uspehu proti Čehom), v polfinalu pa bodo igrali tudi brez treh "porumenelih" igralcev. V času nastajanja zapisa tekma med Turčijo in Nemčijo še ni bila odigrana, a v trenutku zaključka redakcije vse kaže, da bo moral turški trener tekmo proti panzerjem odigrati s samo 14 razpoložljivimi nogometiši. Za zdaj je tudi še zelo verjetna opcija, da bo tretji vratar moral odigrati v napadu. Sreča, ki je Turke obdarila z izvrstnimi rezultati, je očitno svoj davek zahtevala med samimi turškimi nogometiši.

Andrej Čermic

Od favoritov samo Španija in Nemčija

Do konca redakcije se polfinalne tekme še niso odigrale. V tokratni številki zato nekoliko analiziramo polfinalistke. Presenečenjema Rusiji in Turčiji smo posvetili glavni članek. Nemčija in Španija sta stari znanci svetovne nogometne elite. V četverboju, ki vodi proti evropskemu vrhu, sta tudi nesporna favorita. Prav letošnje evropsko prvenstvo pa nas je ponovno naučilo, da so favoriti eno, končni zmagovalci pa drugo. Nizozemci, nogometni bratrance Nemcev, so po treh izvrstnih predstavah v predtekmovanju odigrali zelo povprečno proti poskočnim Rusom in zasluzeno izpadli. Tudi evropski Brazilci, Portugalci, so kljub prvi nogometni svetovni zvezdi, Cristiano Ronaldo, izpadli že v četrtfinalu, ko so se morali soočiti s togo, a zelo konkretno in racionalno nemško ekipo. Velike pomanjkljivosti so pokazali predvsem v obrambi. Portugalci bi s pozornejšo postavitvijo v obrambi zlahka preprečili drugi Klosejev in treji Ballackov gol. Španci so doslej pokazali zelo dober nogomet: zmago proti Italiji, ki je sicer prišla šele po 11-metrovkah, so zasluzili. Bili so preprosto boljši tekmeč, ki ima v vrhunski napadalni dvojici Torres - Villa samo izreden zaključek dobro dodelane ekipe igre.

Michael Ballack po zadetku proti Portugalcem

Predstavniki civilne pobude Zali Blatni dol Opozarjajo in ukrepajo, ker imajo radi Novo Gorico

Pred več kot pol leta je skupina Novogoričanov, zbranih v civilni pobudi Potegnimo voz iz Blatnega dola, glasno protestirala zaradi brezupnega stanja v središču Nove Gorice, med stavbo mestne občine in gledališčem. Naj spomnimo, da je bil problematičen izgled travnika, ki je po Hitovi poletni plaži in Dnevih Civilne zaščite čez celo zimo in globoko v pomlad ohranil res zanemarjeno podobo, saj se je namesto zelenice pred občinsko stavbo širila blatna močvara. Potem ko so padli še to-

vilno pobudo Zali Blatni dol. V omenjenem sporočilu za javnost so tudi napovedali nekatere aktivnosti v času, ko pomlad prehaja v poletje. Pod geslom "Imejmo radi Novo Gorico" so dve od njih izvedli v petek, 20. junija. Najprej so ob mozaiku na Trgu med obema mestoma, ki mu v Gorici še vedno pravijo Transalpina, v Novi Gorici pa se ga je prijelo ime Trg Evrope, položili koritce s pravimi vrtnicami. S to gesto, ki je bila izvedena brez medijskega pompa, so izrazili zaskrbljenost, ker cvetlična

niško akcijo izvesti ob pomoči učencev z obeh strani meje in zasaditi plastične tulipane rdeče, bele, modre in zelene barve, ki naj bi

simbolizirali barve zastav obeh držav, a so se Italijani zadnji hip umaknili. Zato korita krasijo samo rumeni tulipani, ki simbolizirajo Evropo oziroma Trg Evrope. Zasadili so jih ob svetovnem dnevu zemlje, 22. aprila, in s tem pristojne pozvali, naj dve mesti oziroma dve državi izgled trga uredita. Kakorkoli že, škoda, da se je članom civilne pobude Zali Blatni dol tako mudilo, da vrtnice niso presadili v obstoječa korita, ampak so mali leseni zabojček z vrtnicami le položili poleg omenjenih korit, tako da ga naslednji dan že ni bilo več in je bila protestna akcija bolj kratke sape, nekdo pa je na lahek način prišel do lepega okrasa. Prav tako v petek so se lotili tudi železne skulpture Matjaža Počivavška, ki so jo na travniku pred novogoriško občino postavili že pred leti v okviru Hitovega umetniškega projekta, ki je mesto vsako leto obogatil z eno skulpturo. "Spoštujemo ustvarjalne potegavščine in kiparske posebnosti, vendar mora nekdo končno opozoriti, da taka železna gmota nikakor ne spada na osrednji travnik in ni v ponos prebivalcem mesta", so zapisali v sporočilu za javnost. Skulpturo so označili z rdečo piko, kot to počnejo logarji, kadar je treba posekati drevo. Tudi s tem naj bi pokazali, da imajo radi Novo Gorico. Zaradi hitrega poteka obeh akcij in slabe medijske pokritosti učinki dejanj niso bili veliki, še posebej zato, ker je zabojček vrtnic nekdo preprosto ukradel, rdeča pika ob skulpturi sredi travnika pa tudi ne pade ravno v oči, pa čeprav večini prebivalcev Nove Gorice Počivavškova stvaritev res ni všeč.

Nace Novak

poli, je bil izgled središča mesta še toliko bolj beden. Pred kratkim so predstavniki taiste civilne pobude, v kateri so združeni predvsem kulturniki (prevladujejo gledališčniki), v sporočilu za javnost izrazili zadovoljstvo nad dejstvom, da travnik pred novogoriško občino počasi le dobiva lepšo podobo. Trava je znova pognala in namesto posekanih topolov so bile zasajene mlade platane. Zaradi tega so se tudi premenovali v manj kritično ci-

korita, ki so nadomestila mejno mrežo in preprečujejo, da bi postal trg še eno od številnih prometnih krožišč, že nekaj časa krasijo plastični rumeni tulipani, kar naj bi bilo sramotno. Zanimivo pri tem je, da je avtor "zasaditve" plastičnih tulipanov, novogoriški umetnik Jure Poša, korita polepšal s tulipani prav zato, da bi opozoril na sramotno neurejenost omenjenega trga, na katerem so stala prazna korita. Kot je povedal, so nameravali umet-

Uspeh naših košarkarjev

Ob vrnitvi na Tržaško se je Jadran takoj spet vrnil na državno raven

Za enega večjih dosežkov v minuli tekmovalni sezoni (tisti, ki sovpada s šolskimi letom) so poskrbeli košarkarji Jadran Mark, ki so se prav pred dve tedna po zmagoslavju v velikem finalu državnega prvenstva C2 lige po enem samem letu v višah vrnil v nebesa državne košarkarske C lige. Lani je Jadran namreč nazadoval iz C1 lige in, zanimivo, na izpad ga je obsodila Muggja, katero je nato letos naša peterka ugnala v finalu končnice. Maščevanje so jadranci uresničili prav na igrišču v Žavljah, kjer so dvanaest mesecev prej točili grenke solze. Do preobrata je prišlo v preteklem poletju 2007, ko so odborniki sklenili, da povrnejo društvo in ekipo na Tržaško, potem ko je Jadran sedem let domoval v Gorici, kjer so ga leta 2000 rešili pred dokončnim zaprtjem Domovi športni delavci. Prva ekipa in mladinske vrste so spet začele trenirati in nastopati v Večnamenskem središču Ervatti pri Briščkih, kjer je imela članska postava skozi ves sezono prestavo več in bila celo leto (18 nastopov) nepremagana. Po padcu v C2 ligo so Jadranci igrali zasedbo malce pomladili (Kristjan Ferfoglia in Jan Umek namesto Andreja Gnjезде in Mauera Simoniča), trenerja Maria Gerjeviča pa je nadomestil njegov sezanski sovaščan Boban Popović, v prejšnji sezoni nekaj mesecev glavni trener prvotnega Kraškega Zidarja. V celoti slovenska Jadrana zasedba je vseh sedem mesecev rednega dela povsem gospo-

darila v (resnici na ljubo skromni) deželni konkurenci, tudi v play-offu, ki so se ga po tihem bali (z dvema porazoma v treh dneh lahko namreč na mah pokvariš dotlej sijajno prvenstvo), pa so fantje popolnoma suvereno opravili svoj posel in se napredovanja veselili po šestih zmagah brez doživete poraza. Neuspehi so bi-

zvestega Dellasantija odlično pripravljali ekipo in jo znal motivirati tudi tedaj, ko dejansko v ligi ni imela pravega enakovrednega tekmeča.

V podobnem sestavu je bil Jadran leto prej klavrnio nazadoval iz C. lige, tako da je vprašljivo, kakšen bo njegov učinek od oktobra dalje v konkurenci, ki je znatno hujska kot letošnja v C2. Nekaj mladih je moštvo pridobilo, treba pa je videti, ali bo poleti prišlo do kake spremembe (bo veteran Oberdan igral še eno leto? se bo Saša Ferfoglia, letos prvi strelec moštva, le preizkusil na višji ravni kje drugje? Bodo zasedbo okrepili?). Ogordejo bo sicer predvidoma ostalo nedotaknjeno.

Škoda le, da Jadran ne bo mogel braniti doseženega rezultata na svojem domu, kjer je uspeh zgradil. Telovadnica pri Briščkih namreč ne zadošča zahtevam pravilnika za dvorane v državnih prvenstvih. Stari (in novi) Jadranci navijači s Tržaškega so se komaj spet navdušili za modre bojvnike, pa se bodo morali spet preseliti. Novega romanja v goriški Kulturni dom baje ne jemljejo v poštev, v Trstu pa je C. ligo možno igrati v štirih dvoranah: na Stadiomu 1. maja, kjer bi morali igrati alternativno z Borom Radenska (s katerim bo spet na sporodu navdušujoč slovenski derbi), in v velikih dvoranah PalaTrieste, PalaChiarbola in PalaCalvolva. V zadnjih dveh so jadranci že igrali, vprašljivo pa je, v kolikšni meri bi jim bili ljudje v takih, s Krasa oddaljenih katedralah pripravljene slediti.

HC

